

Examensarbete inom Samhällsbyggnad

Avancerad nivå, 30 hp

Kameraövervakning i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte

En studie om svenska kommuners kunskap, inställning och rättsliga
förutsättningar

CATRIN AXELSSON & LOVISA PETERSON

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Vania Ceccato för vägledning, konstruktiv feedback och uppmuntran genom hela processens gång. Ett tack riktas även till Jonna Malmback på AFRY som agerat bollplank och bidragit med egna erfarenheter och värdefull input.

Slutligen riktas även ett tack till de tjänstepersoner i kommunerna som ställt upp på enkätstudien och delat med sig av sina erfarenheter, utan er hade studien inte varit möjlig.

Vi vill även tacka våra familjer, partners och vänner för deras ovärderliga stöd och tålamod under arbetets gång.

Catrin Axelsson & Lovisa Peterson
Stockholm, juni 2025

Sammanfattning

Kameraövervakning har länge varit ett omdiskuterat ämne, där intressen kring tryggare och säkrare offentliga miljöer vägs mot frågor om integritet. Med införandet av Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och avskaffandet av tillståndskravet har tillgängligheten ökat och nya förutsättningar skapats för dess användning i brottsförebyggande arbete. Denna studie syftar till att ge en övergripande bild av hur svenska kommuner förhåller sig till kameraövervakning, vilken kunskap och inställning som finns bland kommundienstpersoner samt hur arbetet påverkas av förändrad lagstiftning.

Arbetet bygger på en litteraturstudie som genererade en grundläggande förståelse för kameraövervakning som verktyg samt en enkätstudie som redovisade kunskap, inställning och arbetsprocesser kring kameraövervakning mer generellt, där Sveriges alla 290 kommuner kontaktades och erbjöds att delta.

Resultatet visar att det finns en variation i kunskapsnivå och inställning till kameraövervakning bland kommundienstpersoner. Flera uttrycker en positiv syn på dess brottsförebyggande och trygghetsskapande potential, särskilt i samverkan med andra insatser. Samtidigt framkommer osäkerhet kring rättsliga aspekter och behovet av tydligare vägledning. Lagändringarna har lett till ett mer utbrett brottsförebyggande arbete i stort och i vissa fall till en ökad användning av kameror, men tillämpningen varierar mellan kommunerna. Slutsatsen är att det finns ett behov av fortsatt kompetensutveckling och nationellt stöd för att kameraövervakning ska kunna användas på ett rättssäkert och effektivt sätt i det brottsförebyggande arbetet.

Nyckelord: Brottsförebyggande stadsplanering, CCTV, Kameraövervakning, Säkerhet, Trygghet

Abstract

CCTV, Closed-Circuit Television, has long been a debated topic, where the pursuit of safer and more secure public spaces is weighed against concerns about privacy. The introduction of Law (2023:196) Responsibility of Municipalities for Crime Prevention and the removal of the permit requirement, has increased the accessibility of camera surveillance, creating new conditions for its use in crime prevention efforts. This study aims to provide an overview of how Swedish municipalities reason about the use of CCTV, the level of knowledge and attitude among municipal officials, and how the work is affected by changed legislation.

The work is based on a literature study that generated a basic understanding of CCTV as a tool and a survey study that reported knowledge, attitudes and work processes around CCTV more generally, in which all 290 municipalities in Sweden were contacted and invited to participate.

The results show that there is a variation in the level of knowledge and attitudes towards CCTV among municipal officials. Several express a positive view of its potential crime preventing and safety-increasing effects, especially in collaboration with other efforts. At the same time, uncertainty is emerging regarding legal aspects and the need for clearer guidance. The legislative changes have led to more widespread crime prevention work in general and in some cases to increased use of cameras, but the application varies between municipalities. The conclusion is that there is a need for continued skills development and national support so that CCTV can be used in a legally secure and effective manner in crime prevention work.

Key words: Crime prevention, CCTV, CPTED, Public safety

English title: CCTV for Crime Prevention and Public Safety: A Study of Swedish Municipalities' Knowledge, Attitudes and Legal Frameworks

Innehållsförteckning

1.	Inledning	7
2.	Syfte och frågeställning	8
3.	Bakgrund och teori	9
3.1	Säkerhet och trygghet	9
3.2	Brottsförebyggande stadsplanering	10
3.2.1	Övervakning: olika former	11
3.3	CCTV	11
3.3.1	Tidiga CCTV-system	11
3.3.2	CCTV i samhället	12
3.3.3	Digitalisering och AI	12
3.3.4	CCTV som brottsprevention.....	12
3.4	Tidigare studier	13
3.4.1	Effekter på olika brottstyper och platser	13
3.4.2	Aktiv övervakning och synlighet	14
3.4.3	Kombination med andra brottsförebyggande åtgärder	15
3.4.4	Geografiska och kulturella variationer	15
3.4.5	CCTV:s påverkan på trygghetsupplevelsen.....	15
3.4.6	Sammanfattning av tidigare studier	16
3.5	Kritiska perspektiv på CCTV	16
3.5.1	Bedömningen av CCTV:s brottsförebyggande effekt	16
3.5.2	Diskriminering och profilering.....	17
3.5.3	Function creep	18
3.6	Lagstiftning.....	18
3.6.1	Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete	18
3.6.2	Kamerabevakningslag (2018:1200).....	19
3.6.3	Avskaffande av tillståndskrav	20
3.6.4	Dataskyddsförordningen och lagring av material.....	21
3.7	Svenska förhållanden	22
3.7.1	Brottsförebyggande arbete i Sverige.....	22
3.7.2	Yrkesroller och brottsprevention.....	23
3.8	Hållbarhet.....	24
3.8.1	Social hållbarhet.....	24
3.8.2	Ekonomisk hållbarhet.....	24
3.8.3	Ekologisk hållbarhet	24
4.	Metod.....	25

4.1 Litteraturstudie	25
4.2 Enkätstudie.....	25
4.3 Urval och datainsamling	25
4.4 Utformning av enkät	27
4.5 Analysmetod och databearbetning.....	27
4.5.1 χ^2 -test och statistisk signifikans	28
4.6 Avgränsningar	29
4.6.1 Målgruppsavgränsning	29
4.6.2 Tematisk avgränsning: kommungrupp	29
4.6.3 Juridisk avgränsning.....	29
4.6.4 Begränsningar i metod och datainsamling	29
5. Resultat och analys	31
5.1 Kunskap	31
5.2 Inställning.....	40
5.3 Lagstiftning	45
6. Diskussion och slutsats	51
6.1 Kunskap	51
6.2 Inställning.....	53
6.3 Lagstiftning.....	54
6.4 Framtida studier	55
7. Slutsats	57
Referenser	59

1. Inledning

Brottslighet är en omfattande utmaning med allvarliga ekonomiska och sociala konsekvenser för samhället (Ceccato och Brantingham, 2024). För att stärka det brottsförebyggande arbetet i Sverige trädde Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft under 2023 (Brottsförebyggande rådet, 2024a). Lagen tydliggör kommunernas ansvar för att utveckla långsiktiga och strukturerade strategier mot både befintlig och framtida brottslighet.

En central faktor i brottsprevention är den byggda miljön där forskning visar att stadsplanering, arkitektur och funktionalitet påverkar brottslighetens utbredning och karaktär (Ceccato och Brantingham, 2024). Trots detta tenderar beslutsfattare och stadsplanerare att underskatta betydelsen av den fysiska miljön vilket resulterar i att brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser inte integreras tillräckligt mycket i stadsplaneringen.

En av de åtgärder som används inom brottsprevention är kameraövervakning (CCTV), ett verktyg som kan öka både den faktiska säkerheten och stärka människors upplevda trygghet (Yavuz och Welch, 2010; Piza m.fl., 2019). Under 2025 har ytterligare lagändringar skett som ska förenkla kommuners möjligheter att installera övervakningskameror utan krav på tillstånd (Regeringskansliet, 2024a; Statens offentliga utredningar, 2024). Dessa förändringar aktualiserar frågor om hur svenska kommuner förhåller sig till kameraövervakning, vilka hinder och möjligheter de identifierar samt hur tekniken används i det brottsförebyggande arbetet. Trots lagstiftningens intentioner saknas det en samlad bild av hur kommunerna faktiskt arbetar med kameraövervakning som en del av sina brottsförebyggande strategier. Det är mot denna bakgrund relevant att undersöka kommunernas praktiska tillämpning och tjänstepersoners perspektiv på tekniken.

2.Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att kartlägga hur svenska kommuner förhåller sig till kameraövervakning i sitt brottsförebyggande arbete. Fokus ligger på förändringar till följd av Lag (2023:196) samt avskaffandet av det tidigare tillståndskravet. Studien undersöker även kommuntjänstepersoners (yrkesroller som har inflytande över den byggda miljön och/eller arbetar med trygghets- och säkerhetsfrågor) kunskap om och inställning till kameraövervakning som ett brottsreducerande och trygghetsskapande verktyg.

Tre centrala frågeställningar ligger till grund för studien:

- Vilken kunskap har kommuntjänstepersoner om kameraövervakning som verktyg i brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete?
- Vilken inställning har kommuntjänstepersoner till användning av kameraövervakning i kommunal miljö?
- Hur påverkas kommunernas brottsförebyggande arbete, särskilt vad gäller kameraövervakning, av Lag (2023:196) och avskaffandet av tillståndskravet?

3. Bakgrund och teori

3.1 Säkerhet och trygghet

Begreppen säkerhet och trygghet är vanligt förekommande i stadsplanering. Trots att de ibland används synonymt, finns det tydliga skillnader mellan dem. Säkerhet avser vanligtvis individens eller samhällets förmåga att skydda sig mot olika typer av hot (Trygghetskommissionen, 2021). I vissa fall innefattar det även en riskbedömning, där fokus ligger på att avgöra om tillräckliga skyddsåtgärder finns i förhållande till den identifierade risken. Säkerhet kopplat till brott och ordningsstörningar rör främst fysiska åtgärder såsom överfallslarm, säkerhetsdörrar eller kameraövervakning. Samtidigt påverkas uppfattningen om säkerhet av individuella faktorer, exempelvis tillgång till skydd, riskmedvetenhet och möjlighet att försvara sig.

Boverket definierar trygghet i relation till fysiska miljöer som den känsla som uppstår när en individ uppfattar och tolkar en plats utifrån sina sinnesintryck (Boverket, 2023a). Hur platsen uppfattas och tolkas beror delvis på personliga erfarenheter och hur risken för brott framställs av andra eller av media. Trygghet och säkerhet är alltså inte alltid synonymt. En plats är inte automatiskt säker, även om den upplevs som trygg och vice versa (Urban Utveckling, u.å.). Upplevelsen av trygghet påverkas i många fall av belysning, grönska eller sikt.

Artikeln *Perception Bias: Deciphering a Mismatch Between Urban Crime and Perception of Safety*, skriven av Zhang m fl (2021) belyser varför individens upplevelse av trygghet ofta skiljer sig från den faktiska brottsligheten. Forskningen visar att människor ibland känner sig otrygga i områden med låg brottslighet medan de kan uppleva trygghet i områden där brottsnivåerna är höga. Denna skillnad beror på något som kallas för "perception bias", vilket innebär att individers uppfattning av säkerhet påverkas av faktorer som inte alltid speglar verkligheten. Uppfattningen av trygghet följer ett annat mönster än brottsutsatthet. Hur trygg en plats upplevs beror både på visuella och fysiska faktorer. Exempelvis kan dålig belysning, förfallna byggnader eller krossade fönsterrutor bidra till en känsla av otrygghet trots att den faktiska brottsnivån är låg. Vidare har antalet besökare under olika tider på dygnet olika koppling till "perception bias". Med detta menas att områden med hög dagaktivitet ofta upplevs som trygga, vilket stämmer överens med låg brottslighet. Däremot kan platser med hög nattaktivitet uppfattas som relativt trygga men visar sig i själva verket ofta vara mer brottsutsatta.

Utöver skillnaden mellan begreppen finns en ytterligare dimension av säkerhet och trygghet inom stadsplanering som är viktig att adressera, nämligen hur grupper tenderar att uppleva trygghet olika. Det är väl känt att kvinnor i högre utsträckning än män känner sig otrygga på allmänna platser och som konsekvens av detta förändrar sitt beteende och begränsar sig själva (Valentine, 1990; Koskela, 1997, 1999; Polko och Kimic, 2022). Denna förändring i beteende kan omnämnas som "saftey work" och handlar om medvetna beslut för att kompensera för en känsla av otrygghet (Vera-Gray och Kelly, 2020). Detta kan handla om att välja en lång omväg för att undvika ett dåligt upplyst område, eller till och med avstå helt från att gå ut kvällstid. Det kan också handla om att fysiskt göra sig mindre, titta ner eller använda solglasögon och hörlurar som ett sätt att göra sig osynlig. Detta går att koppla till

hur offentliga utrymmen utformas och synliggör könade maktstrukturer och hur olika grupper inte har tillgång till allmänna platser på samma villkor. Det är viktigt att ha förståelse för denna dimension vid planering för trygghet och säkerhet eftersom olika åtgärder i den byggda miljön även påverkar olika grupper på olika sätt.

Den skillnad som uppstår mellan trygghet och säkerhet har sina påföljder, om stadsplanerare och beslutsfattare enbart utgår från brottsstatistik riskerar de att förbise viktiga trygghetsaspekter (Zhang m.fl., 2021). För att kunna skapa en trygg stadsmiljö är det nödvändigt att analysera objektiva data men även individers subjektiva upplevelser och i samband med det införa både brottsreducerande och trygghetsskapande åtgärder.

3.2 Brottsförebyggande stadsplanering

I takt med att städer växer och befolkningstätheten ökar, blir frågan om trygghet och säkerhet i det offentliga rummet alltmer central. En av de metoder som ofta lyfts fram för att öka både säkerhet och trygghet är övervakning, i många fall kameraövervakning (Boverket, 2025). Kameraövervakning är en liten del av ett större sammanhang inom brottsförebyggande stadsplanering där den fysiska miljön används som ett verktyg för att påverka människors beteenden. Detta kan förklaras med konceptet CPTED, Crime Prevention Through Environmental Design (Boverket, 2023b).

Crime Prevention Through Environmental Design introducerades 1971 av C.R Jeffery och handlar om situationellt brottsförebyggande arbete som fokuserar på hur den fysiska miljön kan utformas för att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället (Jeffery, 1971). CPTED utgår från principen att en plats eller situation kan påverka människors benägenhet att begå brott. Det kan handla om allt från övergripande planering av bostadsområden till mindre åtgärder som att röja buskage eller förbättra belysning (Boverket, 2023b). CPTED bygger på sex grundprinciper; *territorialitet*, *tillträdeskontroll*, *försvårande av brottsgenomförande*, *image*, *aktivering av platsen* och *övervakning*.

Territorialitet bygger på att människor som bor eller verkar på en plats känner ansvar för området, det minskar incitamenten för potentiella gärningspersoner att begå brott på platsen då den upplevs som "någon annans" och är väl omhändertagen.

Tillträdeskontroll handlar om att begränsa tillträdet till byggnader och platser vilket gör att det blir svårare för personer med brottsliga avsikter att agera. Detta kan exempelvis göras med porttelefoner, koder eller andra åtgärder för att reglera tillträde.

Den tredje principen är *försvårande av brottsgenomförande*, vilket tar sin utgångspunkt i mer konkreta säkerhetsåtgärder såsom lås, staket och inbrottslarm för att göra det svårare att begå brott.

Image handlar om hur platsen upplevs. Ett välskött område signalerar att platsen tas om hand, vilket avskräcker brottsligt beteende. Att hålla området rent, åtgärda trasig belysning och reparera skador, såsom krossade fönster eller klotter, är exempel på hur en positiv image kan skapas.

Aktivering av platsen innebär att öka den mänskliga närvaron, exempelvis genom att skapa lekplatser, caféer eller andra mötesplatser som lockar människor vid dygnets olika tidpunkter. Även busshållplatser, bankomater och taxistationer kan planeras så att de placeras där de bidrar till ökad aktivitet av brottsförebyggande eller trygghetsskapande skäl.

Den sista grundprincipen är *övervakning* som bland annat delas in i naturlig och formell övervakning, där kameraövervakning ingår i formell övervakning.

3.2.1 Övervakning: olika former

Naturlig övervakning

Naturlig övervakning har som mål att hålla potentiella inkräktare under uppsikt av legitima användare, alltså andra människor på platsen (Smith och Brooks, 2013). Den naturliga övervakningen skapar en känsla av ökad säkerhet och trygghet för dem som har rätt att vistas på platsen. Ett exempel är att placera kontorsfönster och skrivbord så att de vetter mot ingångar och personalparkeringar vilket möjliggör insyn och närvaro som verkar brottsförebyggande. Något som också bidrar till naturlig övervakning är ökad mänsklig aktivitet på en plats, exempelvis genom människor som vistas i en lekpark, på en uteservering eller vid en busshållplats. Ett vanligt begrepp inom naturlig övervakning är Jane Jacobs klassiska "eyes on the street" från 1961 som syftar på hur människor naturligt övervakar varandra (Jacobs, 1961).

Formell övervakning

Formell övervakning är en centraliserad typ av övervakning som syftar till att avskräcka potentiella gärningspersoner genom att använda särskilda verktyg eller personal med säkerhet som ansvar, såsom väktare, ordningsvakter eller poliser. Det är inom denna kategori av övervakning som tekniska lösningar som övervakningskameror, även kallad CCTV, tillhör (Kajalo och Lindblom, 2016).

3.3 CCTV

CCTV står för Closed-Circuit Television och är ett system som används för kameraövervakning genom att spela in och överföra videomaterial inom ett slutet nätverk (Damjanovski, 2013). Till skillnad från traditionell TV, som sänder öppet till allmänheten, skickar CCTV bildmaterial inom en sluten krets till specifika mottagare, som exempelvis bemannade visningsskärmar eller till lagringsenheter. Med tiden har begreppet CCTV kommit att avse alla former av övervakningssystem som använder videokameror för bevakning enligt Benjamin Jervis Goold, begreppen CCTV och kameraövervakning kan alltså användas synonymt (Goold, 2004). Vid diskussion om CCTV görs en skillnad mellan aktiv och passiv kameraövervakning. Aktiv kameraövervakning syftar på att en operatör tittar på monitorer i realtid medan passiv övervakning betyder att materialet endast spelas in och lagras med syftet att kunna granskas i efterhand (Piza m.fl., 2019).

3.3.1 Tidiga CCTV-system

År 1927 utvecklade den ryske uppfinnaren Leon Theremin det som många anser vara det första CCTV-systemet (Turtiainen m.fl., 2021; Roland, 2025). Systemet bestod av en kamera och en kortvågsradio och användes för att övervaka besökare i Kreml i Moskva. Ett antal år

senare, under andra världskriget, utvecklade den tyske ingenjören Walter Bruch 1942 ett system för att övervaka militära operationer (Roland, 2025). Detta beskrivs också som ett viktigt steg i CCTV:s historia och systemet användes av den tyska militären för att direkt observera raketuppskjutningar, men informationen kunde inte lagras och krävde därmed kontinuerlig bevakning av en operatör.

3.3.2 CCTV i samhället

Mot slutet av 1940-talet började CCTV-system säljas kommersiellt i USA, och år 1953 användes övervakningskameror av brittiska myndigheter under kröningen av drottning Elizabeth II (Roland, 2025). Användningen av CCTV fortsatte att öka under 1970-talet när videobandspelare blev allmänt tillgängliga och möjliggjorde datalagring istället för att uteslutande bevaka monitorer i direktsändning. Under 1980-talet började systemen marknadsföras alltmer till banker, butiker och andra verksamheter som riskerade stölder, samtidigt som polismyndigheter började använda bildmaterial från kameror som en viktig källa för bevis. På 1990-talet blev digitala CCTV-system alltmer vanliga och under denna period gjorde bland annat Storbritannien stora satsningar på att installera tekniken på offentliga platser. Kameror började dyka upp vid exempelvis bankomater och tågstationer (Armitage, 2002). Detta ledde till en snabb ökning av antalet CCTV-system i landet, från cirka 100 enheter år 1990 till över fyra miljoner mindre än två decennier senare (Farrington m.fl., 2007). Även i USA har en liknande utveckling kunnat observeras under modern tid, där 49 procent av polismyndigheterna rapporterar att de använder CCTV, en siffra som stiger till 87 procent i större städer med över 250 000 invånare (Piza m.fl., 2019).

3.3.3 Digitalisering och AI

En av de största tekniska utvecklingarna för CCTV skedde under 2000-talet då digitalisering och internet spelade avgörande roller (Solink, u.å.). Digital lagring tog över den analoga föregångaren och IP-kameror möjliggjorde fjärrövervakning och lagring i molnet. Även bildkvaliteten blev bättre och år 2005 introducerades högupplösta CCTV-kameror. Under 2010- och 2020-talet tog utvecklingen en ny riktning i och med introduktionen av artificiell intelligens och avancerad analys vilket möjliggjorde användning av ansiktsgenkänning och igenkänning av exempelvis registreringsskyltar. I och med detta har även debatten kring integritetsskydd, massövervakning och cybersäkerhet vuxit betydligt.

3.3.4 CCTV som brottsprevention

CCTV är ett verktyg inom brottsförebyggande stadsplanering där målet är att minska brott och öka risken för potentiella gärningsmän att bli upptäckta. Rachel Armitage beskriver CCTV:s förmåga att reducera brott enligt fem koncept: *Avskräckning*, *Effektiv resursanvändning*, *Självdisciplin*, *Närvaro av en kapabel väktare* och *Upptäckt* (Armitage, 2002).

Det första konceptet kan översättas till *Avskräckning* (Deterrence) och innebär att den potentiella gärningspersonen blir medveten om att CCTV finns på platsen, gör en riskbedömning och därefter anser att riskerna med att begå brott på denna plats är större än fördelarna. Detta leder till att personen antingen avstår från att begå brottet över huvud taget eller väljer att begå brottet någon annanstans.

Det andra konceptet är *Effektiv resursanvändning* (Efficient deployment) vilket innebär att CCTV-kamerorna gör det möjligt för övervakaren att avgöra om polis behöver tillkallas eller ej. På så sätt används polisens resurser endast när det är nödvändigt. Detta bygger dock på att videoupptagningen övervakas av personal i realtid och inte enbart lagras.

Nästa koncept är *Självdisciplin* (Self discipline) och berör både potentiella offer och potentiella gärningspersoner. Den första gruppen uppmärksammas, genom synliga CCTV-kameror, att det finns en risk för brott vilket således kan påverka deras beteende och göra dem mer försiktiga. För de potentiella gärningspersonerna handlar det om hotet från övervakning, oavsett om kamerorna faktiskt övervakas eller ej, vilket kan leda till att individerna reglerar sitt beteende.

Det fjärde konceptet kallar Armitage för *Närvaro av en kapabel väktare* (Presence of a capable guardian) och hänvisar till "The Routine Theory" av Cohen och Felson (Cohen och Felson, 1979). Teorin handlar om att det krävs tre faktorer för att ett brott ska begås: en motiverad gärningsperson, ett lämpligt mål, samt frånvaro av en kapabel väktare. Om någon av dessa faktorer saknas minskar alltså sannolikheten för brott. CCTV kan i detta fall uppfattas och fungera som en kapabel väktare, vilket kan förhindra att dessa tre faktorer sammanfaller.

Det sista konceptet som beskrivs i Armitages artikel är *Upptäckt* (Detection) och innebär att CCTV fångar bilder på ett pågående brott. Detta kan då leda till att gärningspersonen identifieras och straffas och därmed eventuellt även förhindras att begå nya brott.

3.4 Tidigare studier

Forskningen om CCTV:s brottsförebyggande effekter visar på varierande resultat beroende på kontext, brottstyp och kompletterande åtgärder. Nedanstående studier ger en översikt av CCTV:s effektivitet i olika miljöer och dess potentiella begränsningar.

3.4.1 Effekter på olika brottstyper och platser

Flertalet studier pekar på att CCTV har en brottsförebyggande effekt, däremot varierar effekten beroende på plats och brottstyp. Farrington m.fl. (2007) genomförde en omfattande analys av CCTV-projekt i England och fann att brottspreventiva effekter var som störst på parkeringsplatser vid tågstationer, där minskade brottsnivån med upp till 73 procent. I bostadsområden och stadskärnor var effekten däremot svag eller obetydlig. Studien visade att CCTV var särskilt effektivt för att minska fordonsbrott, medan det hade begränsad inverkan på våldsbrott. Sammanfattningsvis fann studien att CCTV kan vara effektivt i vissa miljöer, särskilt där brott sker öppet och är kopplade till rationella beslut.

Liknande resultat rapporteras i en systematisk översikt och metaanalys av Piza m.fl. (2019), som baseras på 80 studier från 40 års forskning. Sammanfattningsvis fann denna studie att CCTV generellt leder till en måttlig men signifikant minskning av brott, särskilt på parkeringsplatser och i viss mån även i bostadsområden. Effekten var dock mer varierande i stadskärnor och kollektivtrafik. När det gäller brottstyper visade även denna studie störst effekt på egendomsbrott och fordonsrelaterade brott men ingen signifikant minskning av

våldsbrott kunde observeras. En studie av Ratcliffe m.fl. (2009) som undersökte effekterna av CCTV i Philadelphia, USA, visade på minskade ordningsstörningar men endast begränsad effekt på allvarliga brott, såsom rån och våldsbrott.

Sivarajasingam m.fl. (2003) studie visar dock en annan effekt gällande allvarliga brott när de undersökte effekten av CCTV på våldsbrott i fem brittiska städer. Studien gjordes genom att analysera akutmottagningsbesök och polisrapporter före och efter installationen av kameror. Resultaten visade att CCTV var kopplat till en minskning av våldsrelaterade skador som krävde sjukhusvård, medan polisens registrering av våldsbrott ökade. Dessa resultat tyder på att CCTV inte nödvändigtvis fungerar som en avskräckande faktor för våldsbrott, men att det kan bidra till snabbare polisinsatser, vilket i denna studie resulterade i mindre omfattande skador. Studien pekar också på stora variationer mellan städer, där vissa såg en tydlig minskning av skador medan andra inte visade samma effekt. En viktig insikt från studien är att polisdata inte alltid är en tillförlitlig indikator på den faktiska våldsnivån, eftersom ökningen av rapporterade brott kan bero på ökad upptäckt snarare än en faktisk ökning av våld.

Artikeln *The internationalisation of cctv surveillance: Effects on crime and implications for emerging technologies* av Thomas m.fl. (2022) är ytterligare en studie som undersöker effekterna av CCTV som brottsförebyggande åtgärd. Den utgår från ett mer globalt perspektiv och begränsar inte arbetet till Storbritannien och USA utan inkluderar även andra länder såsom Sydkorea, Kina och Indien. Även denna studie menar att CCTV är särskilt framgångsrikt på parkeringsplatser, men också bostadsområden. På båda platserna handlar brotten primärt om skadegörelse eller inbrott.

I en svensk kontext visade studien av Kronkvist m.fl. (2019) att polisiära kameror i ett utsatt bostadsområde i Malmö sannolikt bidragit till minskad öppen narkotikahandel. Samtidigt har antalet anmälda narkotikabrott ökat vilket enligt studien tyder på att polisen blivit mer aktiv i sina insatser och lättare kunnat identifiera narkotikaförsäljare snarare än att själva brottsligheten har ökat. Resultaten visar också på en viss minskning av våldsbrott i offentlig miljö. Däremot har kamerorna inte haft någon tydlig effekt på egendomsbrott som inbrott i bostäder och bilar, detta till skillnad från flera av de övriga studierna ovan som visade störst effekt på dessa typer av brott.

3.4.2 Aktiv övervakning och synlighet

En viktig faktor för CCTV:s effektivitet är huruvida systemet är aktivt övervakat i realtid av operatörer eller endast spelar in material som används för eftergranskning. Thomas m.fl. (2022) och Piza m.fl. (2019) menar att CCTV har större effekt när kamerabilder övervakas i realtid och kan leda till snabba insatser vid brott. Farrington m.fl. (2007) understryker även att kameratäckningen är en avgörande faktor för framgång eftersom projekt med hög täckning var betydligt mer framgångsrika än projekt med låg täckning.

McLean m.fl. (2013) genomförde en studie i Schenectady, New York, och fann att kamerornas synlighet framstod som en avgörande faktor för deras effektivitet. Synliga kameror verkade ha en större avskräckande effekt, vilket tyder på att gärningspersoner uppfattade en ökad risk att bli upptäckta. Kamerornas placering påverkade också effektiviteten, tydligt skyltade och väl synliga kameror på stolpar hade bättre effektivitet än

de som monterades mindre synligt, exempelvis på byggnader. Även Thomas m.fl. (2022) betonar vikten av välplacerade kameror för att CCTV ska ge bra effekt.

3.4.3 Kombination med andra brottsförebyggande åtgärder

Samtliga studier pekar på att CCTV är som mest effektivt när det används i kombination med andra brottsförebyggande insatser. Farrington m.fl. (2007), Pisier-Caillet och Ristea (2024) och Piza m.fl. (2019) konstaterar att CCTV fungerar bäst tillsammans med åtgärder som ökad polisnärvaro, bättre belysning och fysiska barriärer som stängsel. Thomas m.fl. (2022) och Sivarajasingam m.fl. (2003) argumenterar för att en integrerad säkerhetsstrategi med flera åtgärder ger en starkare brottsförebyggande effekt än CCTV ensamt. Även Ratcliffe m.fl. (2009) framhåller att CCTV inte är en "mirakellösning", utan att kamerorna fungerar bäst när de kombineras med andra brottsförebyggande åtgärder.

3.4.4 Geografiska och kulturella variationer

Effektiviteten av CCTV varierar mellan länder och städer. Piza m.fl. (2019) fann att CCTV generellt fungerade bättre i Storbritannien än i USA, sannolikt på grund av att aktiv övervakning är vanligare i brittiska system. Thomas m.fl. (2022) menar att lokala sociala och kulturella faktorer också spelar en viktig roll och kan påverka effektiviteten. I länder eller områden där invånarna inte är vana vid övervakning eller där det finns en misstro mot myndigheter, kan CCTV:s närvaro istället skapa negativa reaktioner och minska den avskräckande effekten på brottslighet. Thomas m.fl. anser därför att det är viktigt att inte enbart fokusera på teknologins användning, utan också på den sociala och kulturella kontexten för att förstå varför verktyget fungerar i vissa områden och inte i andra. Även Sivarajasingam m.fl. (2003), pekar på vikten av att förstå lokala skillnader för att maximera effektiviteten av CCTV.

3.4.5 CCTV:s påverkan på trygghetsupplevelsen

CCTV används inte enbart som en brottspreventiv åtgärd utan också som ett verktyg för att öka trygghet, dock visar olika studier att effekten är varierande. Enligt studien av Kronqvist m.fl. (2019) som utfördes i Malmö indikerade trygghetsmätningar och intervjuer med boende och verksamma i området på en ökad upplevd trygghet, men de framhåller att det är svårt att isolera kamerabevakningens direkta effekt från andra parallella insatser. Enligt Bennett och Gelsthorpe (1996) som utförde en studie om allmänhetens inställning till CCTV i Storbritannien finns det en positiv koppling mellan kameraövervakning och ökad känsla av trygghet. Studien fann att den upplevda tryggheten varierade mellan olika åldrar och även mellan män och kvinnor. Två arbeten som bland annat fokuserar på CCTVs effekter på den upplevda tryggheten hos resenärer i kollektivtrafiken, i London respektive Chicago, är Pisier-Caillet och Ristea (2024) och Yavuz och Welch (2010). Båda studierna kom fram till att CCTV kan kopplas till en ökad känsla av trygghet men att det skiljer sig mellan olika grupper. Kvinnor är mer skeptiska till effekten av CCTV och föredrar i stället fysisk närvaro av personal eller säkerhetsvakter. En möjlig förklaring enligt Yavuz och Welch (2010) är att CCTV ofta fungerar som ett verktyg för att identifiera gärningsmän efter brott snarare än att aktivt förhindra dem, vilket kan bidra till att kvinnor upplever en fortsatt sårbarhet i

kollektivtrafiken. Detta eftersom kvinnor i högre grad fruktar sexuella trakasserier och övergrepp medan män i större utsträckning oroar sig för rån och våldsbrott.

En annan intressant studie på ämnet är den av Cho och Park (2017) som undersöker hur CCTV påverkar rädslan för brott genom en analys baserad på data från Seoul, Sydkorea. Studien använde sig av både rädsla för brott och upplevd risk att utsättas för brott för att få ett så nyanserat resultat som möjligt. Resultaten visar att antalet CCTV-kameror i ett område var negativt associerat med rädslan för brott, vilket innebär att fler kameror kunde förknippas med en högre upplevd trygghet. I studien framkom även här en viktig könsskillnad, kameraövervakning minskade mäns rädsla för brott, medan kamerorna inte hade någon mätbar effekt på kvinnors trygghetskänsla. Detta stärker teorin att olika grupper i samhället upplever effekterna av CCTV olika. Vidare konstaterade studien att områden med hög kriminalitet och social oordning (till exempel nedskräpning och störande beteenden) hade en starkare påverkan på både rädslan för brott och den upplevda risken att utsättas för brott än vad CCTV hade. Detta antyder att enbart installation av kameror inte är en effektiv strategi för att öka tryggheten, utan att de bör kompletteras med bredare säkerhetsåtgärder (Cho och Park, 2017).

3.4.6 Sammanfattning av tidigare studier

Den samlade forskningen visar att CCTV kan vara ett effektivt brottsförebyggande verktyg, men dess effekt beror på flera faktorer, bland annat brottstyp och plats. Störst effekt observeras på egendomsbrott, särskilt fordonsrelaterade brott, medan effekten på exempelvis våldsbrott är mer osäker. CCTV fungerar bäst i miljöer som parkeringsplatser, särskilt när kamerorna är synliga och strategiskt placerade med hög täckningsgrad. Aktiv övervakning med operatörer som tittar på materialet i realtid förstärker den avskräckande effekten och möjliggör snabbare ingripanden. CCTV kan kopplas till ökad upplevd trygghet, men effekten varierar mellan olika grupper, där kvinnor upplever mindre trygghet än män.

Vidare finns det betydande metodologiska utmaningar i utvärderingen av CCTV:s effekter, där korta uppföljningstider och brist på kontroll för brottsförskjutning försvårar en nyanserad bedömning. Flera forskare framhåller därför vikten av att betrakta CCTV som en del i ett bredare brottsbekämpande arbete, snarare än en magisk lösning. För att maximera CCTV:s effektivitet bör det kombineras med andra brottsförebyggande åtgärder såsom god belysning och närvaro av säkerhetspersonal. Kontextuella faktorer som kultur och geografiska förhållanden är också viktiga och bör beaktas vid implementering.

3.5 Kritiska perspektiv på CCTV

3.5.1 Bedömningen av CCTV:s brottsförebyggande effekt

Tidigare utvärderingar har mestadels fokuserat på att bedöma CCTV:s brottsförebyggande effekter genom att jämföra brottsnivåer före och efter installation (Piza m.fl., 2025). En återkommande kritik mot platsbaserade brottsförebyggande insatser är att den minskade brottsligheten ofta är kortvarig, vanligtvis 12, 18 eller högst 24 månader efter att projektet eller åtgärdsprogrammet implementerats. Studier bygger också ofta på kortsiktiga uppföljningar för att utvärdera effekter vilket gör det svårt att avgöra om de omedelbara brottsförebyggande effekterna kvarstår eller avtar över tid. Dessutom, utan långsiktiga

uppföljningsstudier, är det svårt att veta vilka åtgärder som främjar hållbara brottsförebyggande effekter av CCTV-projekt. Därför är längre uppföljningar viktiga, särskilt eftersom platsbaserade insatser ibland inte visar någon mätbar effekt på kort sikt. Dessutom kan längre uppföljningar avslöja "sleeper effects", effekter som först uppstår efter att programmet varit i drift under en längre period. Beslutsfattare bör därför vara medvetna om att forskning begränsad till kortsiktiga effekter riskerar att missa viktiga perspektiv vilka kan vara avgörande för policyutveckling och offentlig vägledning.

Ytterligare kritik mot effekten av CCTV handlar om "displacement", alltså geografisk förskjutning av brott (Jeong m.fl., 2017). Detta fenomen innebär att brottsligheten inte nödvändigtvis minskar totalt sett, utan istället flyttar till andra områden eller ändrar karaktär som en reaktion på den ökade övervakningen på platsen. Ett exempel på förskjutning av brott observerades i Sydkorea, där implementeringen av brottsförebyggande åtgärder genom miljödesign (CPTED) ledde till en minskning av stölder i områdena där åtgärderna infördes, men samtidigt en ökning i närliggande områden.

3.5.2 Diskriminering och profilering

En av de betydande riskerna med CCTV, och ett centralt etiskt dilemma, är det ökade intrånget i individens privatliv. När offentliga platser blir alltmer övervakade ökar risken för att människor känner sig ständigt bevakade, vilket kan leda till en känsla av minskad frihet (Surette, 2005). De integritetskränkande aspekterna av kameraövervakning lyfts därför ofta fram som en av verktygets mest framträdande nackdelar, och är något som kontinuerligt måste vägas mot dess potentiella effekter i form av ökad säkerhet och trygghet (Björklund, 2013; Birnhack och Perry-Hazan, 2020).

Övervakningens integritetskränkande effekt kan bli extra påtagligt för vissa grupper eftersom flera studier visar att CCTV-operatörer som övervakar i realtid tenderar att lägga oproportionerligt stort fokus vid särskilda grupper (Lomell, 2004; Norris och Armstrong, 2006; Williams, 2007). I sin studie undersöker Williams hur CCTV-operatörer väljer ut individer för närmare granskning, samt vilka problem som uppstår till följd av fördomar. Studien visar att unga män med sjaskig ("scruffy") klädsel övervakas oerhört mycket, trots att det saknas tydliga belegg för att denna grupp skulle vara mer brottsbenägen. Operatörerna motiverar ofta sina val med att individerna uppehåller sig i området utan något tydligt syfte. Detta indikerar att övervakningen inte enbart grundas i konkret misstänkt beteende, utan även påverkas av subjektiva uppfattningar om vem som anses avvika från normen. Detta stärks av Norris och Armstrong (2006) som menar att CCTV-operatörer ofta riktar in sig på personer som passar in i stereotypa föreställningar om brottslingar, exempelvis unga män från socioekonomiskt utsatta grupper. Deras studie visar dessutom att svarta personer var särskilt utsatta för oproportionerlig övervakning, och att rasistiskt språk förekom bland operatörerna. Sammantaget visar dessa studier att vissa grupper systematiskt riskerar att bli föremål för överdriven övervakning till följd av fördomar och rasism. Enligt Williams (2007) kan det leda till en känsla av ständig misstänkliggörande och social marginalisering. Diskriminering och profilering utgör en stor etisk risk kopplat till CCTV och bör därför beaktas som en betydande utmaning i sammanhanget. För att motverka detta problem föreslår Williams att det bör bedrivas mer forskning om hur misstänkt beteende faktiskt tar sig uttryck, samt att CCTV-operatörer ska få bättre utbildning i att undvika förutfattade meningar. Vidare menar Williams att en mer

objektiv och rättvis övervakningsstrategi skulle kunna öka både effektiviteten och rättssäkerheten i CCTV-systemen.

3.5.3 Function creep

En annan risk kopplad till teknologisk utveckling och ökad övervakning i samhället är så kallad "function creep", vilket innebär att en teknologi utvecklas eller används bortom dess ursprungliga syfte (Koops, 2021). Begreppet definieras som "*the gradual widening of the use of a technology or system beyond the purpose for which it was originally intended, especially when this leads to potential invasion of privacy*" enligt Koops. I artikeln *Ethical aspects of facial recognition systems in public places* varnar författaren Philip Brey för riskerna med användningen av smart CCTV och ansiktsgenkänning i kameraövervakning (Brey, 2004). Brey menar att smarta CCTV-system, som inledningsvis används till att identifiera efterlysta brottslingar eller försvunna personer, med tiden kan få utökade användningsområden, exempelvis att identifiera andra grupper med hjälp av nya databaser. Dessa grupper skulle kunna inkludera personer med mindre brottsregister, politiska aktivister eller till och med personer med särskilda etniska eller sociala bakgrunder. Genom att koppla tekniken till databaser innehållandes körkorts- eller passfoton kan den komma att användas för att profilera och kartlägga människor på ett sätt som går långt utöver dess ursprungliga syfte. En annan problematisk aspekt rör vilka aktörer som får tillgång till teknologin och den överhängande risken för att den missbrukas. Det som från början var ett verktyg för polisen i brottsbekämpande syfte kan i förlängningen komma att nyttjas av privata företag eller politiska organisationer, såsom riktad marknadsföring eller för att övervaka politiska motståndare. Om denna utveckling inte kontrolleras, varnar Brey för att smart CCTV kan bli ett verktyg för massövervakning och social kontroll som hotar grundläggande fri- och rättigheter.

3.6 Lagstiftning

I Sverige styrs det brottsförebyggande arbetet och användningen av kameraövervakning av lagar som både främjar trygghet och skyddar individens rättigheter. Lagen (2023:196) gäller kommunernas ansvar i det brottsförebyggande arbetet, medan Kamerabevakningslagen (2018:1200) reglerar användandet av kameraövervakning i offentliga miljöer, exempelvis genom tillståndskravet som gällde fram till 1 april 2025. Tillsammans ger lagarna riktlinjer för hur brottsförebyggande insatser ska planeras och genomföras både lokalt och nationellt.

3.6.1 Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Sveriges kommuner är sedan lagen trädde i kraft, enligt 2 §, skyldiga att stärka sina insatser inom det brottsförebyggande arbetet i samhället och detta ska göras i enlighet med riktlinjerna för Lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (Sveriges riksdag, 2025a). Kommunerna ska som en del av detta arbete, enligt 4 §, identifiera den brottsliga lägesbilden inom kommunens gränser. Detta ska inkludera:

1. en redovisning av brottsligheten, dess utsträckning samt effekter,
2. övrig relevant information, och
3. en bedömning av kartläggningen och den insamlade information

Med detta som grund ska kommunerna, med hänsyn till 5 §, besluta om en åtgärdsplan till syfte att förebygga brott vilket ska följas upp vartannat år, likaså ska lägesbilden uppdateras enligt 6 §.

Vidare menar 3 § att kommunerna förväntas ta ansvar för att samordna det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå. Enligt 11 § och 12 § ska en samordningsfunktion inrättas, där enheten ska stödja kommunens arbete, samordna insatser mellan kommunen, polisen, socialtjänsten eller andra relevanta aktörer samt säkerställa att information om det brottsförebyggande arbetet når invånarna (Brottsförebyggande rådet, 2024a).

Syftet med lagen är att kommunerna ska arbeta mer systematiskt med brottsförebyggande frågor vilket uppnås genom att fokusera på att uppfylla de ovanstående kraven (Brottsförebyggande rådet, 2024a). I samband med detta har även stödet till kommunerna utökats för att underlätta arbetet (Regeringskansliet, 2023a). Dessa resurser ska användas för att öka kunskap samt effektivisera det nuvarande arbetet.

För att säkerställa att lagen följs upp har det Brottsförebyggande rådet, Brå, till uppgift att utvärdera kommunernas arbete (Brottsförebyggande rådet, 2024a). Brå är en myndighet som arbetar för att minska brottslighet och öka trygghet genom att samla fakta och sprida kunskap till regeringen och rättsväsendets myndigheter (Brottsförebyggande rådet, no date). Genom att analysera kommunernas arbete skapas en ökad förståelse för både framgångsfaktorer och utmaningar vilket i sin tur utgör ett underlag för att mer effektivt utforma det nationella och regionala stödet utifrån lokala behov (Brottsförebyggande rådet, 2024a). Det är dock viktigt att notera att lagen enbart är styrande vilket innebär att den inte medför juridiska konsekvenser om den inte följs.

3.6.2 Kamerabevakningslag (2018:1200)

Kamerabevakningslagen trädde i kraft 2018 och innehåller bestämmelser om hur kamerabevakning får bedrivas i Sverige (Sveriges riksdag, 2025b). Den fungerar som ett komplement till reglerna i EU:s dataskyddslagstiftning och bygger på två centrala regelverk enligt 1§:

1. Dataskyddsförordningen (GDPR): Skyddar individers integritet respektive personuppgifter och säkerställer att de behandlas på ett ansvarsfullt sätt.
2. Dataskyddsdirektivet (brottsbekämpning): Gäller när personuppgifter behandlas av myndigheter i samband med brottsbekämpning eller rättsliga påföljder.

I enlighet med 2 § är syftet med lagen att möjliggöra kamerabevakning vid legitima ändamål samtidigt som den skyddar individers personliga integritet mot oönskad intrång.

Kamerabevakning definieras i lagen på följande sätt enligt 3 §:

1. tv-kameror eller andra optisk-elektroniska instrument som används för regelbunden eller varaktig övervakning av personer, utan att styras direkt på plats,
2. en separat teknisk enhet som används för att lyssna på eller spela in ljud i samband med den utrustning som beskrivs i punkt 1, eller
3. en separat teknisk enhet till syfte att behandla insamlat bild- och ljudmaterial från utrustning som beskrivs ovan (i punkt 1 och 2)

I 5 § beskrivs specifika förutsättningar då lagen om kamerabevakning inte gäller vilket inkluderar kamerabevakning som utförs av en privatperson inom ramen för privat verksamhet eller i samband med dennes hushåll. Den gäller inte heller vid hemlig övervakning som sker för att förhindra specifika brott eller bevakning som sker i samband med verksamheter skyddade av tryckfrihetsförordningen (TF) eller yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Slutligen undantas även kamerabevakning som används i samband med journalistiska, akademiska, konstnärliga eller litterära ändamål.

15 § i lagtexten belyser befintligt upplysningskrav av kameraövervakning vilket exempelvis sker genom skyltning på den plats där kamerabevakning utförs. Det behövs även ytterligare upplysning då ljud avlyssnas/tas upp. Under särskilda omständigheter gäller däremot inte kravet på upplysning enligt 16 §.

Eftersom studien påbörjades innan tillståndskravet för kameraövervakning togs bort den 1 april 2025 (Integritetsskyddsmyndigheten, 2025a) inkluderas i denna studie de lagkrav som gällde fram till och med lagändring. Dessa (7 § och 8 §) är alltså de lagparagrafer som kommunerna har behövt förhålla sig till under studiens gång, samt jobbat utefter fram till 1 april 2025. Enligt 7 § krävs tillstånd för kameraövervakning på allmän plats när bevakningen utförs av en myndighet eller annan aktör med ansvar för en uppgift av allmänt intresse enligt lag, författning, kollektivavtal eller beslut baserade på dessa regelverk.

Enligt 8 § får kamerabevakning endast ske om dess behov överväger individens intresse att undvika övervakning, en intresseavvägning. Behovet av kamerabevakning bedöms utifrån flera faktorer, bland annat dess betydelse för att förebygga eller förhindra brott på platser med hög brottsrisk samt upprätthålla allmän ordning. Individens intresse att slippa bevakning bedöms utifrån vilket område som planeras att övervakas, hur övervakningen genomförs samt användning av teknik som skyddar den personliga integriteten. För att beviljas tillstånd, behövdes alltså fram till 1 april 2025, en skriftlig ansökan lämnas in till tillsynsmyndigheten vilken ska inkludera flertalet krav som beskrivs i 11 §. Det finns däremot undantag från detta tillståndskrav som behandlas i kamerabevakningslagen 9 §. Undantagen innefattar bland annat bevakning som utförs av polismyndigheten men även Försvarsmakten och Säkerhetspolisen (Säpo) som använder kamerabevakning för att skydda rikets säkerhet, exempelvis vid militära anläggningar, skyddsobjekt och gränsövervakning.

3.6.3 Avskaffande av tillståndskrav

Under 2023 beslutade Sveriges regering att restriktionerna kring kameraövervakning för kommuner, regioner samt andra aktörer som utför en verksamhet av allmänt intresse behövde ses över (Statens offentliga utredningar, 2024). En utredning om kameraövervakning inleddes, med förslag på åtgärder för att underlätta kameraövervakning för relevanta aktörer samt en granskning och anpassning av den lagstadgade intresseavvägningen för att bättre möjliggöra övervakning för brottsprevention och upprätthållande av allmän ordning. I den här utredningen kunde det konstateras att de främsta problemen med tillståndsprocessen var det omfattande administrativa arbetet, att det hindrar utvecklingen av kameraövervakning samt minskar effektiviteten vid utförandet av samhällsviktiga uppgifter eller myndighetsutövning. Mot denna bakgrund föreslogs att tillståndskravet skulle avskaffas.

Dessa ändringar av restriktioner innebär betydligt större möjligheter för brottsbekämpande myndigheter att bedriva kamerabevakning (Statens offentliga utredningar, 2024). Förhoppningen är därmed att denna lagändring ska kunna medföra positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet. Det finns dock risker med att avskaffa tillståndskravet, exempelvis att den personliga integriteten påverkas. Däremot går det att motverka detta genom det skydd som ges av dataskyddsregleringen samt ytterligare integritetsskydd i kamerabevakningslagen.

Regeringen valde att följa utredningens rekommendationer och i december 2024 överlämnades en lagrådsremiss till Lagrådet som föreslog att tillståndskravet skulle avskaffas (Statens offentliga utredningar, 2024). De som tidigare behövt ansöka om tillstånd ska numera själva utföra intresseavvägningen. Detta ska dokumenteras och den bevakande aktören har som skyldighet att upprätta en lista med information om den pågående eller avslutade kamerabevakningen under de senaste fem åren. De föreslagna lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2025 (Integritetsskyddsmyndigheten, 2025a). Lagändringen gjordes därmed under studiens gång men efter att enkäten skickades ut till respondenterna.

3.6.4 Dataskyddsförordningen och lagring av material

När personuppgifter behandlas i verksamheter måste kraven i dataskyddsförordningen, GDPR, uppfyllas vilket inkluderar att de grundläggande principerna följs, säkerställa att hanteringen av uppgifterna har en rättslig grund samt att de berörda parterna informeras om hur deras personuppgifter behandlas (Integritetsskyddsmyndigheten, 2021a).

Dataskyddsförordningen har som syfte att stärka individers rättigheter och kontroll över ens egna personuppgifter (Integritetsskyddsmyndigheten, 2021b).

De grundläggande principerna innefattar bland annat att:

- personuppgifter enbart får samlas in för specifika och legitima syften,
- enbart de personuppgifter som behövs för ändamålet får behandlas,
- åtgärder vidtas för att säkerställa att personuppgifterna är korrekta,
- personuppgifterna ska raderas när de inte längre är relevant, och
- personuppgifterna ska skyddas, obehöriga ska ej få tillgång till dem

Syftet med kamerabevakningen bestämmer hur länge det inspelade materialet får lagras, detta ska gärna vara så kort tid som möjligt men riktlinjerna är en lagringstid på tre dagar enligt Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB) (Integritetsskyddsmyndigheten, 2025b). Det inspelade materialet får inte lagras längre än nödvändigt för de ändamål bevakningen har. När materialet inte längre är av vikt ska det raderas. De tillfällen då det finns ett faktiskt behov av längre lagringstid kan detta vara tillåtet, men det innebär däremot en utförligare motivering till varför detta är nödvändigt.

3.7 Svenska förhållanden

3.7.1 Brottsförebyggande arbete i Sverige

Det Brottsförebyggande rådet har sedan 2017 arbetat med att kartlägga det brottsförebyggande arbetet i Sverige på uppdrag av regeringen (Brottsförebyggande rådet, 2024b). Målet har varit att redogöra för hur brott förebyggs på de olika nivåerna; lokalt, regionalt och nationellt. Slutsatserna nedan är baserade på enkäter genomförda under 2023 av bland annat kommuner, lokal polis och nationella myndigheter. Resultatet visar att en stor del av arbetet kring brott under 2023 har grundats i lagen (2023:196) om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete.

3.7.1.1 Nationell nivå

För att kunna uppnå tryggt tillvaro för alla medborgare behövs insatser inom rättssystemet i kombination med ett resultatinriktat och förebyggande arbete mot brott (Regeringskansliet, 2024b). Under 2023 har flera regeringsinitiativ genomförts på nationell nivå för att stärka det brottsförebyggande arbetet (Brottsförebyggande rådet, 2024b), inkluderat är den nationella strategin "Barriärer mot brott". Denna strategi fokuserar främst på sociala insatser inom det brottsförebyggande arbetet genom exempelvis mer resurser till skolor eller insatser på arbetsmarknaden (Regeringskansliet, 2024b). Det är av stor vikt att arbeta med dessa frågor då en minskad brottsfrekvens innebär ökad välfärd för medborgarna samt resursbesparingar för samhället (Polisen, 2024). Polismyndigheten har det främsta ansvaret att förebygga brott och fokuserar på att utreda samt åtgärda de bakomliggande orsakerna till brott och otrygghet snarare än att enbart reagera på brott som redan har inträffat. Arbetet utvärderas kontinuerligt vilket också innebär att nya strategier formas i samarbete med andra aktörer, exempelvis statliga myndigheter och kommuner. Genom samverkan bidrar aktörerna med kompetens och resurser för att förebygga brott vilket är en central del i arbetet för att säkerställa att dessa resurser används effektivt över olika verksamheter (Brottsförebyggande rådet, 2024b). Kommuner arbetar ofta i nära samarbete med polisen genom lokala brottsförebyggande råd eller genom avtal som klargör hur de gemensamt ska arbeta för att minska brottslighet och stärka trygghet i samhället (Sveriges Kommuner och Regioner, 2024).

3.7.1.2 Lokal nivå

På lokal nivå är det däremot kommuner och lokal polis som ansvarar för att förebygga brott (Brottsförebyggande rådet, 2024b). Enligt Brå finns det indikationer på att lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete har påverkat kommunernas arbete, till och med innan lagen trädde i kraft, genom att fler anställda har utbildats inom ämnet och kommunala samordnare har avsatt mer tid för brottsförebyggande arbete. Likaså har samverkan mellan polis och kommun stärkts. Vidare tyder resultaten på att många kommuner har den organisation som, enligt lagen, krävs för att bedriva brottsförebyggande arbete. Inkluderat är en aktuell samverkansöverenskommelse, en samordningsfunktion för brottsförebyggande frågor och ett brottsförebyggande råd där både kommunala aktörer, polisverksamheten och externa parter är delaktiga i. Innan lagen trädde i kraft var det färre än 25 procent av kommunerna som tog fram en lägesbild över brottsligheten i närområdet, något som numera är ett krav. Den lokala lägesbilden ska inkludera en kartläggning samt en analys av bakomliggande orsaker. En åtgärdsplan ska därmed formuleras baserat på

lägesbilden och denna ska uppföljas åtminstone vartannat år. Innan 2023 var det färre än 50 procent av kommunerna som hade upprättat åtgärdsplaner. Kommunerna och lokalpolisområdena hade under 2023 inte gjort tillräckligt många kartläggningar eller orsaksanalyser vilket bland annat berodde på att kommunerna förlitat sig på kartläggningar som redan har gjorts av andra aktörer och brist på tid för att utföra orsaksanalyser. Under 2023 arbetade betydligt fler kommuner aktivt med att förebygga brott, 93 procent, jämfört med 2018 och 2019, då endast 50 procent av kommunerna genomförde sådana åtgärder. Lagen klargör vikten av kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete vilket många av kommunerna lyfte fram som positivt, däremot behövs stöd riktas mot kommuner med begränsade resurser för brottsrelaterade åtgärder.

3.7.2 Yrkesroller och brottsprevention

Stadsutformning kan ha en direkt inverkan på brottsnivåer, trots det förbises ofta säkerhetsaspekter i planeringsprocessen (Ceccato och Brantingham, 2024). Samtidigt tenderar kriminologer och säkerhetsexperter att underskatta stadsplanerarnas roll i att skapa trygga miljöer. I artikeln *What is the role of architects and urban planners in crime prevention?* av Ceccato och Brantingham undersöks hur stadsplanerare och arkitekter påverkar brottsförebyggande arbete genom sina beslut om den byggda miljön.

Genom en enkätundersökning med stadsplanerare och säkerhetsexperter i 290 svenska kommuner identifierar artikeln flera utmaningar (Ceccato och Brantingham, 2024). En av de mest framträdande är bristen på samverkan mellan yrkesgrupperna vilket skapar isolerade arbetsprocesser där brottsförebyggande åtgärder inte integreras i stadsutvecklingen. Dessutom saknar många stadsplanerare utbildning i säkerhetsstrategier och det finns få tydliga riktlinjer för hur brottsprevention kan byggas in i stadsplaneringen.

En fjärdedel av Sveriges kommuner jobbar inte ens med brott- och säkerhetsaspekten i planeringen, utöver risker för brand och trafikfaror, enligt studien som utfördes 2024 (Ceccato och Brantingham, 2024). Ett annat resultat visar att 61 procent av planerarna och 77 procent av säkerhetsexperterna uppger att de tar brott- och säkerhetsaspekten i beaktande inom fysisk planering, trots det är det endast 27 procent av planerarna och 17 procent av säkerhetsexperterna som säger sig implementera principerna kring naturlig övervakning när nya bostäder planeras. Detta tyder på att olika yrkesroller inom ämnet agerar olika och har olika kunskap på området. Författarna argumenterar för att ökad utbildning, samverkan och standardiserade riktlinjer är avgörande för att stadsplanering ska kunna bidra mer effektivt till brottsförebyggande arbete. De betonar också vikten av att använda modern teknik och dataanalys för att identifiera riskområden och utforma mer hållbara säkerhetslösningar.

3.8 Hållbarhet

Genom att koppla kommuners användning av kameraövervakning till dessa tre hållbarhetsperspektiv ges en bredare förståelse för både möjligheter och utmaningar i det brottsförebyggande arbetet.

3.8.1 Social hållbarhet

Studien kan kopplas till social hållbarhet på flera sätt, bland annat direkt till FN:s 11:e hållbarhetsmål om att skapa trygga och inkluderande samhällen (United Nations, 2015). I detta sammanhang kan kameraövervakning bidra till att öka både faktisk säkerhet och upplevd trygghet under rätt förutsättningar. Samtidigt är det viktigt att ta integritetsfrågor och risken för diskriminering i beaktande så att kameraövervakningen inte förstärker ojämlikhet vilket kan kopplas till mål 10 om reducerad ojämlikhet. Även jämställdhet är en fråga inom social hållbarhet som är värd att nämna i sammanhanget och kan kopplas direkt till FN:s 5:e hållbarhetsmål (United Nations, 2015). Detta eftersom kvinnor i högre utsträckning än män upplever otrygghet vilket i vissa fall kan leda till att de begränsar sina liv, till exempel genom att undvika att vistas utomhus på kvällstid (Brottsförebyggande rådet, 2024c). Alltså är trygghetsskapande åtgärder viktigt för att öka den sociala hållbarheten och ge alla förutsättningar för att känna sig trygga. Samtidigt visar forskning att CCTV har olika effekt på olika grupper där män upplever mer ökad trygghet som effekt av kameraövervakning jämfört med kvinnor (Yavuz och Welch, 2010). Därmed är det viktigt att ha god förståelse för verktyget och förstå hur dess effektivitet beror på kontexten.

3.8.2 Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet berör resurseffektivitet och kostnadseffektiva lösningar kopplat till brottsprevention. Brottslighet är generellt sett något som kostar samhället väldigt mycket, både med avseende på sociala och ekonomiska konsekvenser (Ceccato och Brantingham, 2024). CCTV kan potentiellt utgöra ett brottsreducerande verktyg och exempelvis minska kostnader för skadegörelse, stölder och brottsutredningar, och därigenom frigöra resurser till andra samhällsbehov. Samtidigt är den brottsreducerande effekten av CCTV omdiskuterad och det kan vara svårt att bekräfta om verktyget faktiskt ger önskad effekt. I och med att kameraövervakning innebär kostnader, i form av initiala investeringar och löpande drift och underhåll, ställs höga krav på kommunerna att kontinuerligt väga kostnaderna mot uppnådda trygghetsvinster, potentiell brottsreduktion och samhällsekonomisk nytta.

3.8.3 Ekologisk hållbarhet

Även om kopplingen mellan ekologisk hållbarhet och CCTV inte är omedelbart uppenbar, innebär användningen av tekniska system en miljöpåverkan i form av energiförbrukning, materialanvändning och avfall. Energieffektiv teknik och ansvarsfull hantering av elektroniskt avfall är därför viktiga aspekter för att säkerställa att teknikanvändningen inte sker på bekostnad av klimat- och miljömål.

4. Metod

4.1 Litteraturstudie

För att samla in kunskap om ämnet och få förståelse för hur studien skulle utformas genomfördes en litteraturstudie. Litteraturen består av tidigare studier, forskningsartiklar, rapporter, internetbaserad information från myndigheter samt böcker på ämnesområdet. Litteraturen söktes fram med hjälp av sökmotorer såsom Google, Google Scholar och Primo. Sökord som användes inkluderar: *CCTV*, *Camera Surveillance*, *Crime Prevention*, *Crime Prevention Through Environmental Design* och *Public Surveillance*. Dessa sökord kombinerades i olika varianter både på svenska och engelska. Vidare användes metoden "snowballing" för att hitta ytterligare relevant litteratur (Hirt m.fl., 2023). Detta fungerar genom att man utgår från redan inkluderade artiklar och granskar deras referenslistor för att hitta fler artiklar på ämnet. Vidare har Chat-GPT av OpenAI används som ett hjälpande verktyg under studiens gång för att exempelvis sammanfatta artiklar för att avgöra om de är relevanta för studien, hitta synonymer samt fungerat som bollplank vid framtagandet av rubriker och underrubriker.

4.2 Enkätstudie

För att samla in data från ett stort antal respondenter och få en övergripande bild av ämnet genomfördes en enkätundersökning. Enligt Trost och Hultåker (2016) är enkätundersökningar effektiva när syftet är att samla in information från ett stort antal respondenter eller då målet är att få en generell förståelse för en specifik grupp eller ett särskilt ämne (Trost and Hultåker, 2016). Enkäter lämpar sig väl när syftet är att identifiera mönster, attityder eller erfarenheter hos en bred målgrupp, särskilt när datainsamlingen behöver vara effektiv både i tid och resurser. Detta tillvägagångssätt var väl anpassat till studiens syfte då kontakt med tjänstepersoner från Sveriges 290 kommuner söktes. Enkäten utformades med förutbestämda flervalsoalternativ och ett öppet alternativ för mer utvecklade svar, vilket möjliggjorde både kvantitativ analys och viss kvalitativ nyans. Eftersom respondenterna är yrkesverksamma kommundienstpersoner valdes en digital enkät i form av Google Forms för att underlätta distribution och öka svarsfrekvensen. Digitala verktyg gör det dessutom lättare att hantera datainsamling och smidigt föra över och hantera data i andra digitala verktyg såsom Excel och SPSS. Sammanfattningsvis bedömdes enkätundersökningen som en ändamålsenlig metod för att uppnå studiens mål att samla in generaliserbar kunskap om hur kommuner förhåller sig till det aktuella ämnet.

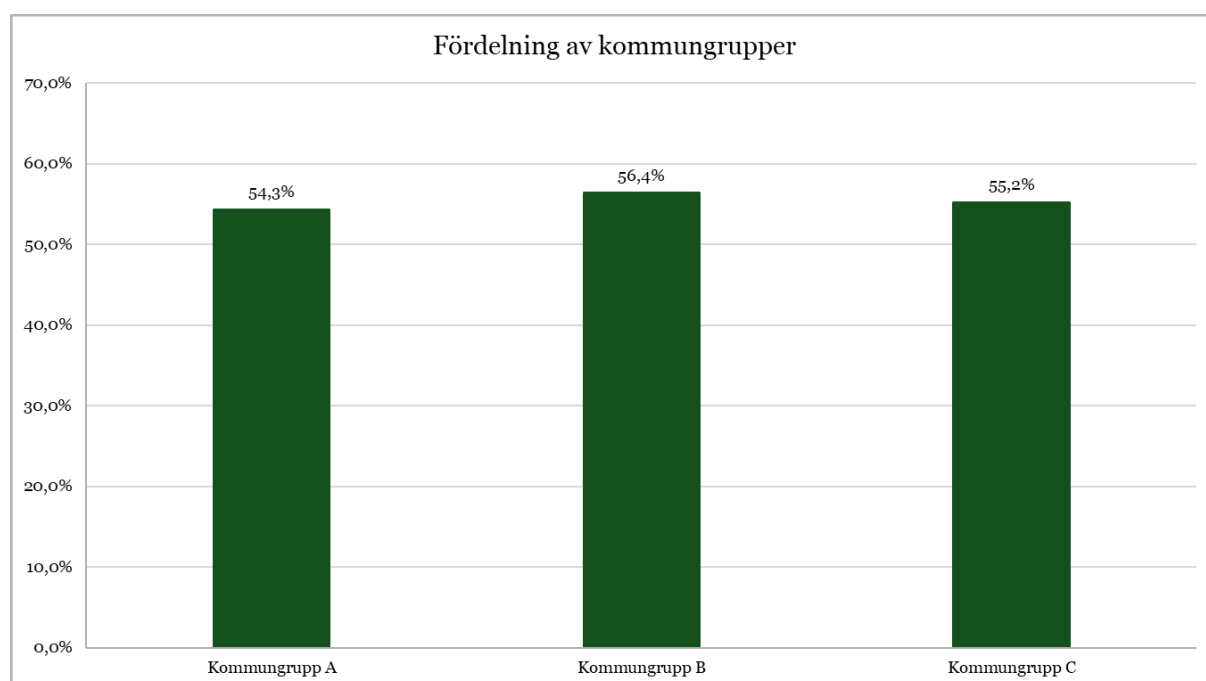
4.3 Urval och datainsamling

Målgruppen för studien är tjänstepersoner inom svenska kommuner som arbetar med stadsutveckling samt trygghet och brottsförebyggande åtgärder, exempelvis planerare, arkitekter och trygghetssamordnare. Urvalet motiveras av att dessa yrkesroller har ett särskilt ansvar och inflytande när det gäller att utforma och implementera brottsförebyggande insatser i den byggda miljön. Det är också av intresse att skilja på dessa roller eftersom de tenderar att resonera olika kring brottsförebyggande och trygghetsskapande planering (Ceccato och Brantingham, 2024).

Den inledande kontakten med kommunerna togs via respektive kommuns officiella e-postadress. I detta utskick introducerades kommunerna till studien, och ombads att lämna kontaktuppgifter till personer med relevanta yrkesroller genom att fylla i ett kontaktformulär (Google Forms). Samtliga av Sveriges 290 kommuner kontaktades. De inkomna kontaktuppgifterna sammanställdes löpande och påminnelser skickades ut i tre omgångar för att maximera antalet svar. Vissa kommuner valde att inte svara medan andra uppgav att de saknade resurser för att medverka i studien. Totalt inkom svar med kontaktuppgifter till 239 kommuner.

När kontaktuppgifterna hade sammanställts skickades ett nytt e-postutskick till de identifierade kontaktpersonerna. Detta mejl innehöll en kort introduktion till studien samt en länk till den slutgiltiga enkäten. För de kommuner som inte hade lämnat kontaktuppgifter skickades enkäten istället till kommunens officiella e-postadress med en uppmaning om att vidarebefordra den till en person med relevant yrkesroll. Ytterligare svar inkom genom detta kompletterande utskick. Ett antal personer valde dock att avstå från att delta bland annat på grund av föräldraledighet, tidsbrist eller bristande intresse.

Efter det första utskicket av enkäten svarade 107 kommuner. Ytterligare 32 kommuner svarade efter en första påminnelse, 6 efter en andra, och 16 efter en tredje påminnelse. Den slutgiltiga svarsfrekvensen uppgick därmed till 185 respondenter fördelade på 161 kommuner. Av dessa tillhör 25 kommuner grupp A. *Storstäder och storstadsnära kommuner*, vilket motsvarar cirka 54 procent av gruppen. 62 kommuner tillhör grupp B. *Större städer och kommuner nära större stad*, motsvarande cirka 56 procent av denna kommungrupp, och 74 kommuner tillhör grupp C. *Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner*, vilket motsvarar cirka 55 procent av den tredje kommungruppen (Sveriges Kommuner och Regioner, 2023). Den relativt jämna fördelningen mellan kommungrupperna är betydelsefull eftersom det möjliggör analyser utan att någon grupp är över- eller underrepresenterad, se Figur 1 nedan.

Figur 1. Svar från enkätens Fråga 1: Respondenternas kommuntillhörighet

4.4 Utformning av enkät

Enkäten riktades i första hand till planerare, arkitekter, trygghetssamordnare och andra kommunala funktioner som arbetar med samhällsbyggnad, trygghet och säkerhet. Den utformades i syfte att skapa en uppfattning om kommunernas arbete med kameraövervakning, deras kunskap om och inställning till CCTV som verktyg samt hur den nya lagstiftningen, Lag (2023:196), och avskaffandet av tillståndskravet för kameraövervakning har påverkat eller förväntas påverka deras arbete.

Enkäten bestod av drygt 20 frågor, fördelat över sju avsnitt, i syfte att underlätta deltagandet och ge en tydlig överblick för respondenten, se Bilaga 1. Det första avsnittet samlade in bakgrundsinformation om respondenten, inklusive uppgifter om kommun, yrkesroll och erfarenhet inom brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Därefter följde ett avsnitt som syftade till att kartlägga omfattningen av CCTV i kommunen, exempelvis en uppskattning av antal kameror, deras placering och hur länge de varit i drift. Vidare behandlade tre avsnitt respondenternas kunskapsnivå om CCTV, med fokus på dess trygghetsskapande effekter, brottsförebyggande funktion samt för- och nackdelar. De två sista två avsnitten berörde lagstiftningen samt förväntningarna på framtida utveckling. Frågorna utformades tillsammans med handledaren Vania Ceccato, professor på urbana och regionala studier och koordinator för FST - Forskningsgruppen för säkerhet och trygghet, och anpassades för att besvara syfte och frågeställning så bra som möjligt.

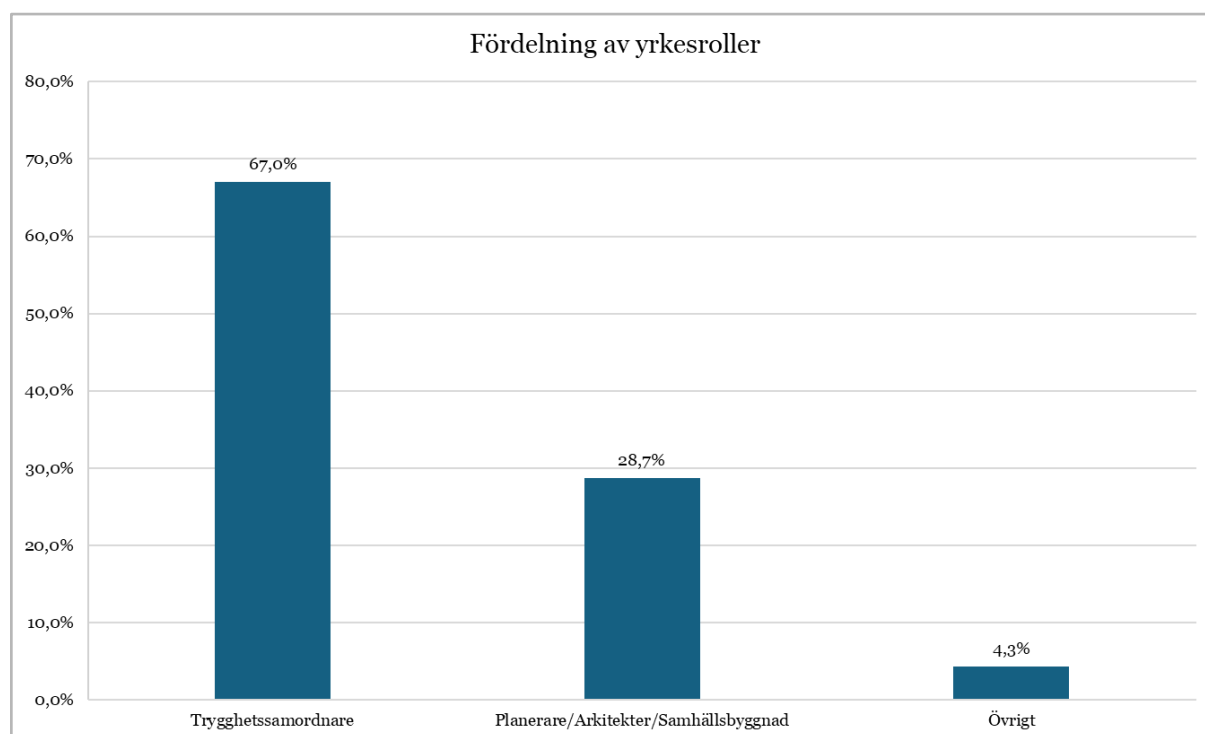
Samtliga frågor var utformade som flervälsfrågor där respondenterna kunde kryssa i ett eller flera alternativ beroende på frågans karaktär. För de flesta frågorna fanns även ett öppet svarsalternativ, *Annat:*, där respondenten hade möjlighet att formulera ett eget svar i de fall de givna alternativen inte ansågs som tillräckligt träffande eller om ytterligare nyansering önskades. Syftet med detta var att i större utsträckning ta hänsyn till att de förutbestämda svarsalternativen inte alltid täcker alla uppfattning samt att möjliggöra mer personliga och nyanserade svar.

4.5 Analysmetod och databearbetning

I analysen av svaren från enkäten kategoriseras både de förutbestämda svarsalternativen och de öppna svaren från kategorin *Annat:*. De egna svaren sorterades in i befintliga kategorier eller, när det behövts, i nya. Data organiserades i Microsoft Excel och/eller Google kalkylark där beräkningar och tabeller samt stapeldiagram genererats för att illustrera resultaten i relativa frekvenser (%). Vissa kommentarer användes även som kvalitativa data för att fördjupa förståelsen av respondenternas svar. Det är värt att notera att de redovisade procenttalen baseras på antalet valda svarsalternativ, inte på antalet respondenter. En respondent kan ha kryssat för flera alternativ vilket innebär att det totala antalet svar på en fråga kan överstiga antalet respondenter som i detta fall var 185.

En av enkätens första frågor handlade om yrkesroll där två förutbestämda alternativ fanns: *Planerare/arkitekt* och *Trygghetssamordnare/annan roll som arbetar med trygghets- och säkerhetsfrågor* samt alternativet *Annat:*. När denna fråga bearbetades togs de egna svaren i beaktande och delades in i respektive grupp. Då döptes den första gruppen även namn till *Samhällsbyggnad/Planerare/Arkitekter* för att kunna inkludera fler respondenter. Exempel på egna svar som tilldelades respektive kategorier var exempelvis

“planchef” och “säkerhetschef”. Ett fåtal respondenter kunde inte delas in i någon av dessa två grupper och tilldelades kategorin *Övrigt*. Denna grupp inkluderade yrkesroller såsom förvaltningschef vid miljö- och byggkontor, kommunchef samt insatsledare eller brandinspektör.

Figur 2. Svar på enkätens Fråga 2: Respondenternas yrkesroller

En majoritet av respondenterna, 67,0 procent, angav att de har rollen som trygghetssamordnare eller en annan befattning med ansvar för trygghets- och säkerhetsfrågor. 28,7 procent av respondenterna uppgav att de arbetar inom områdena planerare/arkitekt där andra samhällsbyggnadsrelaterade roller är inkluderade, se Figur 2. För tydlighetens skull kommer respektive huvudgrupp framöver att hänvisas till som *trygghetssamordnare* och *planerare*.

Omklassificeringen av vissa svar och tilldelningen av nya kategorier var en viktig del av processen för att kunna göra rätt analyser. Ett exempel är för att kunna titta på samband genom att kombinera två faktorer, exempelvis för att undersöka hur en specifik svarsgrupp förhåller sig till en viss fråga. Detta görs särskilt för att se vilka likheter och skillnader olika yrkesroller tenderar att ha i sina svar.

4.5.1 χ^2 -test och statistisk signifikans

Enligt litteraturen finns det skäl att tro att de två yrkesgrupperna resonerar olika kring brottsförebyggande åtgärder i den byggda miljön (Ceccato och Brantingham, 2024). Därför undersöktes om det förekom en statistiskt signifikant skillnad mellan dessa yrkesroller i deras svar på enkätfrågorna. För detta ändamål användes ett chi-två-test för oberoende (χ^2 -test) vilket är lämpligt för att analysera sambandet mellan två variabler, i detta fall yrkesroll och svar på enkätfrågorna (JMP Statistical Discovery, 2025). Data för respektive fråga förbereddes i Excel för att sedan föras in i statistikhanteringsprogrammet SPSS där testet

utfördes. För vissa frågor gjordes även omklassificeringar av svaren för att få ett mer tillförlitligt resultat. Ett exempel på är att dela upp påståendena som respondenterna identifierade sig med i två kategorier: positivt betingade påståenden delas in i en klass och negativt betingade påståenden i en annan. Denna förenkling från de ursprungliga tio kategorierna till två ger ett säkrare resultat eftersom antalet observationer per kategori blir för litet med så pass många kategorier. Denna typ av omklassificering gick dock inte att tillämpa på alla frågor och därför utfördes bara chi-två-testet på ett antal utvalda frågor där omklassificeringar var möjliga. Dessa frågor var nummer 18, 19, 20 och 21 där eventuella omklassificeringar inför testet beskrivs mer ingående i resultatet. Signifikansnivån för testet sattes till $\alpha = 0,05$, alltså accepteras en risk på fem procent att nollhypotesen felaktigt förkastas.

4.6 Avgränsningar

4.6.1 Målgruppsavgränsning

Syftet med studien är att undersöka hur svenska kommuner förhåller sig till CCTV som brottsförebyggande verktyg med utgångspunkt i Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete samt de förändring som införts avseende tillståndskravet. Undersökningen inkluderade därför enbart kommuntjänstepersoner med ansvar för stadsplanering, trygghet och säkerhet. Dessa grupper har insikt i både de strategiska och praktiska aspekterna av kameraövervakning inom kommunal verksamhet och kan därmed ge en helhetsbild av dess användning. Andra aktörer såsom polisen, privata företag och fastighetsägare exkluderades från studien.

4.6.2 Tematisk avgränsning: kommungrupp

Studien fokuserar på kameraövervakning som brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärd med särskilt fokus på relevanta yrkesroller i Sveriges kommuner. En faktor som initialt inkluderades i analysen var kommungrupp. Detta gjordes för att undersöka samband mellan kommungrupp och hur respondenterna besvarade enkätens frågor. Analysen påbörjades men det blev snabbt tydligt att en mer grundläggande och omfattande analys, där flera relevanta aspekter beaktas, hade varit nödvändig för att kunna inkludera kommungrupp som en avgörande faktor i resultatet. I denna studie fanns inte utrymme för det inom tidsramen, fem månader, och därför togs beslutet att inte inkludera kommungrupp som en variabel i analysen av resultatet. Indelningen av kommungrupper används i denna studie därför enbart för att redovisa andelen deltagande kommuner från respektive grupp.

4.6.3 Juridisk avgränsning

Studien analyserar kommunernas tillämpning och inställning till kameraövervakning som brottsförebyggande verktyg i relation till den aktuella lagstiftningen, men gör inga djupgående juridiska bedömningar eller analyser av lagarnas utformning eller effekter.

4.6.4 Begränsningar i metod och datainsamling

Trots fördelarna med enkätmetoden finns det vissa begränsningar att beakta. Enkäter riskerar att ge ytliga svar och fånga vad respondenter uppger snarare än vad de faktiskt gör i praktiken. Eftersom frågorna och svarsalternativen är förutbestämda kan nyanser och oväntade perspektiv förbises, särskilt i komplexa frågor som egentligen skulle behöva ett längre, mer öppet svar. För att få en djupare förståelse för hur de olika rollerna tänker och resonerar kring CCTV som verktyg hade studien kunnat kompletteras med intervjuer och fler öppna frågor. En ytterligare begränsning är att studien inte tar hänsyn till individuella förutsättningar och egenskaper hos respondenterna vilket skulle kunna påverka deras svar. Exempelvis kan en respondent som blivit utsatt för brott på allmän plats ha en subjektiv upplevelse av trygghet som påverkar deras uppfattning. En annan begränsning är att det är en ojämn fördelning mellan de olika yrkesrollerna som svarat, där en stor majoritet är trygghetssamordnare och en mindre andel är planerare/arkitekter. Vidare finns det även en risk för bortfall, vilket kan påverka resultatens representativitet. Även om 161 kommuner deltog, innebär det att en betydande andel av Sveriges kommuner inte representeras, vilket kan begränsa generaliserbarheten. Därtill kan det inte uteslutas att de tjänstepersoner som valde att besvara enkäten skiljer sig systematiskt från de som avstod, exempelvis genom att ha ett större intresse eller engagemang i frågan, vilket kan leda till selektionsbias. Detta påverkar djupet och säkerheten i studien som hade kunnat förbättras med större urval och kompletteras med intervjuer för ett mer nyanserat resultat.

Slutligen bör det nämnas att våra metodval och analys kan ha påverkat både resultatens utformning och tolkning. Trots strävan efter objektivitet och transparens är vi medvetna om att vår uppfattning kring kameraövervakning och förutfattade meningar kan ha påverkat utformningen av studien och på vilket sätt frågorna ställts. Vi har försökt minimera detta genom diskussion med handledaren.

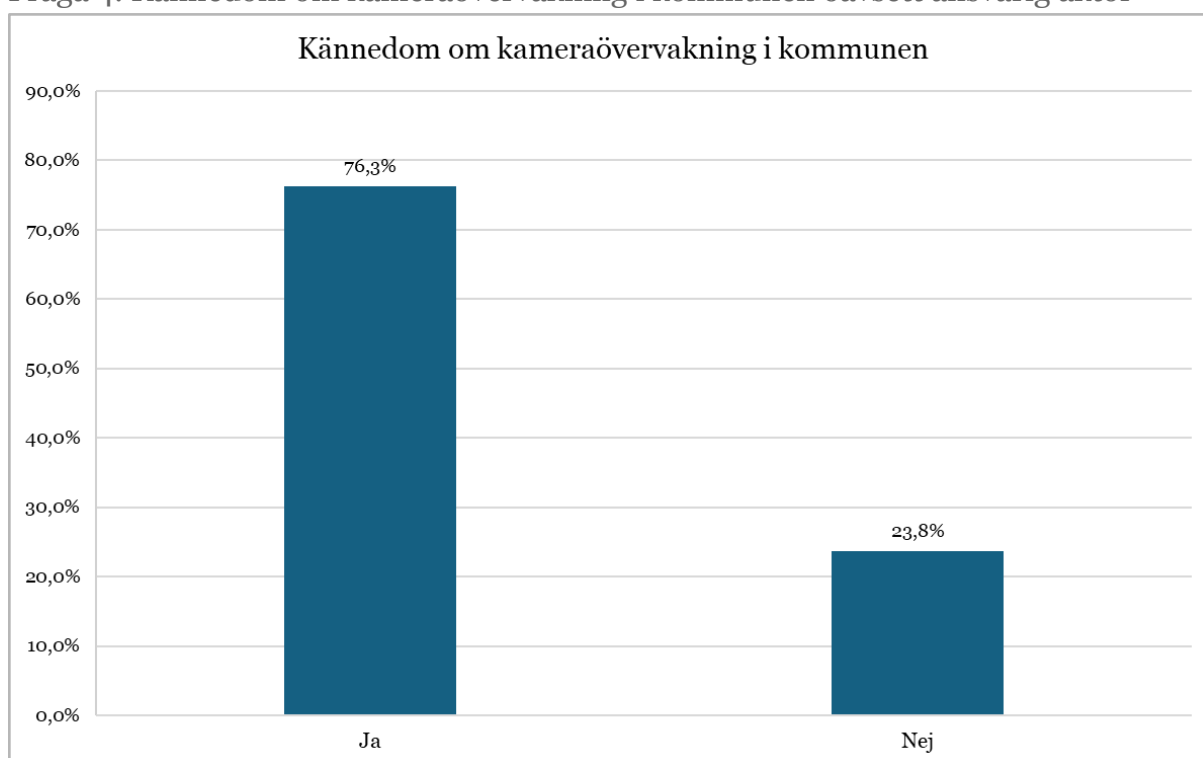
5. Resultat och analys

I resultatet presenteras en övergripande sammanställning av respondenternas svar på de angivna enkätfrågorna. Utöver detta redovisas även grafer som visar hur svaren fördelar sig mellan olika arbetsroller, för de frågor där skillnader kunde urskiljas. Resultatdelen är indelad i tre olika teman, *Kunskap*, *Inställning* och *Lagstiftning*, vilka utgår ifrån studiens frågeställningar.

5.1 Kunskap

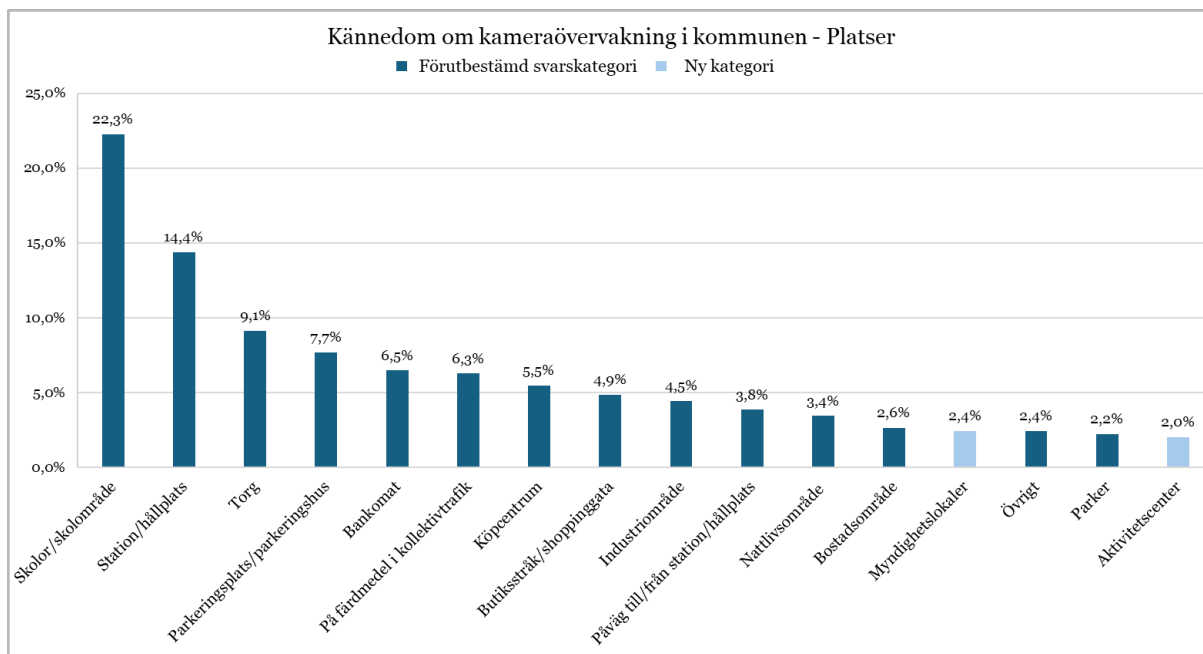
I detta avsnitt behandlas resultaten som relateras till studiens frågeställning om respondenternas kunskap kring kameraövervakning.

Fråga 4. Kännedom om kameraövervakning i kommunen oavsett ansvarig aktör

Figur 3. Svar på enkätens Fråga 4: Kännedom om kameraövervakning i kommunerna

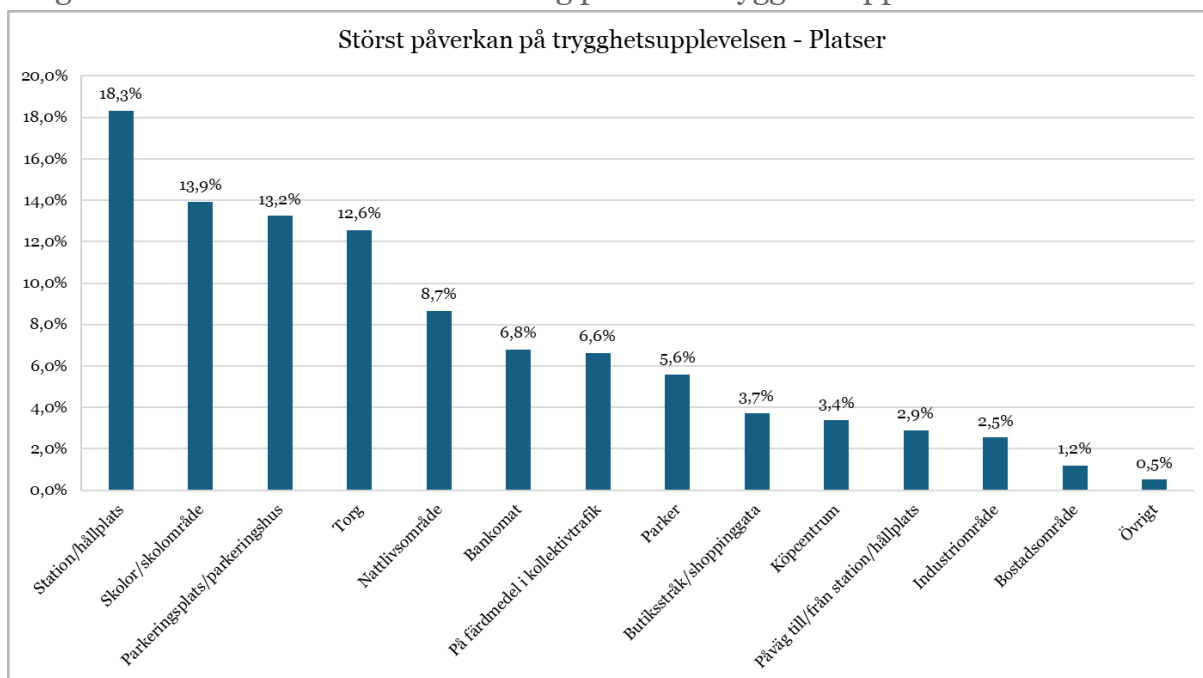
Resultaten från enkäten visar, enligt Figur 3, att en majoritet av respondenterna, 76,3 procent, har kännedom om kameraövervakning i sin kommun. De som har kännedom om kameraövervakning i sin kommun fick även ange inom vilka områden kamerorna är placerade, se Figur 4 nedan.

Figur 4. Svar på enkätens Fråga 4: Platser där respondenterna har kännedom om kameraövervakning. Baserat på återkommande fritextsvar har två nya kategorier identifierats och införts i analysen: Myndighetslokaler som bland annat innefattar domstol och kommunhus samt Aktivitetscenter som innefattar idrottsanläggningar och badhus. Dessa nya kategorier har markerats i ljusblått.

I Figur 4 visas att de vanligast förekommande platserna där respondenterna uppgett att de har kännedom om kameror är *Skolor/skolområde* (22,3 procent), *Station/hållplats* (14,4 procent), *Torg* (9,1 procent) samt *Parkeringsplats/parkeringshus* (7,7 procent). Kategorin *Övrigt* inkluderar egna svar som inte kunde placeras i någon befintlig eller ny kategori, exempelvis återvinningscentral och restaurang.

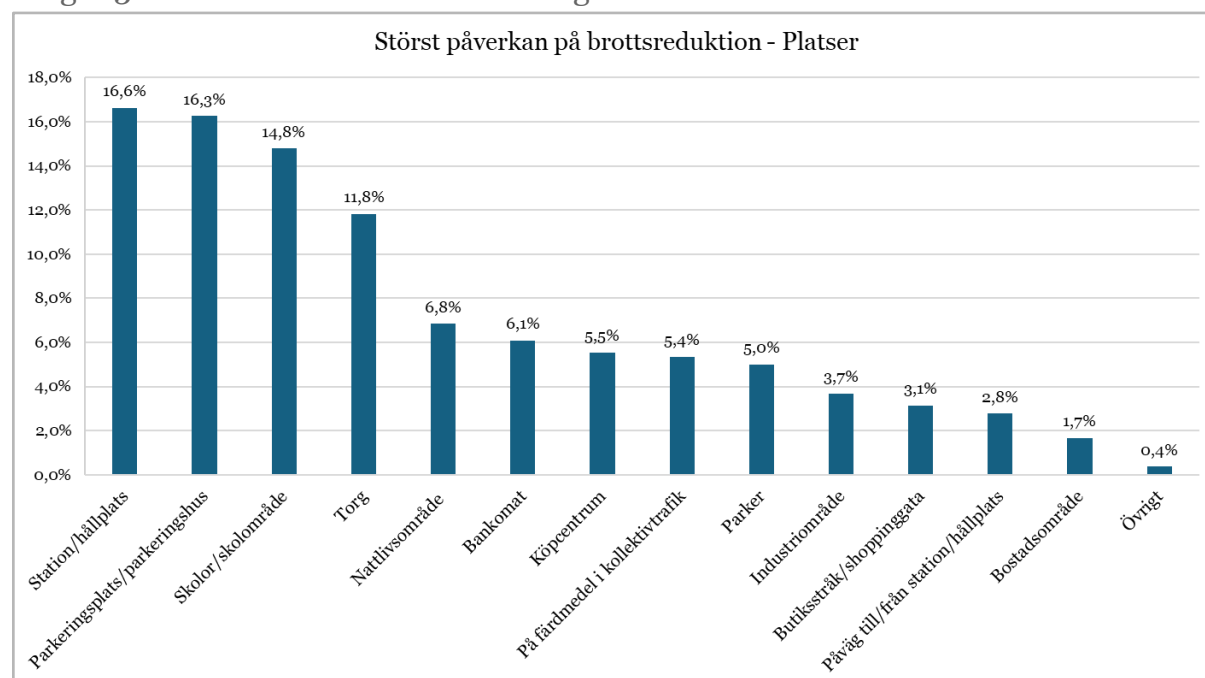
Fråga 8. Platser där kameraövervakning påverkar trygghetsupplevelsen mest

Figur 5. Svar på enkätens Fråga 8: Platser där respondenterna bedömer att trygghetsupplevelsen påverkas mest av kameraövervakning

Frågan som redovisas i Figur 5 avser vilken typ av plats där respondenterna bedömer att kameraövervakning har störst påverkan på trygghetsupplevelsen. Respondenterna fick välja upp till tre alternativ var. Resultaten indikerar att *Station/hållplats*, *Skolor/skolområde*, *Parkeringsplats/parkeringshus* samt *Torg* är de platser där flest uppger att kameraövervakning påverkar trygghetsupplevelsen, dessa fyra kategorier utgör 58 procent av det totala antalet svar. I kategorin *Övrigt* förekommer bland annat platser som domstol, återvinningscentral samt verksamheter med hotbild.

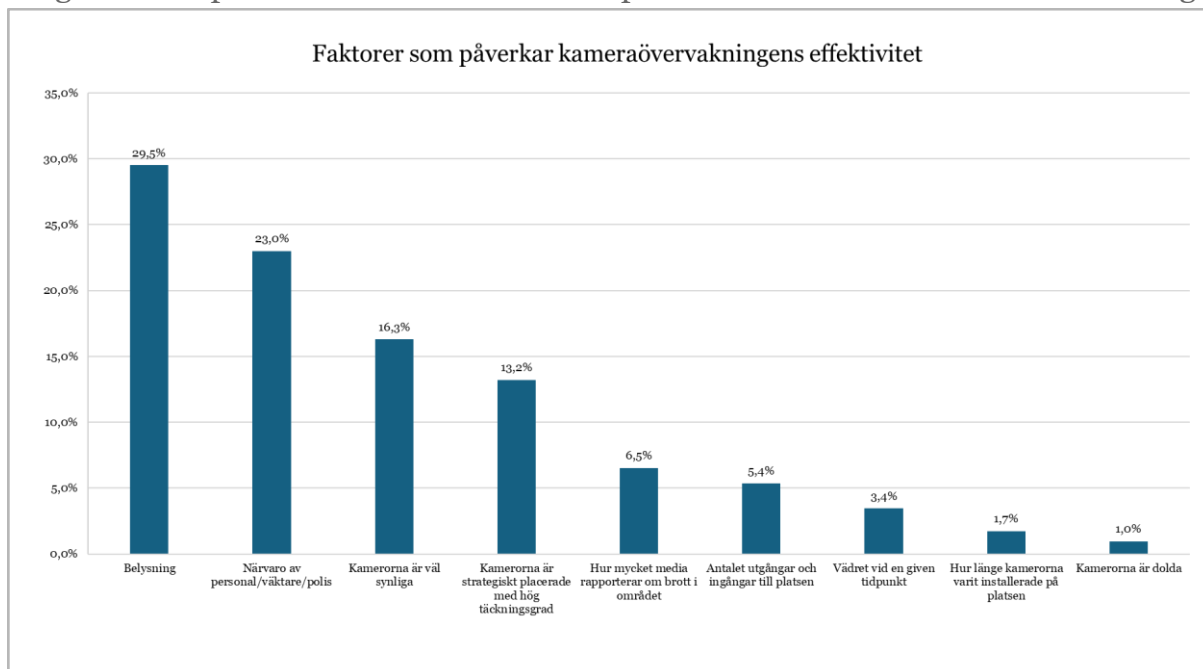
Fråga 13. Platser där kameraövervakning har störst brottsreducerande effekt

Figur 6. Svar på enkätens Fråga 13: Respondenternas uppfattning om vilka platser där kameraövervakning har störst brottsreducerande effekt

Respondenterna ombads ange tre platser där de bedömer att kameraövervakning har den största brottsreducerande effekten. Enligt Figur 6 ovan var det återigen samma fyra platser som dominerade svaren. *Station/hållplats* stod för 16,6 procent, *Parkeringsplats/parkeringshus* för 16,3 procent, *Skolor/skolområde* för 14,8 procent och *Torg* för 11,8 procent. Kategorin *Övrigt* inkluderar bland annat egen verksamhet och domstol.

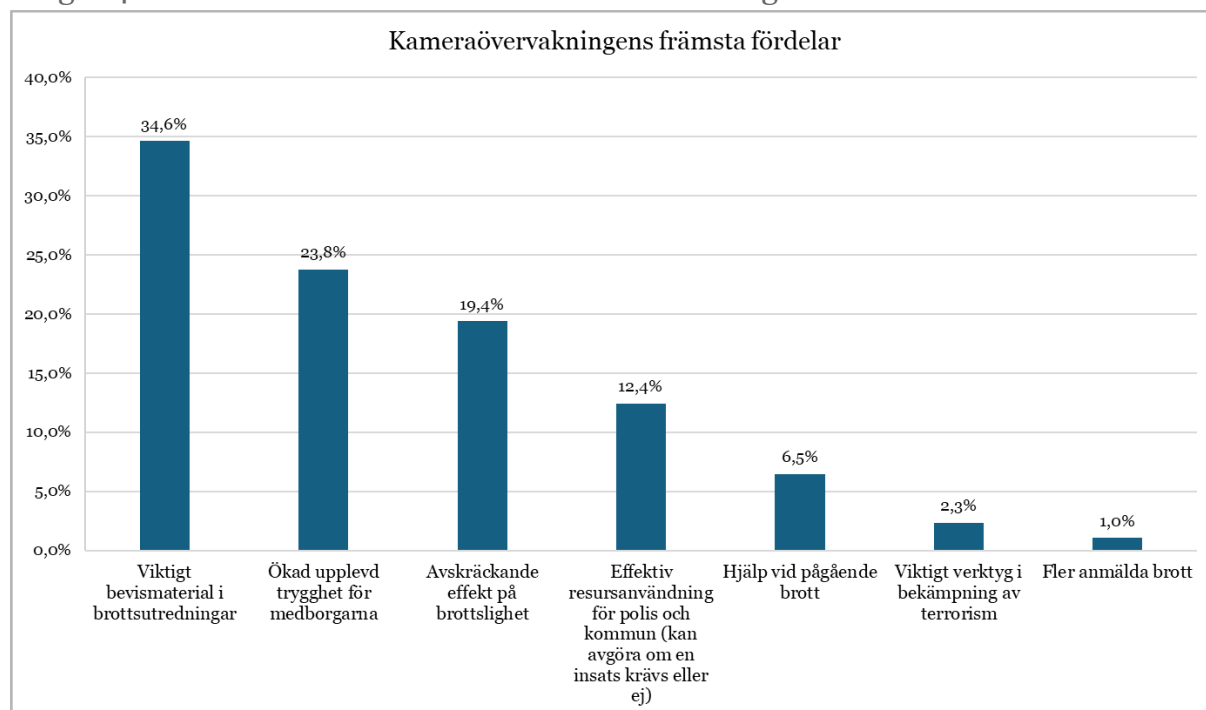
Fråga 12. Komplementerande faktorer som påverkar effekten av kameraövervakning

Figur 7. Svar på enkätens Fråga 12: Faktorer och komplementerande åtgärder som påverkar effektiviteten av kameraövervakning

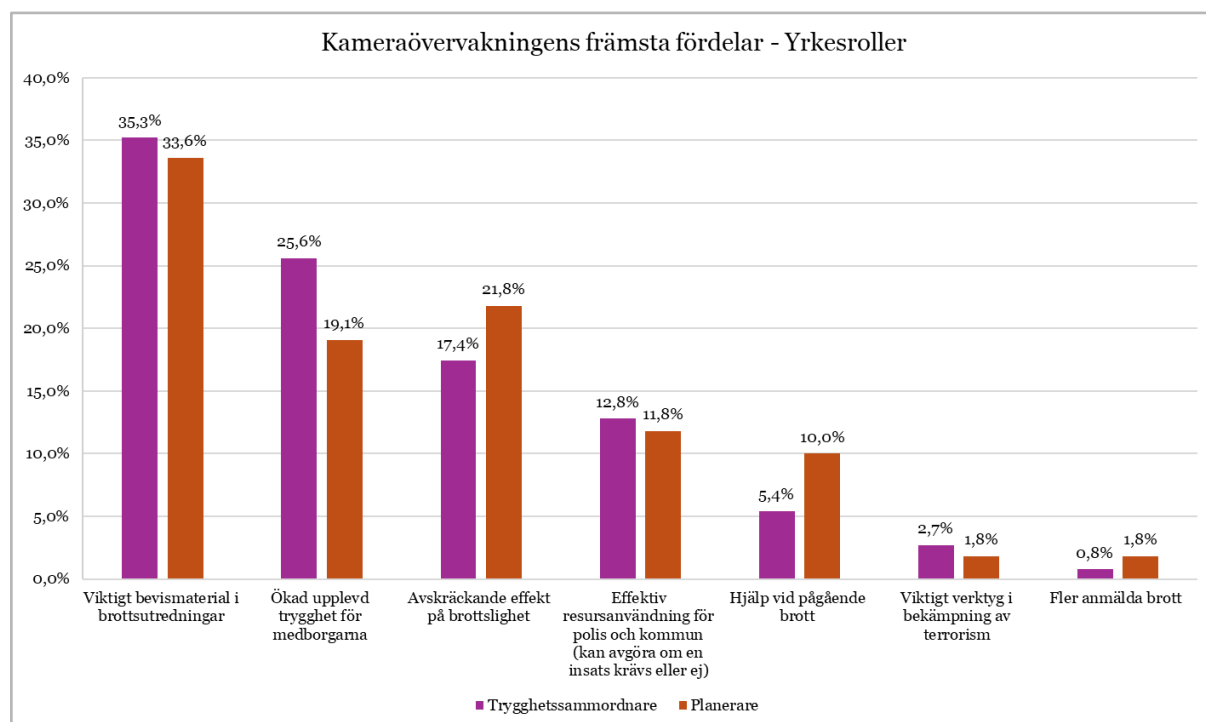
Enligt tidigare studier, se avsnitt 3.2.2, kan kameraövervakning bli ett mer effektivt verktyg när den kombineras med andra åtgärder. Vid frågan om vilka faktorer och komplementerande åtgärder som har störst påverkan på kameraövervakningens effekt, se Figur 7, svarade respondenterna huvudsakligen fyra alternativ: *Belysning* (29,5 procent), *Närvaro av personal, väktare eller polis* (23,0 procent), *Kamerorna är väl synliga* (16,3 procent) och *Kamerorna är strategiskt placerade med hög täckningsgrad* (13,2 procent). De fyra största kategorierna har stöd av vetenskap medan de övriga fem är fabricerade alternativ vars eventuella effekt är okänd.

Fråga 14. Främsta fördelarna med kameraövervakning

Figur 8. Svar på enkätens Fråga 14: Fördelar med kameraövervakning enligt respondenterna

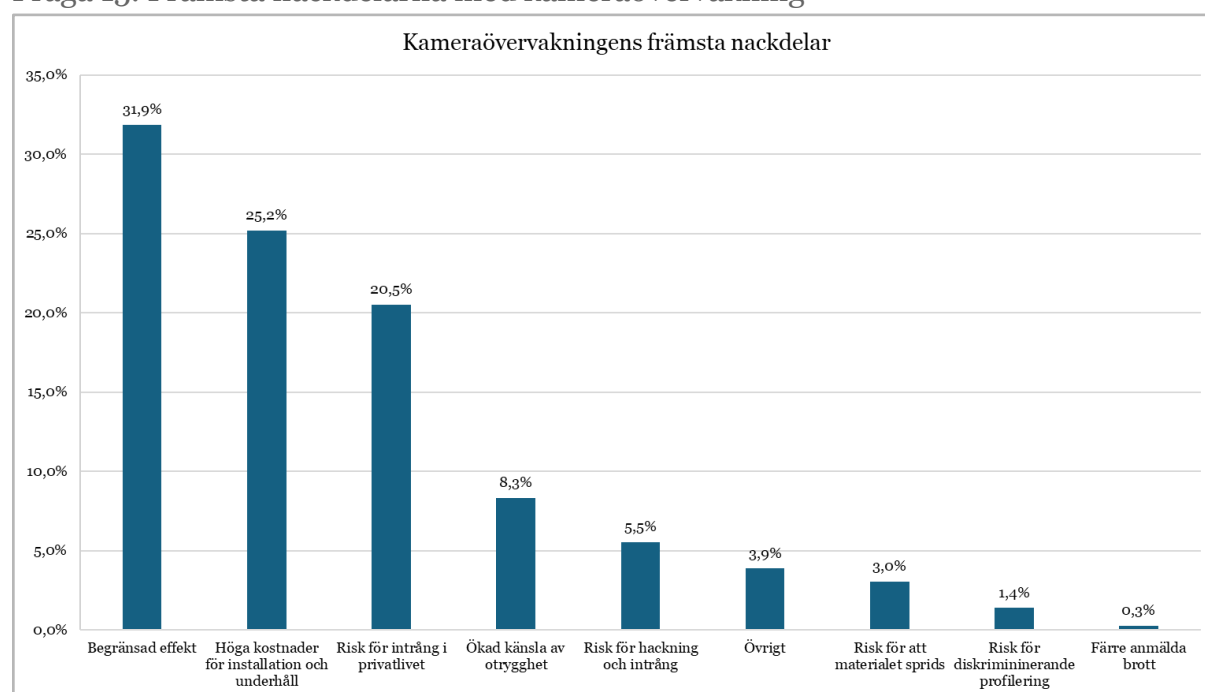
Resultaten i Figur 8 visar att de främsta fördelarna med kameraövervakning enligt respondenterna är att det utgör viktigt bevismaterial i brottsutredningar (34,6 procent), skapar ökad upplevd trygghet hos medborgarna (23,8 procent), har en avskräckande effekt på brottslighet (19,4 procent) samt möjliggör en effektivare resursanvändning för polis och kommun (12,4 procent).

Figur 9. Svar på enkätens Fråga 14: Fördelar med kameraövervakning enligt de olika yrkesrollerna

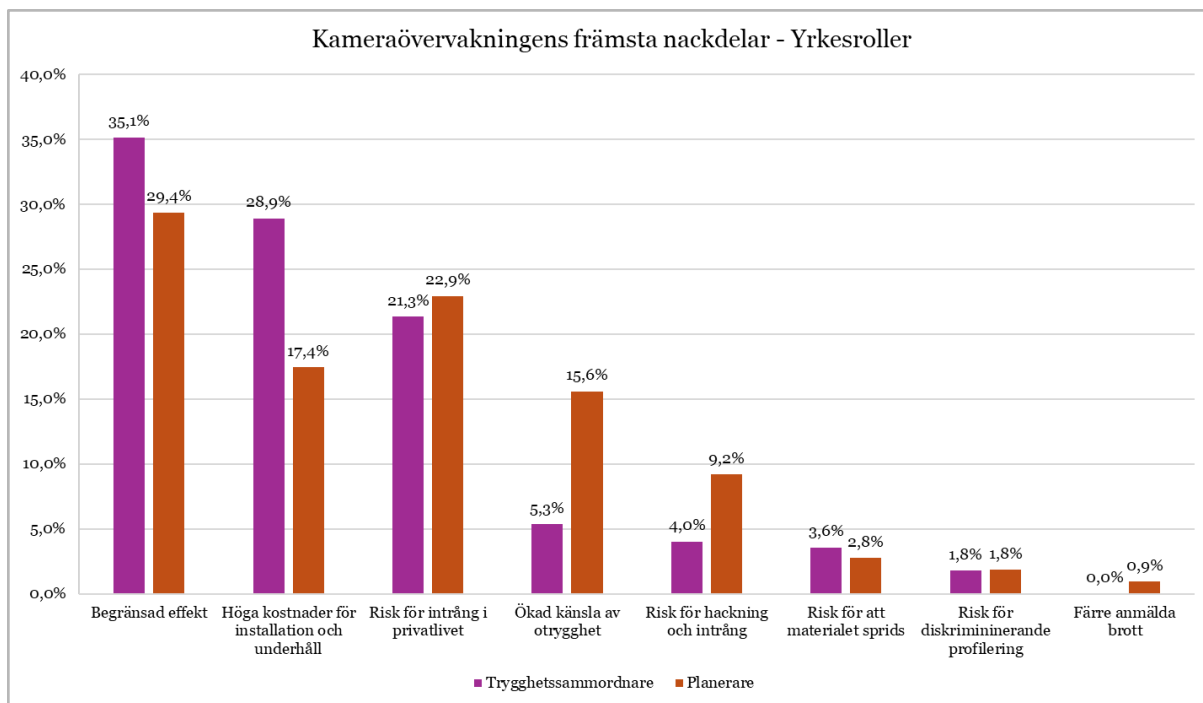
Vid en jämförelse mellan de olika yrkesrollerna i Figur 9 kan ett relativt liknande svarsmönster identifieras. Det som urskiljer sig mest är att en större andel trygghetssamordnare, 6,5 procentenheter fler, har angett att en av de främsta fördelarna med kameraövervakning är att det bidrar till ökad upplevd trygghet bland medborgarna. Det är däremot en större andel av planerare som anser att de främsta fördelarna med kameraövervakning är hjälp vid pågående brott, en skillnad på 4,6 procentenheter, samt att det har en avskräckande effekt på brottslighet, en skillnad på 4,4 procentenheter.

Fråga 15. Främsta nackdelarna med kameraövervakning

Figur 10. Svar på enkätens Fråga 15: Nackdelar med kameraövervakning enligt respondenterna

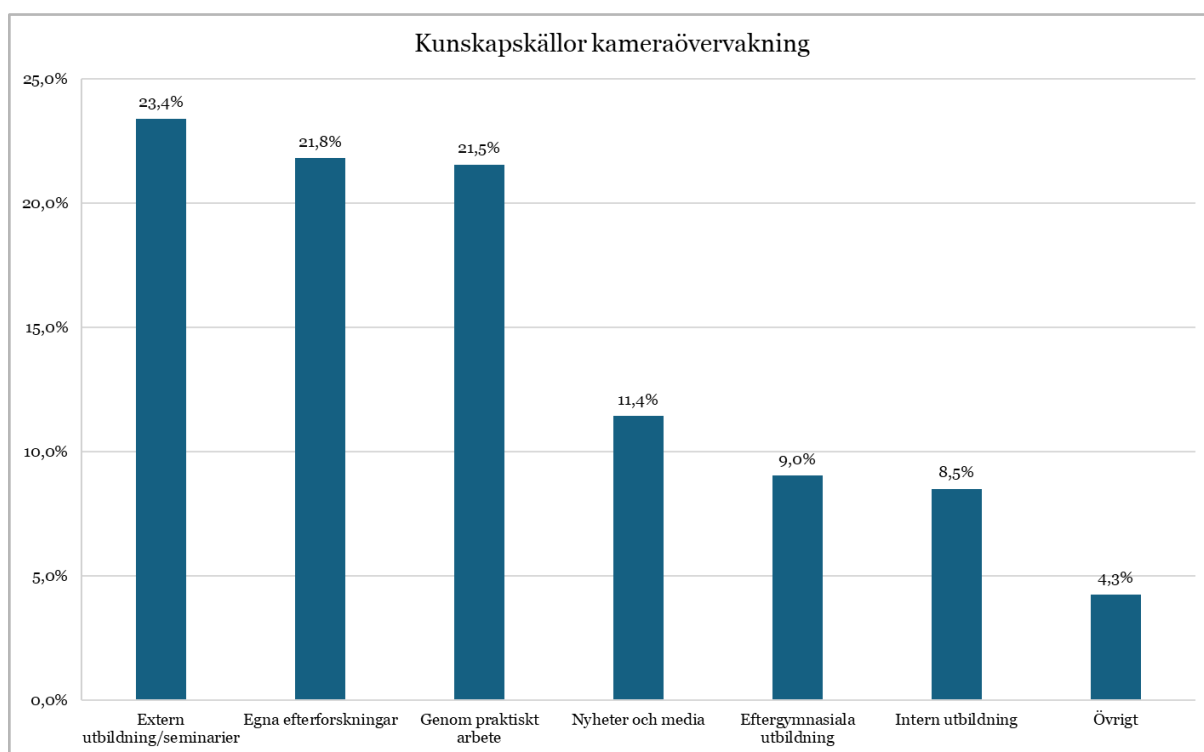
De två främsta nackdelarna med kameraövervakning enligt respondenterna går att se i Figur 10 och var; *Begränsad effekt* (31,9 procent) samt *Höga kostnader för installation och underhåll* (25,2 procent). Därefter följer *Risk för intrång i privatlivet* (20,5 procent) samt *Ökad känsla av otrygghet* (8,3 procent). Kategorin *Övrigt* består av svar som respondenterna själva angivit, exempelvis en falsk känsla av trygghet, omfattande administration och krånglig lagstiftning.

Figur 11. Svar på enkätens Fråga 15: Nackdelar med kameraövervakning enligt de olika yrkesrollerna.

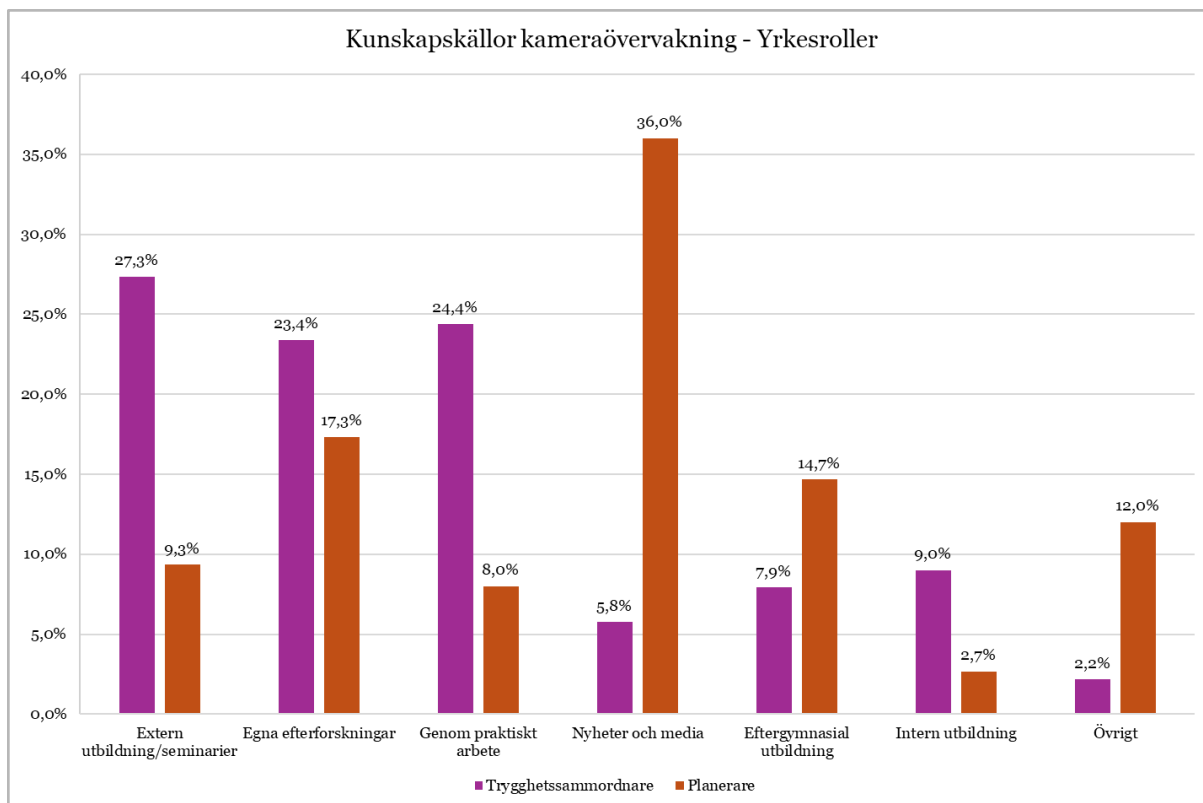
När de främsta nackdelarna med kameraövervakning jämförs utifrån yrkesroll kan en tydlig skillnad identifieras enligt Figur 11. En större andel trygghetssamordnare är kritiska till vad som kan beskrivas som verktygets tekniska aspekter, såsom installations- och underhållskostnader samt verktygets eventuellt begränsade effekt medan planerarnas svar i högre grad kan kopplas till påverkan på medborgarna, särskilt med avseende på integritetsfrågor, exempelvis känsla av otrygghet och risk för hackning och intrång.

Fråga 22. Kunskapskällor till kameraövervakning

Figur 12. Svar på enkätens Fråga 22: Kunskapskällor om kameraövervakning bland respondenterna

Syftet med Fråga 22 var att undersöka varifrån respondenterna har inhämtat sin kunskap om kameraövervakning. Enligt Figur 12 anger majoriteten att de antingen fått extern utbildning (23,4 procent), gjort egna efterforskningar (21,8 procent) eller arbetat praktiskt med dessa frågor (21,5 procent). 11,4 procent har hämtat information från nyheter och media medan det enbart är 8,5 procent som angett att deras kunskaper kommer från intern utbildning. Av de respondenter som svarat något annat än de förutbestämda svarsalternativen, det vill säga inom kategorin *Övrigt*, bestod kommentarerna till mestadels av att de antingen inte var särskilt insatta i ämnet eller att de inte ansåg sig ha någon kunskap.

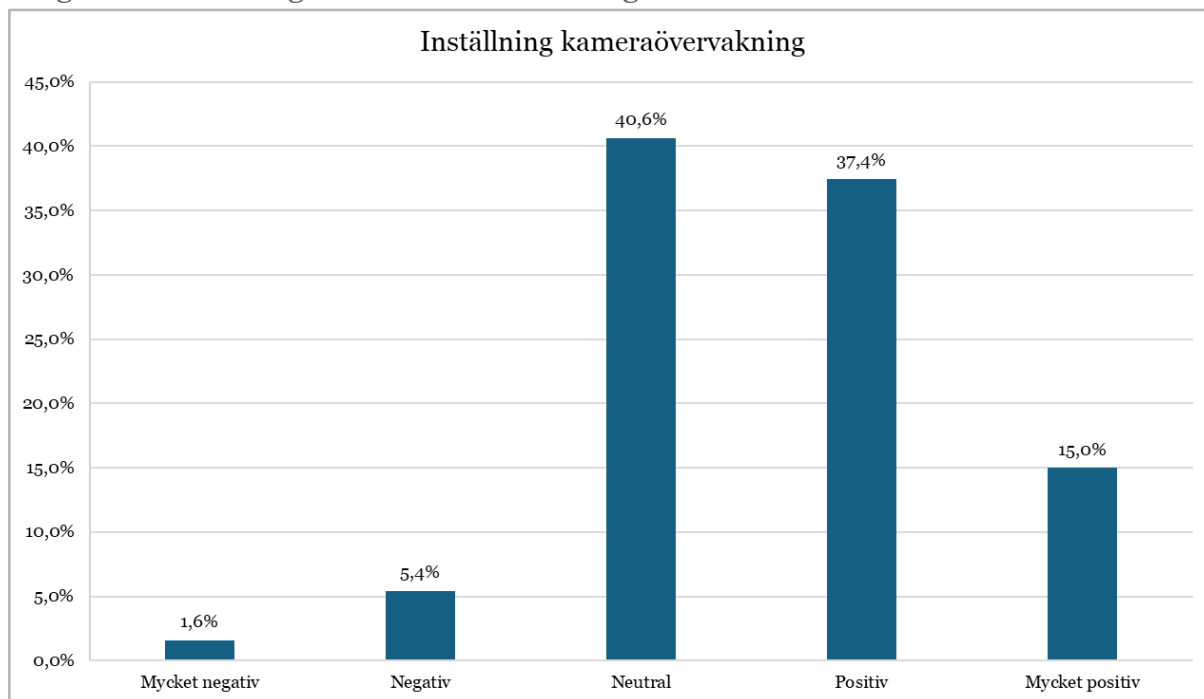
Figur 13. Svar på enkätens Fråga 22: Kunskapskällor om övervakningsteknologier baserat på yrkesroll

Diagrammet i Figur 13 visar respondenternas kunskapskällor utifrån hur respektive yrkesroller har svarat. Resultaten tyder på att en större andel trygghetssamordnare (36,3 procent) har fått utbildning, både intern och extern, jämfört med planerare (12,2 procent). På samma sätt har en större andel trygghetssamordnare även arbetat praktiskt med dessa frågor (24,4 procent) och sökt till sig information på eget initiativ (23,4 procent). Däremot kan en tydlig skillnad urskiljas gällande kunskap som inhämtats från nyheter och media, där det är hela 36,0 procent av planerarna som angett att detta är en av deras kunskapskällor.

5.2 Inställning

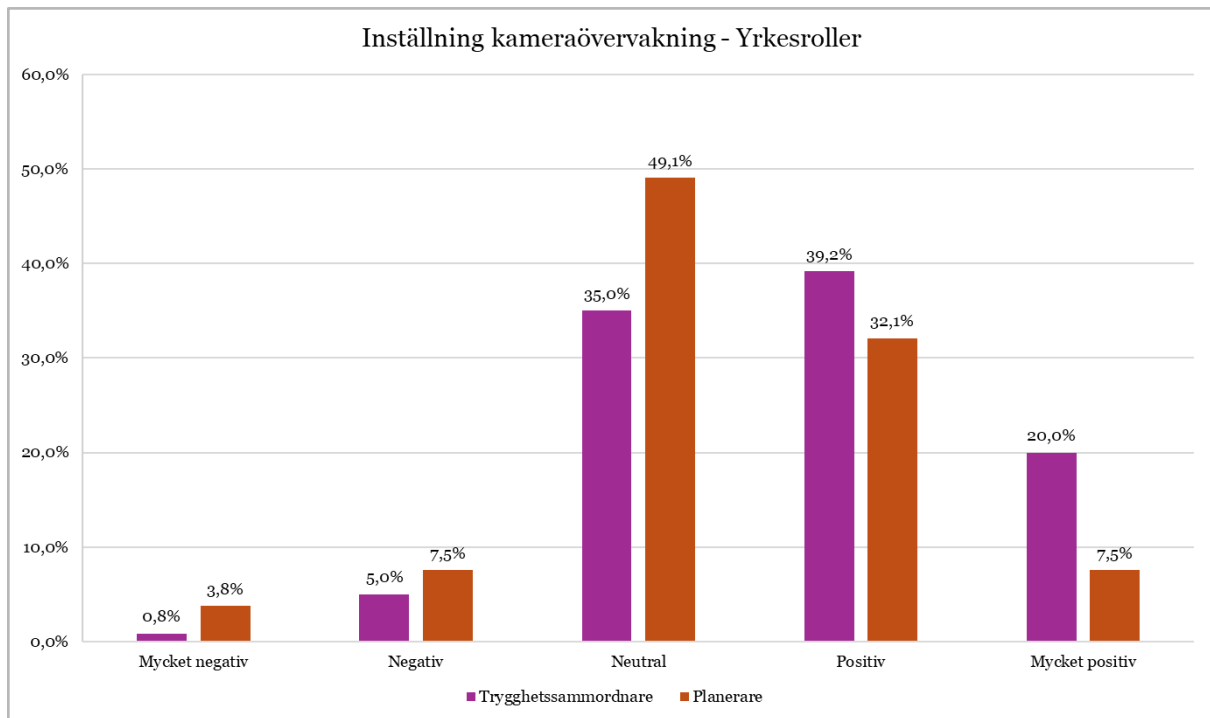
I detta avsnitt redovisas resultat som kan kopplas till frågeställningen om respondenternas inställning till kameraövervakning.

Fråga 20. Inställning till kameraövervakning

Figur 14. Svar på enkätens Fråga 20: Inställning till/uppfattning av kameraövervakning hos respondenterna

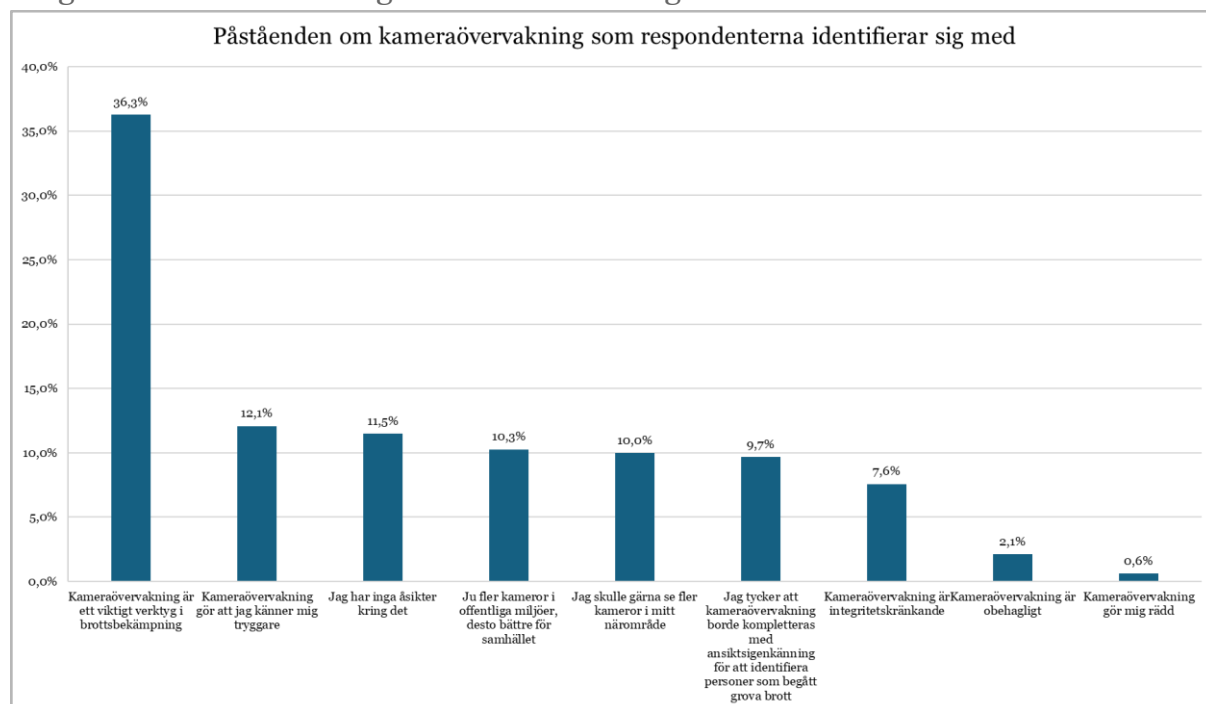
Figur 14 redovisar den generella inställningen till/uppfattningen av kameraövervakning hos respondenterna. Den största delen av de tillfrågade, 40,6 procent, ställer sig neutralt till kameraövervakning medan 37,4 procent är positiva, 15,0 procent är mycket positiva, 5,4 procent är negativt inställda och 1,6 procent är mycket negativt inställda.

Figur 15. Svar på enkätens Fråga 20: Inställning till/uppfattning av kameraövervakning baserat på yrkesroll

En jämförelse mellan de olika yrkesrollerna redovisas ovan i Figur 15. Resultatet visar att en större procentuell andel trygghetssamordnare, 59,2 procent, är positivt eller mycket positivt inställda till kameraövervakning jämfört med 39,6 procent bland planerare. Däremot är det fler planerare som förhåller sig neutrala till verktyget, hela 49,1 procent. Andelen som är negativt inställda är 5,8 procent bland trygghetssamordnare och 11,3 procent bland planerare. När chi-två-test för oberoende utfördes på denna fråga krävdes omklassificeringar. Frågans ursprungliga 5 klasser reducerades till 2. Den första klassen innefattade de som svarat att de var positiva och den andra klassen bestod av de som svarat att de var negativa eller neutrala. Testresultatet skrevs till $\chi^2 (1) = 2,262$, $P = 0,196$, därmed är resultatet för testet på Fråga 20 ej statistiskt signifikant.

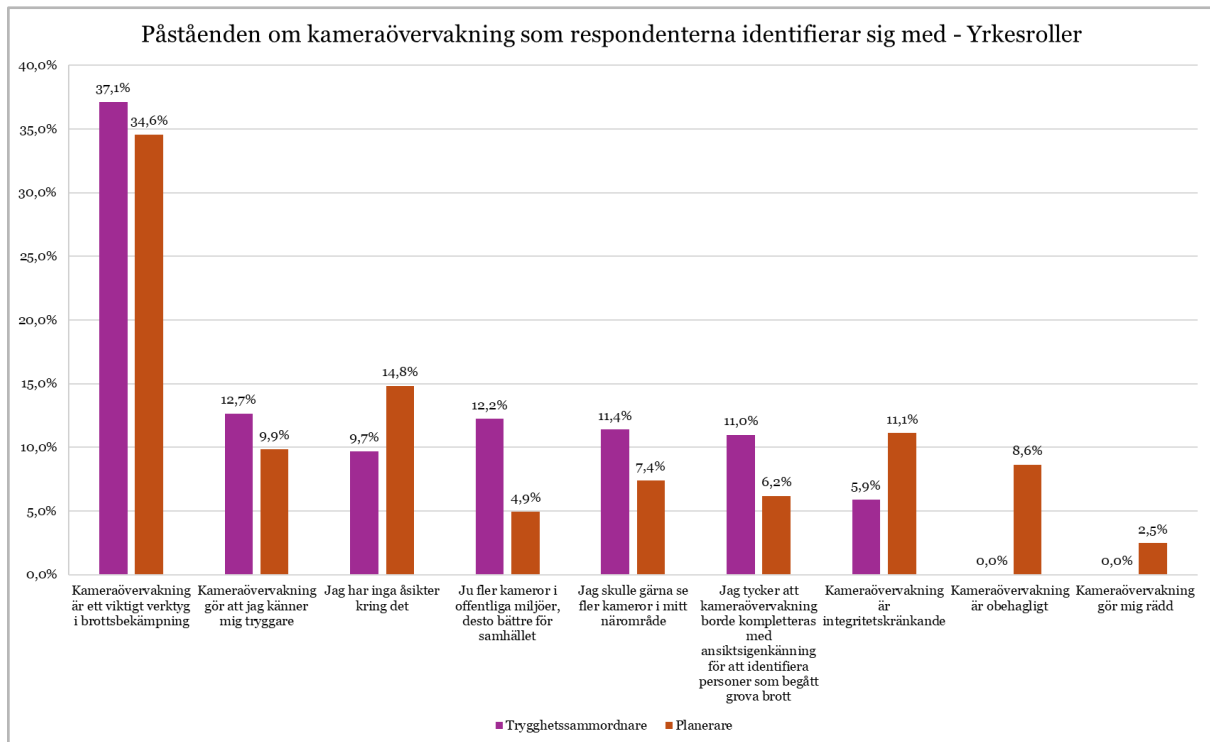
Fråga 21. Påståenden kring kameraövervakning

Figur 16. Svar på enkätens Fråga 21: Påståenden om kameraövervakning som respondenterna associerar sig med

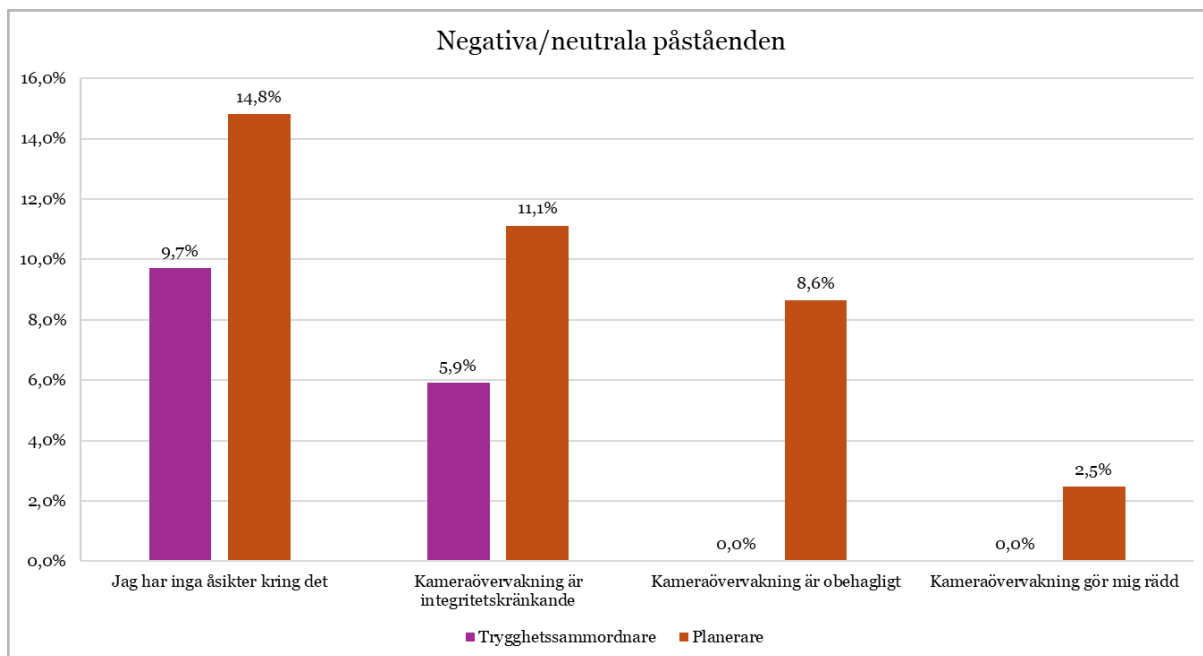
Fråga 21 handlar också om inställning till kameraövervakning men är utformad så att respondenterna fick kryssa för påståenden och känslor kopplat till verktyget som de identifierar sig med. Detta var för att ge mer nyanserade insikter om hur respondenterna förhåller sig till verktyget. Resultatet i Figur 16 visar på att många anser att kameraövervakning är ett viktigt verktyg i brottsbekämpning, hela 36,3 procent. Sedan är det fem kategorier som sträcker sig från 12,1 till 9,7 procent, en skillnad på 2,4 procentenheter. Dessa fem kategorier representerar mer positiva alternativt neutrala påståenden kopplat till kameraövervakning som verktyg. En av dessa kategorier som är värd att notera är påståendet: *Jag tycker att kameraövervakning borde kompletteras med ansiktsigenkänning för att identifiera personer som begått grova brott* vilket fick stöd av 9,7 procent av respondenterna. De återstående tre svarsalternativen *Kameraövervakning är integritetskränkande*, *Kameraövervakning är obehagligt* och *Kameraövervakning gör mig rädd* utgör 10,3 procent tillsammans och speglar en mer negativ och/eller kritisk syn på kameraövervakning.

Utöver de svar som redovisas i Figur 16 har enskilda respondenter valt att tillägga kommentarer där de utvecklat sina svar mer utförligt. Sammanfattningsvis ansågs kameraövervakning som en behövlig åtgärd men med begränsad effekt, som kan spela en viktig roll i specifika sammanhang (bevisföring och brottspreventivt vid vissa typer av brott). Dock anser många att kameraövervakning inte bör ses som en självständig lösning utan betonar vikten av att kombinera den med andra, förebyggande och kompletterande insatser. Vidare uttrycker en stor del av respondenterna en oro kopplad till integritetsfrågor där användningen av kameror måste vara noggrant reglerad och motiverad för att undvika ett övervakningssamhälle. Citat ur de egna svaren: *“Positiv till kamerabevakning i kombination med andra insatser och för vissa brottstyper”* och *“Det är en avvägning, och det bör inte ersätta andra preventiva åtgärder utan bör ses som ett komplement till andra åtgärder”*.

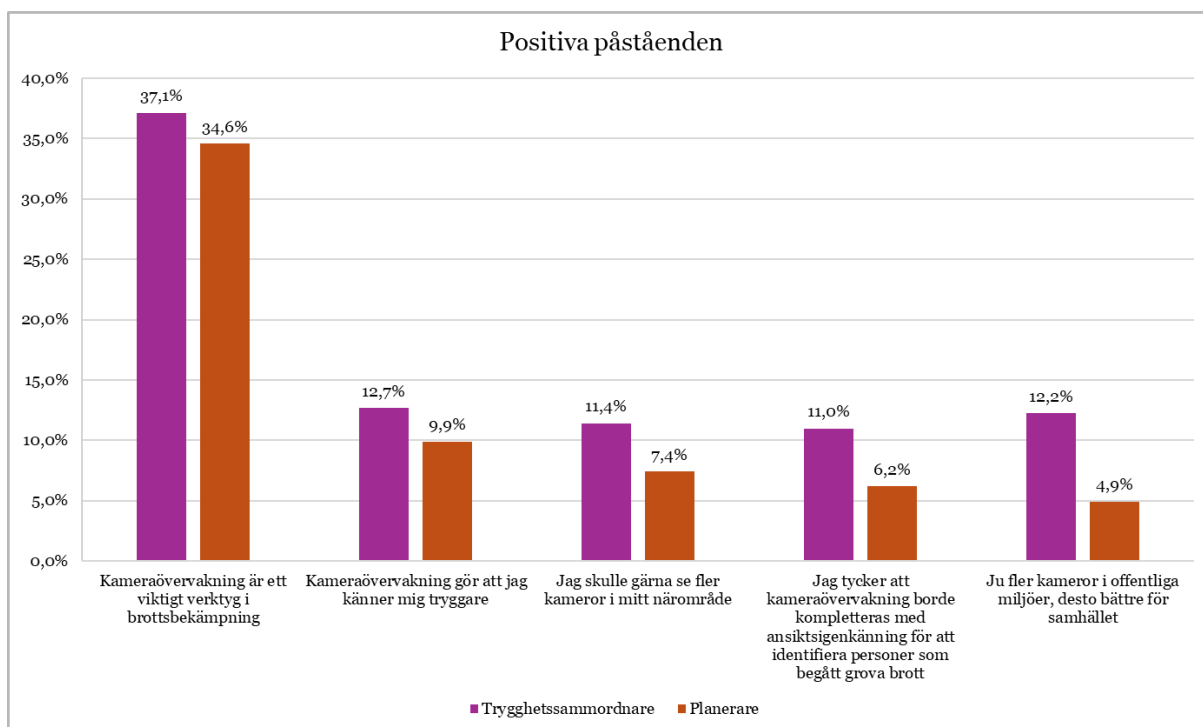
Figur 17. Svar på enkätens Fråga 21: Påståenden om kameraövervakning som respondenterna associerar sig med baserat på yrkesroll

Figur 17 visar hur de olika yrkesrollerna identifierar sig med påståendena kopplade till kameraövervakning. Svartalternativen som finns går att kategorisera som antingen positiva eller negativa med undantag för det neutrala svaret *Jag har inga åsikter kring det*. I denna fråga gick det att urskilja en trend mellan de olika yrkesrollerna och vilka påståenden de identifierade sig med. Detta förtydligas nedan med nya figurer som är utdrag ur Figur 17 ovan. När chi-två-test för oberoende utfördes på denna fråga krävdes omklassificeringar. Frågans ursprungliga 9 klasser reducerades till 2. Den första klassen innefattade de som svarat att de identifierar sig med påståenden som var positivt inställda till kameraövervakning, se Figur 19. Den andra klassen bestod av de som svarat att de identifierar sig med påståenden som var negativt eller neutralt inställda till kameraövervakning, se Figur 18. Testresultatet skrevs till $\chi^2(1) = 16,663$, $P < 0,001$, därmed är resultatet för testet på Fråga 21 statistiskt signifikant.

Figur 18. Svar på enkätens Fråga 21: Utdrag från Figur 17 med negativa/neutrala påståenden

Diagrammet i Figur 18 visar ett utdrag av enbart de påståenden från Figur 17 som kan klassificeras som negativa eller neutrala. Detta illustrerar att det är en mycket större andel av planerare som svarat något av de negativa eller neutrala påståendena, totalt 37,0 procent jämfört med 15,6 procent bland trygghetssamordnare. Det är också värt att notera att enbart planerare har instämt i påståendena *Kameraövervakning gör mig rädd* och *Kameraövervakning är obehagligt*. Planerare var även i större utsträckning än trygghetssamordnare neutrala och angav att de inte hade någon åsikt i frågan.

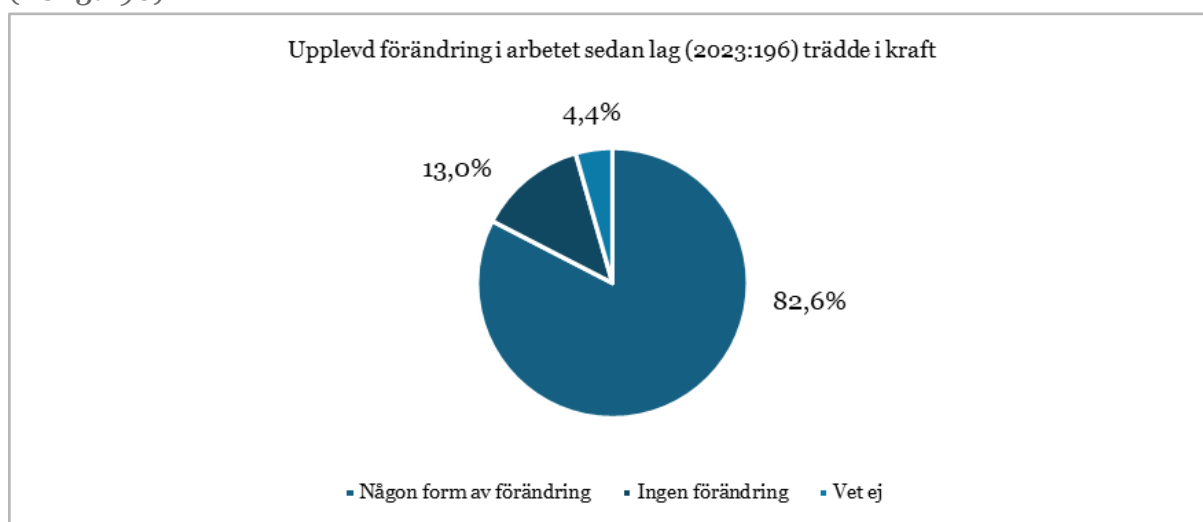
Figur 19. Svar på enkätens Fråga 21: Utdrag från Figur 17 med positiva påståenden

Vidare visar Figur 19, även den är ett utdrag från Figur 17, att trygghetssamordnare är mer benägna att identifiera sig med positiva påståenden såsom *Ju fler kameror i offentliga miljöer, desto bättre för samhället* och *Kameraövervakning gör mig tryggare*. Det är även en större andel som anser att kameraövervakning bör kompletteras med ansiktsigenkänning, 11,0 procent jämfört med 6,2 procent. De båda grupperna av yrkesroller verkar ha en liknande uppfattning om att *Kameraövervakning är ett viktigt verktyg i brottsbekämpning*, 37,1 procent respektive 34,6 procent.

5.3 Lagstiftning

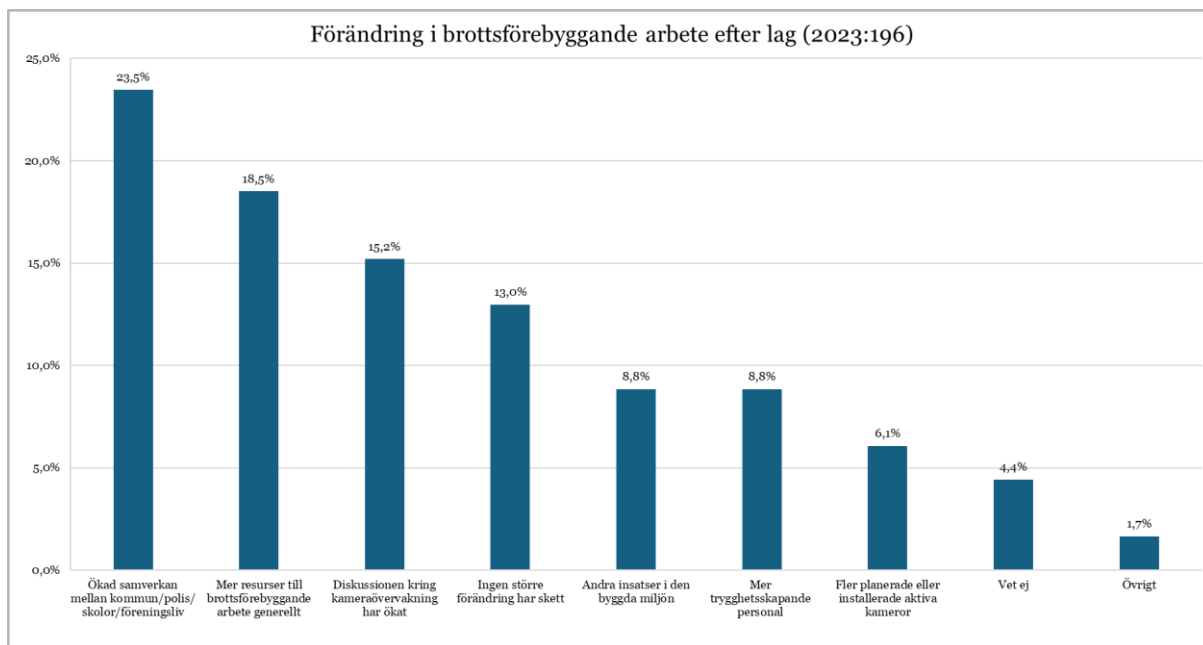
Kommande avsnitt behandlar resultat kopplat till studiens frågeställning om lagstiftningens påverkan på kommunernas arbete, närmare bestämt lag (2023:196) om kommuners skyldighet till brottsförebyggande arbete och avskaffandet av tillståndskravet som trädde i kraft 1 april 2025.

Fråga 17. Förändrat brottsförebyggande arbete efter ikraftträdandet av lag (2023:196)

Figur 20. Sammanfattning av svar på enkätens Fråga 17: Lagens (2023:196) påverkan på det brottsförebyggande arbetet i kommunerna

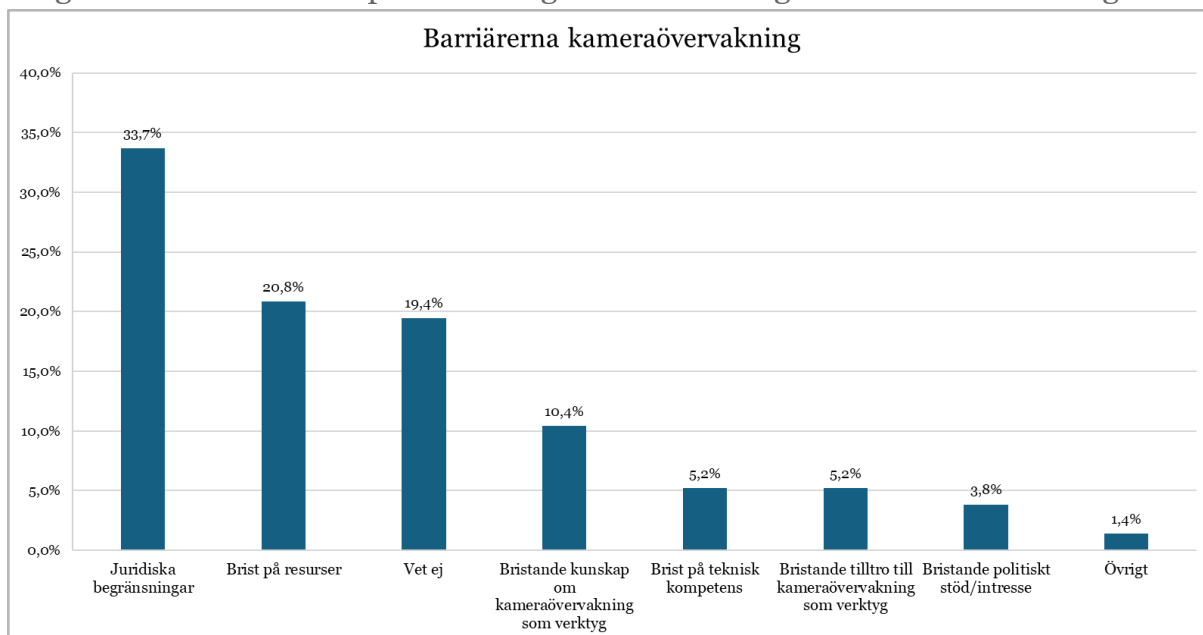
Fråga 17 handlar om lag (2023:196) och hur kommunernas brottsförebyggande arbete har förändrats sedan lagens ikraftträdande. Figur 20 visar att en stor andel av respondenterna, nämligen 82,6 procent, uppgett att de upplevt någon form av förändring i det brottsförebyggande arbetet i kommunen. Samtidigt uppgav 13,0 procent att *Ingen större förändring har skett* och 4,4 procent svarade att de inte vet. Det är även relevant att nämna att flera av dem som angett att ingen förändring har skett, har kommenterat att arbetet med dessa frågor inom kommunen redan fungerade väl innan lagen trädde i kraft. Exempel på sådana kommentarer är: *“Samverkan var mycket bra även innan lagen”* och *“Vi har aktivt jobbat med lagen innan den trädde i kraft”*.

Figur 21. Svar på enkätens Fråga 17: Lagens (2023:196) påverkan på det brottsförebyggande arbetet i kommunerna

Figur 21 visar, till skillnad från Figur 20, även vilken typ av förändring respondenterna eventuellt upplevt till följd av lagens ikraftträdande. Flest respondenter, 23,5 procent, har uppgett att de upplevt en ökad samverkan mellan olika aktörer. Vidare anger 18,5 procent att lagens ikraftträdande har lett till ökade resurser för det brottsförebyggande arbetet generellt, och 15,2 procent upplever att diskussionen kring kameraövervakning har ökat. Kategorin *Övrigt* innefattar bland annat svar om ett mer kunskapsbaserat arbetssätt samt strukturella förändringar inom kommunen. En respondent uppger dessutom att det varit svårt att anpassa sig till den nya lagen.

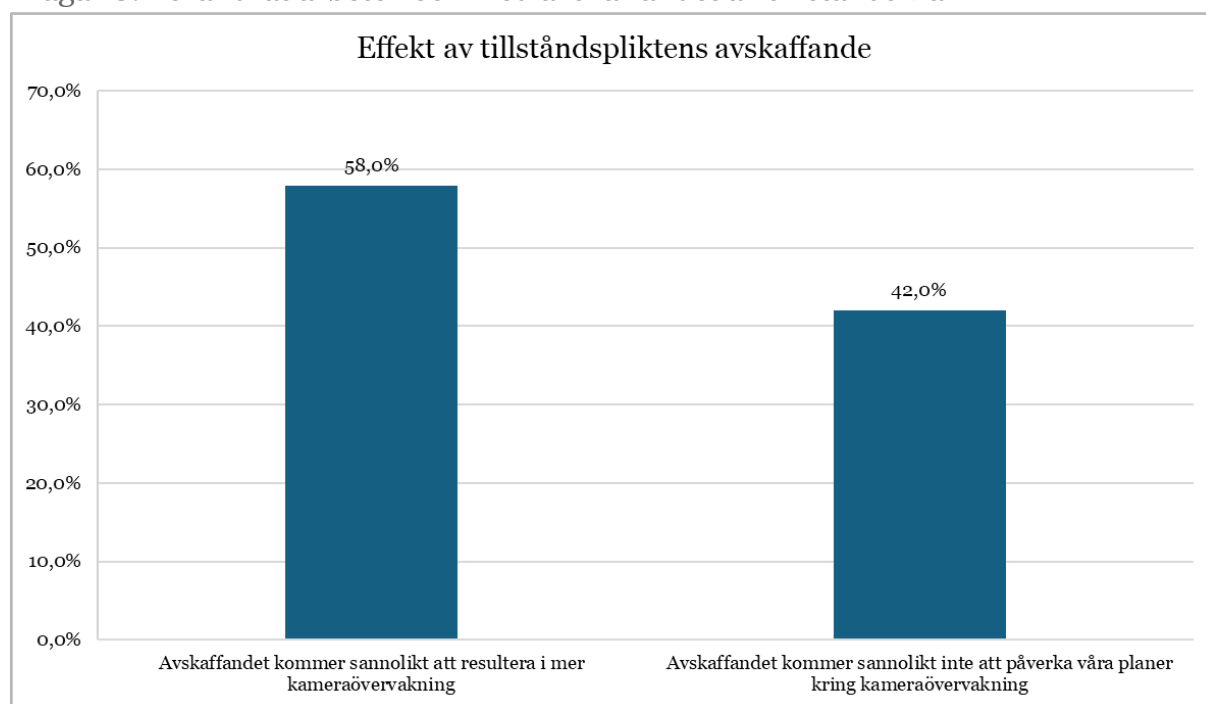
Fråga 16. Barriärer för implementering och användning av kameraövervakning

Figur 22. Svar på enkätens Fråga 16: Barriärer för implementering och användning av kameraövervakning hos kommunerna

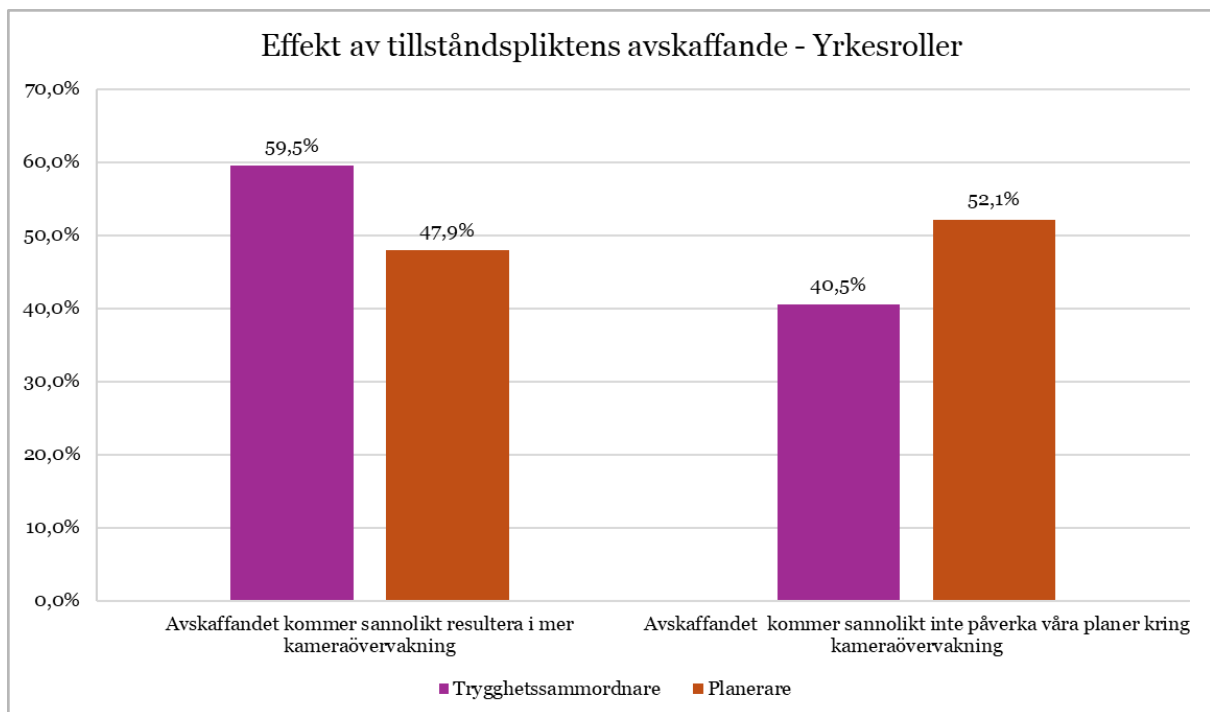
Barriärer eller upplevda hinder för att installera kameraövervakning i kommunen undersöktes i Fråga 16 och resultaten presenteras i Figur 22. Den vanligaste upplevda barriären är med god marginal *Juridiska begränsningar* vilken representerar hela 33,7 procent av samtliga svar. Andra svar inom samma tema, där respondenter har lämnat egna kommentarer, inkluderar: *“Rädsla för att bryta mot regelverk”*, *“Krångliga processer att få tillstånd”*, *“Lång och avancerad ansökan”*. Den näst största barriären är *Brist på resurser* (20,8 procent), följt av kategorin *Vet ej* (19,4 procent) vilket kan tyda på att respondenterna antingen inte upplevt några hinder eller att de inte är tillräckligt involverade i dessa frågor för att kunna bedöma eventuella barriärer. Den fjärde största kategorin är *Bristande kunskap om kameraövervakning* (10,4 procent). Bland de öppna svaren, som utgör kategorin *Övrigt*, är det mestadels kommentarer om att inga barriärer har påträffats.

Fråga 18. Förändrat arbete i och med avskaffandet av tillståndskrav

Figur 23. Svar på enkätens Fråga 18: Ändrade planer för kameraövervakning kopplat till avskaffandet av tillståndskrav

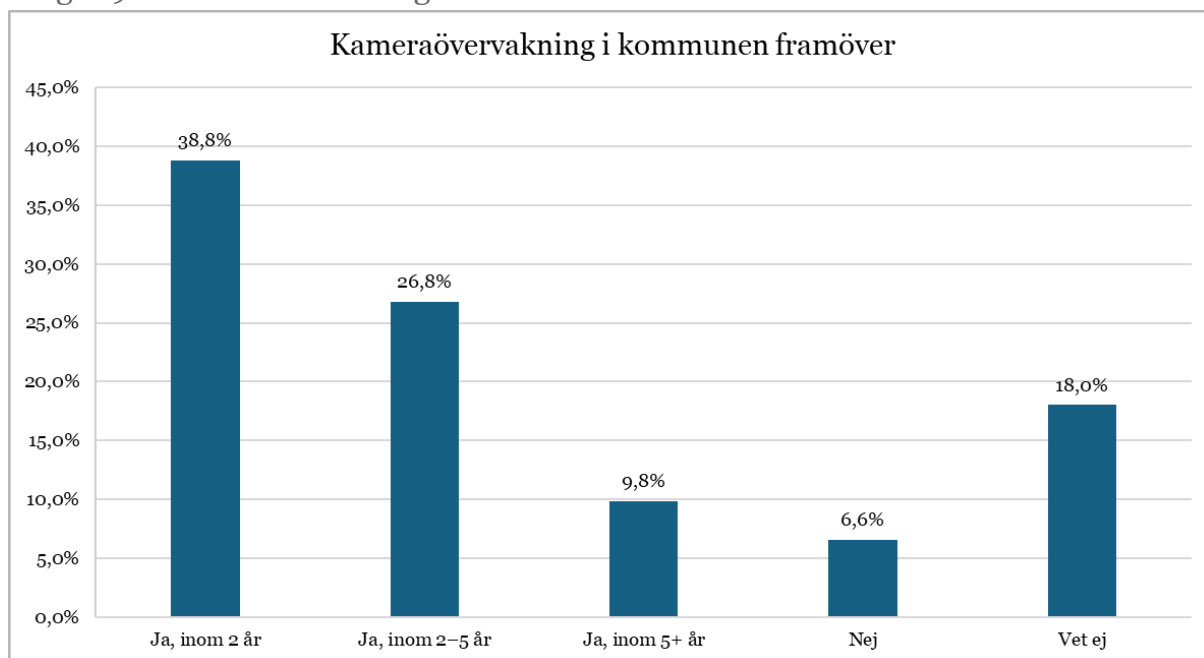
Vid frågan om hur respondenterna ställer sig till avskaffandet av tillståndskravet och dess påverkan på deras arbete med kameraövervakning, bedömde 58,0 procent att det sannolikt kommer att leda till ökad användning av kameraövervakning, medan 42,0 procent bedömde att förändringen inte skulle påverka deras planer kring kameraövervakning (se Figur 23).

Figur 24. Svar på enkätens Fråga 18: Ändrade planer för kameraövervakning kopplat till avskaffandet av tillståndskrav baserat på yrkesrollerna

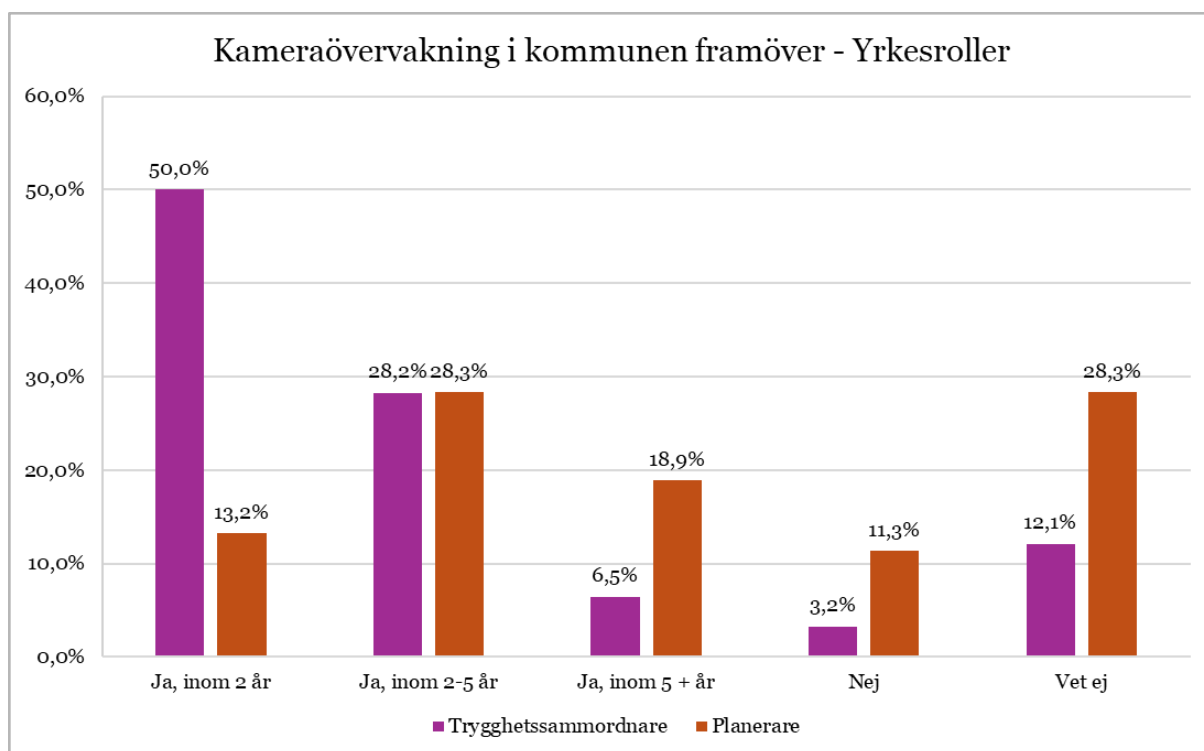
I Figur 24 redovisas skillnaderna mellan de olika yrkesrollerna när det gäller deras syn på avskaffandet av tillståndskravet för kameraövervakning. En större andel trygghetssamordnare, 59,5 procent, anser att de juridiska lättnaderna sannolikt kommer att leda till ökad användning av kameraövervakning, jämfört med 47,9 procent av planerarna. En knapp majoritet av planerare menar att avskaffandet inte kommer påverka deras planer kring kameraövervakning. När chi-två-test för oberoende utfördes på denna fråga krävdes inga omklassificeringar. Testresultatet skrevs till $\chi^2(1) = 1,875$, $P = 0,229$, därmed är resultatet för Fråga 18 ej statistiskt signifikant.

Fråga 19. Kameraövervakning i kommunen framöver

Figur 25. Svar på enkätens Fråga 19: Framtida användning av kameraövervakning

Som en fortsättning på föregående fråga handlar Fråga 19 om hur respondenterna ser på framtidens eventuella utveckling av kameraövervakning i kommunen, vilket presenteras i Figur 25. En övervägande majoritet bedömer att kameraövervakningen kommer att öka i framtiden oavsett tidsperspektiv. Mer än 65 procent tror att en ökning av kameraövervakning kommer att ske inom de närmaste fem åren. Ungefär en femtedel uppgav att de inte hade någon uppfattning medan knappt sju procent inte förväntar sig någon ökning.

Figur 26. Svar på enkätens Fråga 19: Framtida användning av kameraövervakning baserat på yrkesrollerna

Även i denna fråga skilde sig svaren något åt beroende på yrkesroll, se Figur 26. Planerare var överrepresenterade i svarskategorierna *Vet ej* och *Nej*. De svarade också i större utsträckning *Ja, inom 5+ år* jämfört med trygghetssamordnare, som i betydligt högre grad angav *Ja, inom 2 år* och därmed verkar förvänta sig en snabbare ökning av kameraövervakning. När chi-två-test för oberoende utfördes på denna fråga krävdes omklassificeringar. Frågans ursprungliga 5 klasser reducerades till 2. Den ena klassen innefattade de som svarat ja oavsett tidshorisont och den andra klassen bestod av de som svarat *Nej* eller *Vet ej*. Testresultatet skrevs till $\chi^2(1) = 12,534$, $P < 0,001$, därmed är resultatet för testet på Fråga 19 statistiskt signifikant.

6. Diskussion och slutsats

Studien har undersökt användningen av kameraövervakning i svenska kommuner som en del av det brottsförebyggande arbetet, med särskilt fokus på den nya lagstiftningen (2023:196) och avskaffandet av tillståndskravet. Vidare har studien belyst trygghetssamordnares och planerares kunskap om och inställning till kameraövervakning. I följande avsnitt diskuteras och tolkas resultaten utifrån frågeställningarna, tidigare forskning samt hur lagstiftning och samhällsfaktorer påverkar kommunernas arbete.

6.1 Kunskap

Resultaten från enkäten indikerar att respondenterna anser att kameraövervakning har särskild betydelse på fyra specifika platser: skolor/skolområden, stationer/hållplatser, torg och parkeringsplatser/parkeringshus. Först och främst var dessa platser framträdande vid frågan om kännedom av kameraövervakning i kommunen oavsett aktör (Fråga 4), vidare uppstod samma mönster när respondenterna ombads besvara frågan om vilka platser som har störst påverkan på trygghetsupplevelsen (Fråga 8). Slutligen angav även respondenterna att samma fyra platser påverkas mest när det gäller kameraövervakningens brottsreducerande effekt (Fråga 13). Likheter mellan resultaten i Fråga 8 och 13 är väntade då de rör aspekter av trygghet och säkerhet, begrepp som ofta är nära sammankopplade, se avsnitt 3.1. Det som däremot är intressant är att de platser som respondenterna bedömde vara mest påverkade av kameraövervakning, både när det gäller brottsreducering och trygghetsskapande, också är de platser där flest har kännedom om kamerornas förekomst i kommunen. Detta antyder att medvetenhet om kameraövervakningens närvaro eventuellt kan förstärka individens uppfattning om dess effektivitet på specifika platser.

Flera respondenter angav parkeringsplatser som en plats där kameraövervakning har stor påverkan, både på upplevd trygghet och, i synnerhet, brottsreduktion, vilket också stöds av tidigare forskning (Farrington m.fl., 2007; Piza m.fl., 2019). Däremot finns det ingen forskning som stöder att kameraövervakning på skolor och skolområden, som hamnar bland de tre största kategorierna i alla tre frågorna, skulle ha en avgörande brottsreducerande eller trygghetsskapande effekt. Tvärtom visar internationella studier på tvetydiga resultat där elever tenderar att känna sig misstrodda och övervakade snarare än trygga till följd av kameraövervakning (Mowen och Freng, 2019; Birnhack och Perry-Hazan, 2020). Det finns även en risk att kamerorna signalerar att skolan är en farlig plats snarare än en skyddad miljö. Utöver det verkar CCTV inte heller ha någon direkt brottsreducerande effekt i skolmiljö (Fisher m.fl., 2018, 2021; Tanner-Smith m.fl., 2018). En trolig förklaring till resultatet är att många respondenter, i egenskap av vuxna och eventuellt föräldrar, utvärderar effekten av kameraövervakning som trygghetsåtgärd i skolmiljöer, ur ett vuxenperspektiv snarare än utifrån elevers upplevelse. Hade frågan istället riktats till yngre åldersgrupper och till de som faktiskt vistas i skolmiljö dagligen hade svaren troligen sett annorlunda ut.

När det gäller kameraövervakningens egenskaper, närmare bestämt fördelar, var det vanligaste svaret att kameraövervakning spelar en viktig roll som bevismaterial i brottsutredningar. Det näst vanligaste svaret, att kameraövervakning bidrar till ökad upplevd trygghet, förtjänar dock särskild uppmärksamhet. Tidigare studier visar att kameraövervakning påverkar den upplevda tryggheten väldigt olika beroende på vilken

grupp som analyseras (Bennett och Gelsthorpe, 1996; Yavuz och Welch, 2010; Pisier-Caillet och Ristea, 2024) Det gäller både med avseende på exempelvis ålder och kön. Män tenderar att uppleva mycket större påverkan på sin trygghetsupplevelse än kvinnor när det kommer till kameraövervakning. Detta skulle, enligt Yavuz och Welch (2010), kunna bero på att kameraövervakning ofta används för att identifiera gärningsmän efter att ett brott har begåtts snarare än att förhindra brottet. Detta skulle kunna bidra till att kvinnor därför upplever en större eller fortsatt sårbarhet eftersom de i högre grad fruktar sexuella övergrepp till skillnad från män som generellt sett är mer oroliga för till exempel rån. Det innebär att även om det kan finnas positiva effekter på trygghetsupplevelsen till följd av kameraövervakning är det viktigt att förstå vilka som påverkas och varför. Detta kan relateras till det tidigare resonemanget kring kameraövervakning i skolor där det potentiellt finns stora skillnader i upplevelser mellan elever i skolan jämfört med vuxna utanför skolan.

Vidare framkommer att respondenterna bedömer de främsta nackdelarna med kameraövervakning som att tekniken har en begränsad effekt samt att kostnaderna för installation och underhåll är höga (se Figur 10). Även aspekter som intrång i privatlivet och en potentiellt ökad känsla av otrygghet lyftes fram. Många respondenter tycks därmed vara medvetna om verktygets begränsningar, vilket ligger i linje med tidigare studier (avsnitt 3.5.1) som identifierat osäkerheter kring kameraövervakningens effektivitet som brottsbekämpande åtgärd. Behov av resurser och integritetsproblem förekom också i hög grad bland svaren vilket kan anses vara förväntade utmaningar. Mer oväntat var dock att vissa respondenter uppgav en ökad känsla av otrygghet som en nackdel, särskilt i kontrast till resultatet i Fråga 14 (se Figur 8) där kameraövervakning framhölls som en trygghetsskapande åtgärd. Detta belyser komplexiteten kring trygghet som en subjektiv upplevelse, som kan variera både mellan grupper och individer. Frågan kring nackdelarna visade även på skillnader mellan yrkesroller: planerare betonade i högre grad integritetsproblem, en känsla av otrygghet, samt risken för hackning och intrång medan trygghetssamordnare främst lyfte fram ekonomiska aspekter. Detta tyder på att typ av befattning påverkar vilka risker eller utmaningar som anses mest betydelsefulla, vilket i sin tur kan påverka hur kameraövervakning bedöms som verktyg eller implementeras i praktiken.

Sammanfattningsvis uppvisar respondenterna relativt god kunskap om kameraövervakningens funktion i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte och genom Fråga 22 har det även tydliggjorts varifrån respondenterna hämtat sin kunskap. De tre vanligaste kunskapskällorna var: extern utbildning, egna efterforskningar och praktiskt arbete (se Figur 12). Det är dock värt att notera att det är relativt få som uppgett att de fått intern utbildning trots att kommunerna enligt lag förväntas arbeta systematiskt med brottsförebyggande insatser där kameraövervakning är en potentiell åtgärd. Brist på intern utbildning kan bidra till osäkerhet bland de anställda och leda till en ojämlig tillämpning av kameraövervakning mellan kommuner, särskilt på platser med begränsade resurser. Skillnaderna mellan yrkesrollerna förstärker denna bild. Flera respondenter, särskilt på planeringssidan anger att de antingen saknar kunskap om eller inte arbetar med dessa frågor. Det tyder på att kameraövervakning betraktas som en fristående åtgärd snarare än en integrerad fråga i den fysiska planeringen. Detta styrks av Ceccato och Brantingham (2024), som menar att planerarens roll i trygghetsskapande ofta underskattas trots att det fysiska rummet i hög grad påverkar upplevd trygghet.

En ytterligare aspekt är att nyheter och media utgör en av de vanligaste kunskapskällorna bland respondenterna i gruppen planerare. Detta är problematiskt eftersom planerare, som potentiellt kan fatta viktiga beslut kring trygghetsskapande åtgärder i den byggda miljön, bör ges möjlighet att basera sina bedömningar på mer ändamålsenliga och tillförlitliga källor. Ett viktigt perspektiv i sammanhanget som kan bidra till problematiken är att människor generellt påverkas mer av negativ än positiv medierapportering (Baumeister m.fl., 2001; Soroka, 2006). Detta kan leda till en skev bild och skapa en mer kritisk eller osäker syn på teknikens möjligheter, särskilt om de inte har en fullständig bild av dess potentiella fördelar och begränsningar.

Sammantaget visar respondenterna relativt god kunskap och nyanserad uppfattning om kameraövervakning och verkar bedöma det som ett verktyg med begränsad effekt. Detta kan förstås ur både flervalfrågorna och de som valt att lämna egna svar med mer komplexa resonemang. Resonemangen utgår ofta från att verktyget i sig har begränsad effekt samt att integritet och privatliv verkar stå i fokus när det gäller kritiken. Något som lyser med sin frånvaro är kameraövervakningens effekter på olika grupper och hur den potentiellt kan förstärka befintlig ojämlikhet och maktstrukturer. Detta verkar alltså inte vara något som respondenterna prioriterar och/eller har kännedom om. Det kan naturligtvis bero på att enkätens frågor inte fokuserat särskilt mycket på dessa perspektiv men det är ändå värt att uppmärksamma. I Fråga 15 ombads respondenterna välja de främsta nackdelarna med kameraövervakning och endast 1,4 procent valde svarsalternativet *Risk för diskriminerande profilering*. En djupare undersökning inom detta hade varit intressant både med avseende på hur respondenterna värderar dessa frågor och hur mycket kunskap de har inom området.

6.2 Inställning

Den generella inställningen till kameraövervakning som ett brottsbekämpande och trygghetsskapande verktyg är positiv hos kommuntjänstepersoner (se Fråga 20/Figur 14). När de två yrkesrollerna, planerare och trygghetssamordnare, däremot ställs mot varandra, går det att urskilja en tydlig skillnad i inställning. Trygghetssamordnare har visat sig vara mer positiva till kameraövervakning medan planerare tenderar att förhålla sig mer neutralt eller kritiskt. Detta resultat stärks upp genom att analysera resultaten från Fråga 21 (se Figur 17) där respondenterna fick ta ställning till olika påståenden som speglar deras uppfattning av kameraövervakning. I den största kategorin, *Kameraövervakning är ett viktigt verktyg i brottsbekämpning*, tenderar grupperna att visa relativt lika inställning. Däremot, inom de övriga kategorierna, blir skillnaderna mellan yrkesrollerna mer påtagliga. Ett exempel på detta är att det endast är planerare som identifierat sig med de negativt inställda påståendena *Kameraövervakning gör mig rädd* och *Kameraövervakning är obehagligt* medan trygghetssamordnare i större utsträckning identifierar sig med mer positiva påståenden. Detta tyder på att planerare uttrycker en högre grad av obehag eller etisk tveksamhet i förhållande till tekniken. Samtidigt bör det påpekas att planerarnas inställning inte är extremt negativ utan snarare verkar präglas av en rimlig skepsis. Även om den övergripande inställningen till kameraövervakning är positiv så finns det betydande skillnader i hur teknologin uppfattas beroende på respondentens yrkesroll och individuella värderingar. Det faktum att obehag endast uttrycks av planerare antyder ett behov av ökat samarbete och gemensam förståelse mellan olika professioner inom kommunal brottsbekämpning och trygghetsplanering. Notera även att detta var en av frågorna vars resultat på chi-två-testet visade statistisk signifikans.

En svarskategori som stack ut i Figur 16 var att hela 9,7 procent tyckte att kameraövervakning borde kompletteras med ansiktsgenkänning för att identifiera grova brottslingar. Detta var överraskande eftersom ansiktsgenkänning av många betraktas som en mycket kontroversiell metod inom kameraövervakning. Tekniken uppfattas ofta som starkt integritetskränkande och många oroar sig för hur den potentiellt skulle kunna missbrukas och bidra till ett framtida övervakningssamhälle. Oron kring just ansiktsgenkänning går att koppla till begreppet "function creep", som avhandlas i avsnitt 3.5, och innebär att tekniken på sikt skulle kunna användas för att profilera och kartlägga människor på ett sätt som sträcker sig långt utöver dess ursprungliga syfte. Denna oro bekräftas av en respondent, som beskriver riskerna på följande sätt:

"Kameraövervakning har begränsad brottsförebyggande effekt och lättnader i utplacering av kameror luckrar upp invånares integritet. Min upplevelse är att det finns en poäng i att göra kameraövervakning svårt att implementera - luckras det upp kommer det aldrig begränsas igen. Det värsta scenariot är att detta är första steget mot ett övervakningssamhälle."

(Respondent från kommungrupp A Storstäder och storstadsnära kommuner)

Att en så pass stor andel som 9,7 procent tycker att kameraövervakning borde kompletteras med ansiktsgenkänning bör sättas i perspektiv och kopplas till det rådande samhällsklimatet. Under de senaste åren har Sverige präglats av en intensiv samhällsdebatt om kriminalitet, inte minst till följd av det eskalerande gängvåldet och flera uppmärksammade skjutningar och sprängningar (SVT, 2023). Detta har varit flitigt diskuterat i media och blivit en viktig politisk fråga som fått mycket uppmärksamhet (Regeringskansliet, 2023b). Dessutom inträffade, tidigare i år, Sveriges värsta massskjutning genom tiderna på Campus Risbergsgata i Örebro vilket ytterligare kan ha bidragit till en ökad känsla av otrygghet i samhället (SVT, 2025). I ljuset av detta är det förståeligt att vissa respondenter kan tänka sig använda mer avancerad och repressiv övervakningsteknik som ett möjligt verktyg för att bekämpa grov brottslighet. Samtidigt väcker det viktiga frågor om hur långt samhället är villigt att gå när det gäller den här typen av åtgärder. Var bör gränsen dras för att inte urholka grundläggande fri- och rättigheter? Diskussionen om ansiktsgenkänning är därför inte bara en teknisk eller juridisk fråga, utan också en djupt politisk och etisk sådan.

6.3 Lagstiftning

Lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete som trädde i kraft 2023 verkar ha gett effekt på flera plan samtidigt som diskussionen kring kameraövervakning blivit mer aktuell. Detta går att tyda från resultatet i Fråga 17, Figur 21, om hur kommunernas arbete har ändrats i samband med lagen. En av de främsta förändringarna tycks vara ökad samverkan mellan olika aktörer såsom kommun, polis, skolor och föreningsliv. Flera respondenter uppger också att lagens ikraftträdande har lett till ökade resurser för brottsförebyggande arbete i stort, vilket naturligtvis kan ha bidragit till att fler kommuner har planerat eller installerat aktiva kameror. Dock svarade hela 13 procent att *Ingen större förändring har skett* sedan lagen trädde i kraft. Flera lämnade även egna kommentarer om att deras arbete redan var välfungerande innan lagen. Därmed kan de 13 procenten som inte upplevde någon förändring representera två potentiellt mycket olika

grupper: en där arbetet redan motsvarade lagens krav och en annan där förändringar skulle ha behövts men inte genomförts.

Enligt respondenterna utgör juridiska begränsningar och komplicerade tillståndprocesser de största barriärerna för användning av kameraövervakning i kommunernas brottsförebyggande arbete (Fråga 16). Detta framstår som en central utmaning men som förväntas kunna mildras i och med avskaffandet av tillståndskravet. Redan i denna studie bedömer en majoritet av respondenterna att lagändringen kommer att leda till en mer utbredd användning av kameraövervakning (Fråga 18). Vid jämförelsen mellan de olika yrkesrollerna skilde sig svaren åt något. Trygghetssamordnare är mer övertygade om att lagförändringen, det vill säga avskaffandet av tillståndskravet, kommer att leda till ökad användning medan planerare är mer tveksamma till att denna förändring kommer att påverka deras arbete med verktyget i någon större utsträckning, se Figur 24. Med det sagt vore det intressant att undersöka detta närmare och följa upp hur kommunernas arbete förändras kring kameraövervakning nu när de själva ansvarar för intresseavvägningen. Eftersom det inte längre är en och samma myndighet som genomför denna avvägning kan stora skillnader uppstå mellan kommunerna beroende på vilken kommun det gäller och vem inom kommunen som har ansvar för intresseavvägningen. Detta blir särskilt relevant med tanke på att respondenterna i denna studie har visat sig ha mycket olika uppfattning om kameraövervakning och dess syfte.

Fråga 19 belyser mer djupgående hur respondenterna ser på kameraövervakningens framtida utveckling. En tydlig majoritet förväntar sig en ökning, oavsett tidshorisont, vilket tyder på att verktyget upplevs som aktuellt. Det är därför sannolikt att kameraövervakning kommer att bli en allt vanligare del av stadsbilden, en uppfattning som även stöds av den generellt positiva inställningen till kameraövervakning i studien.

Ett annat anmärkningsvärt resultat är från Fråga 16 där vissa respondenter lyfte bristande kunskap som en betydande barriär för implementering av kameror. Detta är särskilt relevant då tillståndsplikten har avskaffats. Även om den juridiska tröskeln nu är lägre kvarstår frågan om hur kunskapen hos kommuntjänstepersoner utvecklas i takt med de ökade möjligheterna att installera kameror. Bristande förståelse för kameraövervakningens funktion, effektivitet och tillämpningsområden riskerar att leda till felaktig användning eller att verktyget används symboliskt snarare än strategiskt.

6.4 Framtida studier

I framtida studier vore det fördelaktigt att inkludera ett större urval av respondenter, vilket skulle kunna bidra till ökad tillförlitlighet och statistisk signifikans. En större datamängd möjliggör mer tillförlitliga och definitiva slutsatser. Med ett större urval hade dessutom trender i svaren kunnat framträda tydligare, vilket skulle förbättra förståelsen för de olika perspektiv som finns inom och mellan kommunerna. Vidare kan en mer detaljerad analys baserad på kommungruppsindelning och kommuntyp ge ytterligare förståelse för regionala skillnader och specifika förutsättningar som påverkar kommunernas arbete med kameraövervakning. En sådan analys skulle kunna ge en mer nyanserad bild av hur olika typer av kommuner hanterar frågorna och belysa vilka utmaningar som är mest framträdande i respektive kontext.

Vidare hade det, för framtida studier, varit värdefullt att bredda studiens fokus till att inkludera andra relevanta aktörer, såsom Polismyndigheten eller det Brottsförebyggande rådet. Deras syn på arbetet med kameraövervakning och trygghetsfrämjande insatser kan komma att skilja sig från kommunernas och kan ge viktiga insikter i vilka förväntningar och krav som finns på kommunernas arbete. Att undersöka hur dessa aktörer vill att kommunerna ska agera kan bidra till att skapa mer samordnade och effektiva insatser.

En annan aspekt som går att titta närmare på är hur kritiken mot kameraövervakning påverkar olika grupper i samhället och hur detta visar sig i en svensk kontext. Det är känt att kvinnor och män upplever trygghet och trygghetsåtgärder väldigt olika på offentliga platser. Parametrar såsom funktionsvariation eller etnicitet spelar också en viktig roll i upplevelsen och tillgången till stadens offentliga utrymmen vilket hade varit spännande att undersöka kring detta ämne. Denna studie tog inte dessa dimensioner i beaktande särskilt mycket vilket gör att det inte går att fastställa kunskapsnivån hos trygghetssamordnare och planerare kring dessa koncept. Det hade därmed varit intressant att addera frågor i enkäten kopplade till jämställdhet, jämlikhet och maktobalans i de offentliga rummen. Hur uttrycker sig detta kopplat till trygghetsåtgärder såsom kameraövervakning i Sverige idag, men också i framtiden med en potentiell ökning av kameraövervakning?

Slutligen hade framtida studier även kunnat följa upp och utreda hur avskaffandet av tillståndskravet påverkat beslut om och implementering av kameraövervakning i landets kommuner. Detta för att undersöka vilken effekt förändringen fick i praktiken men också hur individuella utredningar och intresseavvägningar eventuellt skiljer sig mellan kommuner.

7. Slutsats

Denna studie har kartlagt hur svenska kommuner förhåller sig till kameraövervakning i sitt brottsförebyggande arbete, med särskilt fokus på förändringar efter införandet av Lag (2023:196) och avskaffandet av tillståndskravet. Resultatet visar att kameraövervakning är relativt vanligt förekommande inom det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Sveriges kommuner. Det finns både en generell acceptans och ett växande intresse för kamerorna som verktyg. Samtidigt framgår det att de flesta trygghetssamordnare och planerare besitter en förhållandevis god kunskap om kameraövervakning samt visar på en nyanserad och realistisk förståelse för dess möjligheter, begränsningar och risker. Med det sagt har denna studie endast gjort en översiktlig analys om respondenternas kunskap och i samband med tillståndskravets avskaffande och respondenternas ökade inflytande bör en djupare analys av kunskapen de besitter genomföras.

Inställningen till användningen av kameraövervakning är varierande bland respondenterna. Trygghetssamordnare tenderar att vara mer positivt inställda till kameraövervakningens möjligheter att verka brottsförebyggande och trygghetsskapande medan planerare uttryckt större tveksamhet och betonar integritetsaspekter. Vidare kunde påtaglig skillnad varifrån respondenterna hämtat sin kunskap identifieras, där planerare i större utsträckning vänder sig till nyheter och media vilket kan påverka deras inställning till verktyget. Detta stärker antagandet att yrkesbakgrund påverkar inställningen till kameraövervakning.

Fortsättningsvis tyder resultaten på att Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete samt avskaffandet av tillståndskravet har bidragit till ett ökat intresse för och användning av kameraövervakning i kommunal verksamhet. Ändringarna har sänkt trösklarna för kommunalt agerande, men samtidigt skapat nya utmaningar, särskilt gällande juridiska tolkningar, integritetshantering och prioritering av resurser. Trots lagändringens intentioner har någon motsvarande ökning av intern kompetensutveckling ännu inte skett i tillräcklig omfattning.

Framöver bör det vara i allas intresse att stärka både kommunernas strategiska och operativa kapacitet. För att minska osäkerheten och skapa förutsättningar för en enhetlig och rättssäker tillämpning behövs tydligare ramverk, nationella riktlinjer samt utbildningsinsatser anpassade till lokala behov. Det är också viktigt att utveckla strukturer för samverkan mellan olika yrkesgrupper inom kommunen, så att brottsprevention och trygghetsfrågor integreras i den fysiska planeringen på ett mer fördelaktigt sätt. Genom att i större utsträckning involvera planerare i frågor som berör kameraövervakning och andra brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder stärks förutsättningarna för samordnade insatser där fysisk planering, trygghet och integritet samverkar. Ett bredare och mer inkluderande perspektiv där alla relevanta aktörer involveras i processen kring hur brottsförebyggande åtgärder utformas och tillämpas möjliggör inte enbart bättre anpassade lösningar utan bidrar även till mer transparens och skapar större förtroende i samhället.

Sammanfattningsvis understryker studien att kameraövervakning inte är en universallösning på komplexa samhällsutmaningar utan snarare en del av en mer omfattande lösning. Det är ett verktyg som kräver kunskap, eftertanke och anpassning till specifika sammanhang. Den fortsatta utvecklingen av både praxis och styrande riktlinjer kommer att vara betydelsefulla

för att säkerställa att kameraövervakning används på ett sätt som främjar både trygghet och säkerhet samt bidrar till mer hållbara stadsmiljöer.

Referenser

- Armitage, R., 2002. To CCTV or not to CCTV? A review of current research into the effectiveness of CCTV systems in reducing crime. *Narco, Crime and Social Policy Section*. Tillgänglig: https://www.academia.edu/55375768/To_CCTV_or_not_to_CCTV_A_review_of_current_research_into_the_effectiveness_of_CCTV_systems_in_reducing_crime [Hämtad 2025-1-21].
- Baumeister, R.F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., och Vohs, K.D., 2001. Bad is Stronger than Good. *Review of General Psychology*, Vol. 5, Nr. 4, s. 323–370. Tillgänglig: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1037/1089-2680.5.4.323> [Hämtad 2025-5-21].
- Bennett, T.H. och Gelsthorpe, L., 1996. Public Attitudes Towards CCTV (Closed Circuit Television) in Public Places [internet]. *ResearchGate*. Tillgänglig: https://www.researchgate.net/publication/280110999_Public_Attitudes_Towards_CCTV_Closed_Circuit_Television_in_Public_Places [Hämtad 2025-3-5].
- Birnhack, M. och Perry-Hazan, L., 2020. School Surveillance in Context: High School Students' Perspectives on CCTV, Privacy, and Security. *Youth & society*, Vol. 52, Nr. 7, s. 1312–1330. Tillgänglig: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0044118X20916617> [Hämtad 2025-3-25].
- Björklund, F., 2013. Hur kan kameraövervakning på allmän plats vara ett hot mot den personliga integriteten? *Statsvetenskaplig tidskrift*, Vol. 115, Nr. 2. Tillgänglig: <https://journals.lub.lu.se/st/article/view/8620> [Hämtad 2025-3-26].
- Boverket, 2023a. Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen [internet]. *Boverket*. Tillgänglig: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/brott-och-otrygghet/> [Hämtad 2025-1-31].
- Boverket, 2023b. Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) [internet]. *Boverket*. Tillgänglig: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/metoder/fysiska-atgarder/cpted/> [Hämtad 2025-1-21].
- Boverket, 2025. Kameraövervakning [internet]. *Kameraövervakning*. Tillgänglig: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/metoder/fysiska-atgarder/kameraovervakning/> [Hämtad 2025-5-23].
- Brey, P., 2004. Ethical aspects of facial recognition systems in public places. *Journal of information, communication & ethics in society (Online)*, Vol. 2, Nr. 2, s. 97–109. Tillgänglig: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/14779960480000246/full/html> [Hämtad 2025-3-7].
- Brottsförebyggande rådet, 2024a. Kommunens ansvar [internet]. Tillgänglig: <https://bra.se/kunskapsstod/lokalt-och-regionalt-stod/kommunens-ansvar> [Hämtad 2025-2-10].

- Brottsförebyggande rådet, 2024b. Det brottsförebyggande arbetet i Sverige [internet]. Tillgänglig: <https://bra.se/rapporter/arkiv/2024-03-27-det-brottsforebyggande-arbetet-i-sverige> [Hämtad 2025-3-10].
- Brottsförebyggande rådet, 2024c. Nationella trygghetsundersökningen 2024 [internet]. Tillgänglig: <https://bra.se/rapporter/arkiv/2024-10-16-nationella-trygghetsundersokningen-2024> [Hämtad 2025-5-23].
- Brottsförebyggande rådet, no date. Om Brå [internet]. Tillgänglig: <https://bra.se/om-bra> [Hämtad 2025-4-1].
- Ceccato, V. och Brantingham, P., 2024. What is the role of architects and urban planners in crime prevention? *Security Journal*, Vol. 37, Nr. 3, s. 489–514. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1057/s41284-024-00442-4> [Hämtad: 2025-3-6].
- Cho, J.T. och Park, J., 2017. Exploring the effects of CCTV upon fear of crime: A multi-level approach in Seoul. *International Journal of Law, Crime and Justice*, Vol. 49, s. 35–45. Tillgänglig: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1756061616301598> [Hämtad 2025-1-31].
- Cohen, L.E. och Felson, M., 1979. Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, Vol. 44, Nr. 4, s. 588–608. Tillgänglig: <https://www.jstor.org/stable/2094589> [Hämtad 2025-1-23].
- Damjanovski, V., 2013. *CCTV: From Light to Pixels*. Elsevier. Tillgänglig: <https://www.sciencedirect.com/book/9780124045576/cctv> [Hämtad 2025-1-24].
- Farrington, D.P., Gill, M., Waples, S.J., och Argomaniz, J., 2007. The effects of closed-circuit television on crime: meta-analysis of an English national quasi-experimental multi-site evaluation. *Journal of Experimental Criminology*, Vol. 3, Nr. 1, s. 21–38. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1007/s11292-007-9024-2> [Hämtad 2025-1-21].
- Fisher, B.W., Higgins, E.M., och Homer, E.M., 2021. School Crime and Punishment and the Implementation of Security Cameras: Findings from a National Longitudinal Study. *Justice quarterly*, Vol. 38, Nr. 1, s. 22–46. Tillgänglig: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07418825.2018.1518476> [Hämtad 2025-3-25].
- Fisher, B.W., Mowen, T.J., och Boman, J.H., 2018. School Security Measures and Longitudinal Trends in Adolescents' Experiences of Victimization. *Journal of Youth and Adolescence*, Vol. 47, Nr. 6, s. 1221–1237. Tillgänglig: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10964-018-0818-5> [Hämtad 2025-3-25].
- Goold, B.J., 2004. *CCTV and Policing: Public Area Surveillance and Police Practices in Britain*. Oxford University Press. Tillgänglig: <https://academic.oup.com/book/7028?login=true> [Hämtad 2025-2-3].
- Hirt, J., Nordhausen, T., Appenzeller-Herzog, C., och Ewald, H., 2023. Citation tracking for systematic literature searching: A scoping review. *Research Synthesis Methods*, Vol. 14, Nr. 3, s. 563–579. Tillgänglig: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jrsm.1635> [Hämtad 2025-5-23].
- Integritetsskyddsmyndigheten, 2021a. Integritetsskyddsmyndigheten | IMY [internet]. Tillgänglig: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/>

[Hämtad 2025-3-27].

Integritetsskyddsmyndigheten, 2021b. Integritetsskyddsmyndigheten | IMY [internet]. Tillgänglig: <https://www.imy.se/privatperson/dataskydd/introduktion-till-gdpr/gdpr-intro> [Hämtad 2025-3-27].

Integritetsskyddsmyndigheten, 2025a. Integritetsskyddsmyndigheten | IMY [internet]. Tillgänglig: <https://www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/fragor-och-svar-om-forslag-till-forandringar-av-tillstandsplikten-for-kamerabevakning> [Hämtad 2025-1-27].

Integritetsskyddsmyndigheten, 2025b. Integritetsskyddsmyndigheten | IMY [internet]. Tillgänglig: <https://www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/bedoma-om-kamerabevakning-ar-tillaten/steg-5/> [Hämtad 2025-5-3].

Jacobs, J., 1961. *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Vintage Books, A Division of Random House.

Jeffery, C.R., 1971. Crime Prevention Through Environmental Design. *American Behavioral Scientist*, Vol. 14, Nr. 4, s. 598–598. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1177/000276427101400409> [Hämtad 2025-1-21].

Jeong, Y., Kang, Y., och Lee, M., 2017. Effectiveness of a Project Applying Crime Prevention through Environmental Design in an Urban Area in South Korea. *Journal of Asian architecture and building engineering*, Vol. 16, Nr. 3, s. 543–549. Tillgänglig: <https://doi.org/10.3130/jaabe.16.543> [Hämtad 2025-2-27].

JMP Statistical Discovery, 2025. Chi-Square Test of Independence [internet]. *Chi-Square Test of Independence*. Tillgänglig: <https://www.jmp.com/en/statistics-knowledge-portal/chi-square-test/chi-square-test-of-independence> [Hämtad 2025-5-20].

Kajalo, S. och Lindblom, A., 2016. The role of formal and informal surveillance in creating a safe and entertaining retail environment. *Facilities*, Vol. 34, Nr. 3/4, s. 219–232. Tillgänglig: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/f-06-2014-0055/full/html> [Hämtad 2025-1-21].

Koops, B.-J., 2021. The concept of function creep. *Law, Innovation and Technology*, Vol. 13, Nr. 1, s. 29–56. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/17579961.2021.1898299> [Hämtad 2025-3-6].

Koskela, H. (1997) “‘Bold Walk and Breakings’: Women’s spatial confidence versus fear of violence”, *Gender, Place & Culture*, 4(3), pp. 301–320. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/09663699725369> [Hämtad 2025-6-3].

Koskela, H. (1999) “‘gendered exclusions’: women’s fear of violence and changing relations to space”, *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 81(2), pp. 111–124. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1111/j.0435-3684.1999.00052.x> [Hämtad 2025-6-3].

Kronkvist, K., Nordqvist, S., och Ivert, A.-K., 2019. *Kamerabevakning i ett särskilt utsatt bostadsområde: Uppfattningar, erfarenheter och effekter av polisiär kamerabevakning med syfte att minska brottsligheten och öka tryggheten*. Malmö universitet. Tillgänglig: <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mau:diva-13078> [Hämtad 2025-2-3].

Lomell, H.M., 2004. Targeting the Unwanted: Video Surveillance and Categorical Exclusion

- in Oslo, Norway. *Surveillance & Society*, Vol. 2, Nr. 2/3. Tillgänglig: <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/article/view/3382> [Hämtad 2025-3-10].
- McLean, S. j., Worden, R.E., och MoonSun, K., 2013. *Here's Looking at You: An Evaluation of Public CCTV Cameras and Their Effects on Crime and Disorder*. Tillgänglig: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/0734016813492415> [Hämtad 2025-1-28].
- Mowen, T.J. och Freng, A., 2019. Is More Necessarily Better? School Security and Perceptions of Safety among Students and Parents in the United States. *American journal of criminal justice*, Vol. 44, Nr. 3, s. 376–394. Tillgänglig: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12103-018-9461-7> [Hämtad 2025-3-25].
- Norris, C. och Armstrong, G., 2006. CCTV and the Social Structuring of Surveillance. *Surveillance, Crime and Social Control*. Tillgänglig: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315242002-6/cctv-social-structuring-surveillance-clive-norris-gary-armstrong> [Hämtad 2025-3-10].
- Pisier-Caillet, O. och Ristea, A., 2024. How CCTV shapes perceptions of safety in London's public transport: a quantitative analysis. *Urban, Planning and Transport Research*, Vol. 12, Nr. 1, s. 2417670. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/21650020.2024.2417670> [Hämtad 2025-1-30].
- Piza, Brandon C. Welsh, Savannah A. Reid, och David N. Hatten, 2025. Can place-based crime prevention impacts be sustained over long durations? 11-Year follow-up of a quasi-experimental evaluation of a CCTV project - Piza - *Criminology & Public Policy* - Wiley Online Library [internet]. Tillgänglig: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1745-9133.12697> [Hämtad 2025-3-10].
- Piza, E.L., Welsh, B.C., Farrington, D.P., och Thomas, A.L., 2019. CCTV surveillance for crime prevention. *Criminology & Public Policy*, Vol. 18, Nr. 1, s. 135–159. Tillgänglig: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1745-9133.12419> [Hämtad 2025-1-21].
- Polisen, 2024. Brottsförebyggande arbete | Polismyndigheten [internet]. *polisen.se*. Tillgänglig: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/brottsforebyggande-arbete/> [Hämtad 2025-3-10].
- Polko, P. och Kimic, K. (2022) 'Gender as a factor differentiating the perceptions of safety in urban parks', *Ain Shams Engineering Journal*, 13(3), p. 101608. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1016/j.asej.2021.09.032> [Hämtad 2025-6-3].
- Ratcliffe, J.H., Taniguchi, T., och Taylor, R.B., 2009. The Crime Reduction Effects of Public CCTV Cameras: A Multi-Method Spatial Approach. *Justice Quarterly*, Vol. 26, Nr. 4, s. 746–770. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/07418820902873852> [Hämtad 2025-1-29].
- Regeringskansliet, R. och, 2023a. Ökat stöd till kommunernas brottsförebyggande arbete [internet]. *Regeringskansliet*. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/06/okat-stod-till-kommunernas-brottsforebyggande-arbete/> [Hämtad 2025-1-23].
- Regeringskansliet, R. och, 2023b. Om regeringens prioritering: Kriminalitet [internet]. *Regeringskansliet*. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/regeringens->

politik/regeringens-prioriteringar/kriminalitet/om-regeringens-prioritering-kriminalitet/ [Hämtad 2025-1-23].

- Regeringskansliet, R. och, 2024a. Utredning föreslår att tillståndskravet för kamerabevakning tas bort [internet]. *Regeringskansliet*. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/04/utredning-foreslar-att-tillstandskravet-for-kamerabevakning-tas-bort/> [Hämtad 2025-1-23].
- Regeringskansliet, R. och, 2024b. Barriärer mot brott – en brottsförebyggande strategi [internet]. *Regeringskansliet*. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/barriarer-mot-brott--en-brottsforebyggande-strategi/> [Hämtad 2025-3-10].
- Roland, M., 2025. Closed-circuit television | Meaning, Camera, System, History, & Facts | Britannica [internet]. Tillgänglig: <https://www.britannica.com/technology/closed-circuit-television> [Hämtad 2025-1-21].
- Sivarajasingam, V., Shepherd, J.P., och Matthews, K., 2003. Effect of urban closed circuit television on assault injury and violence detection. *Injury prevention*, Vol. 9, Nr. 4, s. 312–316. Tillgänglig: <https://injuryprevention.bmj.com/content/9/4/312> [Hämtad 2025-1-29].
- Smith, C.L. och Brooks, D.J., 2013. Chapter 4 - Built Environment. *Security Science*. C.L. Smith och D.J. Brooks, red., s. 81–103. Tillgänglig: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780123944368000047> [Hämtad 2025-1-21].
- Solink, u.å. When did CCTV become common: A historical look at video monitoring. *Solink*. Tillgänglig: <https://solink.com/resources/industry-insights/when-did-cctv-become-common/> [Hämtad 2025-1-21].
- Soroka, S.N., 2006. Good News and Bad News: Asymmetric Responses to Economic Information. *The Journal of Politics*, Vol. 68, Nr. 2, s. 372–385. Tillgängligt: <https://www.jstor.org/stable/10.1111/j.1468-2508.2006.00413.x> [Hämtad 2025-5-21].
- Statens offentliga utredningar, 2024. *Kamerabevakning i offentlig verksamhet: lätnader och utökade möjligheter*. Stockholm: Regeringskansliet. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/contentassets/03e9983dd65a4bd8bf26691fcf4ced2e/kamerabevakning-i-offentlig-verksamhet--lattnader-och-utokade-mojligheter-sou-202427/> [Hämtad 2025-1-30].
- Surette, R., 2005. The thinking eye: Pros and cons of second generation CCTV surveillance systems. *Policing: an international journal of police strategies & management*, Vol. 28, Nr. 1, s. 152–173. Tillgänglig: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/13639510510581039/full/html> [Hämtad 2025-2-24].
- Sveriges Kommuner och Regioner, 2023. Kommungruppsindelning [internet]. *Kommungruppsindelning*. Tillgänglig: <https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html> [Hämtad 2025-3-17].
- Sveriges Kommuner och Regioner, 2024. Brottsförebyggande [internet]. Tillgänglig: <https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/trygghetsakerhet/brottsforebygga.645.html> [Hämtad 2025-3-10].

- Sveriges riksdag, 2025a. Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete [internet]. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2023196-om-kommuners-ansvar-for_sfs-2023-196/ [Hämtad 2025-5-22].
- Sveriges riksdag, 2025b. Kamerabevakningslag (2018:1200) [internet]. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kamerabevakningslag-20181200_sfs-2018-1200/ [Hämtad 2025-5-22].
- SVT, 2023. Skjutningar i Sverige år för år [internet]. *Skjutningar i Sverige år för år*. Tillgänglig: <https://www.svt.se/datajournalistik/skjutningar-i-sverige-ar-for-ar/> [Hämtad 2025-5-23].
- SVT, 2025. Skolskjutningen i Örebro: Värsta massskjutningen i svensk historia [internet]. *SVT Nyheter*. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/skolskjutningen-i-orebro-varsta-massskjutningen-i-svensk-historia> [Hämtad 2025-5-23].
- Tanner-Smith, E.E., Fisher, B.W., Addington, L.A., och Gardella, J.H., 2018. Adding Security, but Subtracting Safety? Exploring Schools' use of Multiple Visible Security Measures. *American journal of criminal justice*, Vol. 43, Nr. 1, s. 102–119. Tillgänglig: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12103-017-9409-3> [Hämtad 2025-3-25].
- Thomas, A.L., Piza, E.L., Welsh, B.C., och Farrington, D.P., 2022. The internationalisation of cctv surveillance: Effects on crime and implications for emerging technologies. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, Vol. 46, Nr. 1, s. 81–102. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/01924036.2021.1879885> [Hämtad 2025-1-27].
- Trost, J. och Hultåker, O., 2016. *Enkätboken*. 5., [moderniserade och rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Trygghetskommissionen, 2021. Vad är säkerhet och trygghet? [internet]. *ArcGIS StoryMaps*. Tillgänglig: <https://storymaps.arcgis.com/stories/ea7d18d27d2045249f796d80ed3739d5> [Hämtad 2025-1-23].
- Turtiainen, H., Costin, A., Lahtinen, T., Sintonen, L., och Hamalainen, T., 2021. Towards large-scale, automated, accurate detection of CCTV camera objects using computer vision. Applications and implications for privacy, safety, and cybersecurity. (Preprint). Tillgänglig: https://www.researchgate.net/publication/342027401_Towards_large-scale_automated_accurate_detection_of_CCTV_camera_objects_using_computer_vision_Applications_and_implications_for_privacy_safety_and_cybersecurity_Preprint [Hämtad 2025-1-24].
- United Nations, 2015. THE 17 GOALS | Sustainable Development [internet]. *THE 17 GOALS*. Tillgänglig: <https://sdgs.un.org/goals> [Hämtad 2025-5-22].
- Urban Utveckling, u.å. Trygghet och säkerhet. *Urban Utveckling*. Tillgänglig: <https://urbanutveckling.se/trygghet-och-sakerhet/> [Hämtad 2025-5-16].
- Valentine, G. (1990) 'Women's Fear and the Design of Public Space', Built Environment

(1978-), 16(4), pp. 288–303. Tillgänglig: <https://www.jstor.org/stable/23286230> [Hämtad 2025-6-3].

Vera-Gray, F. och Kelly, L. (2020) 'Contested gendered space: public sexual harassment and women's safety work', *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 44(4), pp. 265–275. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/01924036.2020.1732435> [Hämtad 2025-6-3].

Williams, D., 2007. Effective CCTV and the challenge of constructing legitimate suspicion using remote visual images. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, Vol. 4, Nr. 2, s. 97–107. Tillgänglig: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jip.68> [Hämtad 2025-3-10].

Yavuz, N. och Welch, E.W., 2010. Addressing Fear of Crime in Public Space: Gender Differences in Reaction to Safety Measures in Train Transit. *Urban Studies*, Vol. 47, Nr. 12, s. 2491–2515. Tillgänglig: <https://www.jstor.org/stable/43079937> [Hämtad 2025-1-31].

Zhang, F., Fan, Z., Kang, Y., Hu, Y., och Ratti, C., 2021. "Perception bias": Deciphering a mismatch between urban crime and perception of safety. *Landscape and Urban Planning*, Vol. 207, s. 104003. Tillgänglig: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204620314870> [Hämtad 2025-1-31].

Bilagor

Bilaga 1: Enkät

Kameraövervakning i Sveriges kommuner

Denna enkät är en del av en studie vid KTH (Urbana och regionala studier/FST-grupp) som undersöker brottsförebyggande arbete med fokus på kameraövervakning i Sveriges kommuner. Syftet är att kartlägga både kunskap och attityder kring användningen av övervakningskameror i brottsförebyggande syfte. Alla svar är anonyma och enskilda kommuners svar kommer ej redovisas. Enkäten består av 24 kryssfrågor och är indelad i 8 avsnitt med 3-4 frågor i varje.

Fråga 1. Kommun *

Fråga 2. Arbetsroll *

Planerare/arkitekt

Trygghetssamordnare/annan roll som arbetar med trygghets- och säkerhetsfrågor

Annat: _____

Fråga 3. Hur länge har du arbetat med den här befattningen?

Mindre än 1 år

1–3 år

4–10 år

10+ år

Kartläggning

Kartläggningen syftar till att ge en övergripande bild av i vilken utsträckning och på vilket sätt kameror används i er kommun. Det är fullt förståeligt om exakta uppgifter saknas, men vi uppskattar om ni kan göra en så noggrann uppskattning som möjligt.

Fråga 4. Har du kännedom om kameraövervakning med brottsförebyggande/trygghetsskapande syfte i din kommun?

Om ja, var finns dessa?

Nej, vi har inga kameror vad jag vet

Nej vi har inga kameror, men vi planerar att ha det

a. Torg

b. Parker

c. Skolor/Skolområden

d. På väg till/från station/hållplats

e. Station/hållplats

f. På färdmedel i kollektivtrafik

g. Bankomat

h. Köpcentrum

i. Butiksstråk/shoppinggata

j. Nattlivsområde (område med restauranger, barer och klubbar)

k. Parkeringsplats/parkeringshus

l. Industriområde

m. Bostadsområde

Annat: _____

Fråga 5. På ett ungefär, hur många kameror rör det sig om totalt?

Inga kameror

1–10

10–30

30–60

60+

Vet inte

Fråga 6. I genomsnitt, hur länge tror du att kameraövervakning har funnits som en brottsförebyggande/trygghetsskapande åtgärd i er kommun?

Det finns inte i min kommun

1–2 år

3–5 år

6–8 år

10+ år

Vet inte

Fråga 7. Är majoriteten av dessa kameror realtidsövervakade av en operatör, exempelvis via ett kontrollrum eller en app, eller spelar de enbart in material?

Aktivt övervakade dygnet runt

Delvis övervakade

Inspelade

Vet inte

Trygghetsupplevelse

Fråga 8. Välj de tre platser där du tror att kameraövervakning påverkar trygghetsupplevelsen mest?

a. Torg

b. Parker

c. Skolor/Skolområden

d. På väg till/från station/hållplats

e. Station/hållplats

f. På färdmedel i kollektivtrafik

g. Bankomat

h. Köpcentrum

i. Butiksstråk/shoppinggata

j. Nattlivsområde (område med restauranger, barer och klubbar)

k. Parkeringsplats/parkeringshus

l. Industriområde

m. Bostadsområde

Annat: _____

Fråga 9. Hur tror du att kameraövervakning påverkar trygghetsupplevelsen under dagtid?

Stor ökning

Liten ökning

Ingen förändring

Liten minskning
Stor minskning

Fråga 10. Hur tror du att kameraövervakning påverkar trygghetsupplevelsen under kvälls-och nattetid?

Stor ökning
Liten ökning
Ingen förändring
Liten minskning
Stor minskning

Kameraövervakningens effekt på brott

Fråga 11. Hur tror du att kameraövervakning påverkar förekomsten av olika typer av brott?

Uppskatta effekten av kameraövervakning på respektive brott nedan: a. b. c. ... g.

a. Skadegörelse/egendomsbrott

Stor minskning av brott
Liten minskning av brott
Ingen förändring
Liten ökning av brott
Stor ökning av brott

b. Stöld

Stor minskning av brott
Liten minskning av brott
Ingen förändring
Liten ökning av brott
Stor ökning av brott

c. Våldsbrott/rån

Stor minskning av brott
Liten minskning av brott
Ingen förändring
Liten ökning av brott
Stor ökning av brott

d. Sexualbrott och trakasserier

Stor minskning av brott
Liten minskning av brott
Ingen förändring
Liten ökning av brott
Stor ökning av brott

e. Förargelseväckande beteende

Stor minskning av brott
Liten minskning av brott
Ingen förändring

Liten ökning av brott
Stor ökning av brott

f. Narkotikabrott
Stor minskning av brott
Liten minskning av brott
Ingen förändring
Liten ökning av brott
Stor ökning av brott

g. Trafikbrott
Stor minskning av brott
Liten minskning av brott
Ingen förändring
Liten ökning av brott
Stor ökning av brott

Fråga 12. Effekten av kameraövervakning i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte kan påverkas av andra omständigheter på platsen och andra trygghetsskapande åtgärder.

Välj de tre faktorer som du tror har störst positiv påverkan på kameraövervakningens effekt

- a. Belysning
- b. Närvaro av personal/väktare/polis
- c. Antalet utgångar och ingångar till platsen
- d. Hur mycket media rapporterar om brott i området
- e. Kamerorna är dolda
- f. Kamerorna är väl synliga
- g. Bra placering och täckning av kamerorna
- h. Hur länge kamerorna varit installerade på platsen
- i. Vädret vid en given tidpunkt
- j. Vet ej

Fråga 13. Välj de tre platser där du tror att kameraövervakning har störst brottsreducerande effekt.

- a. Torg
- b. Parker
- c. Skolor/Skolområden
- d. På väg till/från station/hållplats
- e. Station/hållplats
- f. På färdmedel i kollektivtrafik
- g. Bankomat
- h. Köpcentrum
- i. Butiksstråk/shoppinggata
- j. Nattlivsområde (område med restauranger, barer och klubbar)
- k. Parkeringsplats/parkeringshus
- l. Industriområde
- m. Bostadsområde

Annat: _____

Fördelar & nackdelar

Fråga 14. Vilka är de två främsta fördelarna med kameraövervakning enligt dig?

- a. Avskräckande effekt på brottslighet
- b. Ökad upplevd trygghet för medborgarna
- c. Hjälpt vid pågående brott
- d. Effektiv resursanvändning för polis och kommun (Kameraövervakning kan fungera som ett extra öga på gatan och avgöra om en insats krävs eller ej)
- e. Fler anmälda brott
- f. Viktigt bevismaterial i brottsutredningar
- g. Viktigt verktyg i bekämpning av terrorism

Annat: _____

Fråga 15. Vilka är de två främsta nackdelarna med kameraövervakning enligt dig?

a. Risk för intrång i privatlivet

- b. Höga kostnader för installation och underhåll
- c. Begränsad effekt
- d. Ökad känsla av otrygghet
- e. Risk för diskrimininerande profilering
- f. Färre anmälda brott
- g. Risk för att materialet sprids
- h. Risk för hackning och intrång

Annat: _____

Fråga 16. Har du kännedom om barriärer för att installera kameraövervakning? Har kommunen upplevt några utmaningar med användningen av kameraövervakning?

- a. Juridiska begränsningar
- b. Brist på resurser
- c. Brist på teknisk kompetens
- d. Medborgarnas inställning
- e. Bristande tilltro till kameraövervakning som verktyg
- f. Bristande kunskap om kameraövervakning som verktyg
- g. Bristande politsikt stöd/intresse
- h. Vet ej

Annat: _____

"Ny" lagstiftning

Under 2023 trädde en ny lag i kraft som berör kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Denna lagstiftning stärker incitamenten för att implementera olika åtgärdsplaner för brottsförebyggande arbete vilket skulle kunna inkludera kameraövervakning. En annan lagförändring rör lättnader på tillståndskrav under 2025 för att kommuner och regioner lättare ska kunna övervaka områden utan att söka tillstånd.

Fråga 17. Hur har ert arbete med brottsförebyggande åtgärder förändrats sedan lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft 2023?

- a. Diskussionen kring kameraövervakning har ökat
- b. Mer resurser till brottsförebyggande arbete generellt
- c. Ingen större förändring har skett
- d. Ökad samverkan mellan kommun/polis/skolor/föreningsliv
- e. Andra insatser i den byggda miljön, exempelvis belysning
- f. Fler planerade eller installerade aktiva kameror
- g. Mer aktiv trygghetsskapande personal, exempelvis nattvandrare/väktare/trygghetsvårdar
- h. Vi har haft svårt att anpassa oss till lagen

Annat: _____

Fråga 18. Tror du att de planerade lättnaderna av lagstiftningen gällande kameraövervakning kommer att påverka ert arbete framöver?

Ja, dessa lättnader kommer med stor sannolikhet resultera i mer kameraövervakning

Nej, dessa lättnader kommer inte påverka våra planer kring kameraövervakning

Annat: _____

Övrigt

Fråga 19. Tror du att kameraövervakning kommer att öka i din kommun under en överskådlig framtid?

Nej

Ja, inom 2 år

Ja, inom 2-5 år

Ja, inom 5 + år

Vet ej

Fråga 20. Vad är din inställning till/uppfattning av kameraövervakning?

Mycket positiv

Positiv

Neutral

Negativ

Mycket negativ

Fråga 21. Vilka påståenden stämmer in på dig?

- a. Kameraövervakning gör mig rädd
- b. Kameraövervakning är ett viktigt verktyg i brottsbekämpning
- c. Ju fler kameror i offentliga miljöer, desto bättre för samhället
- d. Kameraövervakning är integritetskränkande
- e. Kameraövervakning är obehagligt
- f. Jag skulle gärna se fler kameror i mitt närområde
- g. Kameraövervakning gör att jag känner mig tryggare
- h. Jag tycker att kameraövervakning borde kompletteras med ansiktsgenkänning för att identifiera personer som begått grova brott
- i. Jag tycker att kameraövervakning borde förbjudas helt och hållet
- j. Jag har inga åsikter kring det

Annat: _____

Fråga 22. Varifrån har du fått din kunskap om övervakningsteknologi?

- a. Intern utbildning
- b. Extern utbildning/seminarier
- c. Egna efterforskningar
- d. Genom praktiskt arbete
- e. Nyheter och media
- g. Inom min eftergymnasiala utbildning

Annat: _____

Fråga 23. Din ålder *

20-25

26-35

36-45

46-55

56-65

65+

Vill inte ange

Fråga 24. Kön *

Kvinna

Man

Ickebinär

Vill inte ange

Annat: _____

Stort tack för att du besvarat enkäten!

Vill du ta del av resultaten? Fyll i mailadress:

Mailadress: _____

